

Voorstel van wet houdende regels met betrekking tot de productie, het transport, de handel en de levering van elektriciteit en gas (Elektriciteits- en gaswet)

MEMORIE VAN TOELICHTING

(31-07-2014)

I. ALGEMEEN

1. Inleiding

Het onderhavige wetsvoorstel strekt tot herziening van de wetgeving inzake elektriciteit en gas. Het is onderdeel van de wetgevingsagenda STROOM. Eerdere onderdelen van de wetgevingsagenda STROOM, de Verzamelwet STROOM (Stb. 2013, 573) en de Wet inzake nettarieven van de energie-intensieve industrie (Stb. 2013, 575), zijn inmiddels in werking getreden. Een algemene maatregel van bestuur die ruimte zal bieden voor experimenten waarin kan worden afgeweken van bestaande regels (hierna: Experimenten-AMvB) zal in 2015 in werking treden. Met het laatste deel van de wetgevingsagenda, de nieuwe Elektriciteits- en Gaswet, wordt uitvoering gegeven aan het Energieakkoord en worden verdere noodzakelijke stappen gezet op de weg naar een transparante, concurrerende en duurzame energiehuishouding in 2050, de energietransitie.

Deze transitie is een langetermijnontwikkeling met grootschalige, elkaar beïnvloedende economische, ecologische, sociale en institutionele effecten. De energietransitie heeft alleen kans van slagen als overheid, energiesector, kennisinstellingen én samenleving samenwerken, ieder vanuit eigen kunde en verantwoordelijkheid, bij het nastreven van gedeelde doelstellingen. Met het Energieakkoord voor duurzame groei, dat in september 2013 aan uw Kamer is aangeboden (Kamerstukken II 2012/13, 30 196, nr. 202) is een belangrijke stap gezet in dit proces. Meer dan 40 partijen hebben zich in dit akkoord verbonden aan de geformuleerde doelstellingen.

Met de nieuwe Elektriciteits- en Gaswet geeft de Rijksoverheid invulling aan (een deel van) de verantwoordelijkheid die voortvloeit uit het Energieakkoord.

Het wetsvoorstel biedt een samenvoeging van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet, waarbij bepalingen zijn geordend en gestroomlijnd. De onderwerpen inrichting en taken systeembeheerder en tariefregulering zijn daarnaast inhoudelijk opgepakt. Voor de overige onderwerpen is gekozen voor een nauwere aansluiting bij de huidige wetten. In de beleidsbrief STROOM (Kamerstukken II 2013/14, 31 510, nr. 49) zijn ook inhoudelijke aanpassingen op het gebied van bijvoorbeeld consumenten, levering en codes geschetst. Deze aanpassingen worden in een volgend wetsvoorstel geadresseerd.

2. Doel van de wetgevingsagenda STROOM

Het doel van STROOM is te komen tot wetgeving die duidelijker en eenvoudiger is, met minder regeldruk voor bedrijven en minder lasten voor de overheid. Wetgeving die bovendien op inzichtelijke wijze is geënt op de Europese wetgeving, die een concurrerende economie faciliteert en die de transitie naar een duurzame energiehuishouding optimaal ondersteunt. Dit kan door de wetgeving te stroomlijnen, optimaliseren en moderniseren.

2.1 Stroomlijnen

Het energiebeleid krijgt steeds meer een Europese invulling. Het vertrekpunt van de Europese regelgeving is een geïntegreerde Europese markt, waarbij het transportsysteem en vrije, non-discriminatoire toegang tot dat systeem centraal staan. Dit is ook het uitgangspunt van het nationale energiebeleid. De huidige Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet richten zich echter nog vooral op de fase van liberalisering van de nationale elektriciteits- en gasmarkt. Daarom is stroomlijnen van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet met de Europese regelgeving noodzakelijk.

Daarnaast bestaan er onnodige verschillen tussen de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet. Bepalingen in de twee wetten die zien op dezelfde materie of situatie worden daarom herschreven tot één bepaling die beide zaken dekt. Hiermee wordt de regelgeving duidelijker en compacter,

waardoor onnodige uitvoerings- en toezichtskosten worden voorkomen. Alleen indien het noodzakelijk is verschil te maken tussen elektriciteit en gas is dit, beargumenteerd, in het voorstel opgenomen.

Het wetsvoorstel is gestroomlijnd met andere nationale regelgeving, zoals de Instellingswet Autoriteit Consument en Markt en de Algemene wet bestuursrecht. Voor onderwerpen die in algemene wetten zijn geregeld, wordt uitgegaan van die wetten, tenzij de afwijking in de nieuwe wet wordt voorzien van een gedragen motivering en zo beperkt mogelijk blijft.

2.2 Optimaliseren

Zowel de Elektriciteitswet 1998 als de Gaswet zijn in de loop van de tijd veelvuldig gewijzigd, waarbij nieuwe bepalingen niet altijd een logisch samenhangend geheel vormen met al langer bestaande bepalingen. Daardoor is een ingewikkeld wetgevingscomplex ontstaan dat hoge administratieve, bestuurlijke en toezichtskosten met zich meebrengt. In de loop van de tijd zijn de inzichtelijkheid, structuur en consistentie verloren gegaan.

In april 2012 heeft de Autoriteit Consument en Markt (verder: ACM) een evaluatie uitgevoerd van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet om te bezien in hoeverre het beleid, gegeven de doelstellingen (betaalbaar, betrouwbaar en schoon), effectiever en efficiënter kan worden vormgegeven. Het gaat dan hoofdzakelijk om deregulering, dejuridisering, vermindering van de uitvoerings- en toezichtskosten en vermindering van de administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten. De uitkomsten van de evaluatie zijn in het wetsvoorstel verwerkt.

2.3 Moderniseren

De Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet zijn geschreven als sturingsinstrumenten om marktwerking te introduceren en de overgang van een aanbod- naar een vraag gestuurde energievoorziening te begeleiden. Onderhavig wetsvoorstel biedt een toekomstbestendig kader om deze ontwikkeling verder te faciliteren en de energietransitie te ondersteunen:

- *Een groter aandeel duurzame energie.* Het aandeel duurzame energie (electriciteit, gas, warmte en koude) neemt toe. Dit leidt tot een andere energiemix, die voor een aanzienlijk deel uit intermitterende bronnen zal bestaan.
- *Meer lokale energieproductie.* Electriciteit (wind, zon), warmte en (bio)gas worden steeds meer lokaal geproduceerd. De rollen van consumenten, energiebedrijven en systeembeheerders veranderen doordat consumenten (deels) in hun eigen of elkaars energiebehoefte voorzien.
- *Elektrificatie neemt toe.* Als gevolg van een groter aandeel warmtepompen voor warmtelevering en de verwachte marktpenetratie van elektrische auto's, zal electriciteit op termijn een steeds belangrijkere plaats in de energievoorziening gaan innemen. Dit zal gevolgen hebben voor de belasting van het elektriciteitssysteem. Hierbij zullen vraagrespons, opslag en stuurbare opwekking een grote rol spelen.
- *Meer uitwisseling tussen verschillende energiesystemen.* Energiedragers worden (via verschillende conversiesystemen) onderling meer uitgewisseld en de energiesystemen worden onderling meer verweven. Dat gebeurt bijvoorbeeld al bij de ontwikkeling van nieuwe woonwijken. De ontwikkeling en bedrijfsvoering van de afzonderlijke energiesystemen wordt hierdoor complexer en een goede interoperabiliteit is een vereiste.
- *Meer behoefte aan flexibiliteit.* Als gevolg van bovenstaande ontwikkelingen ontstaat de behoefte aan meer flexibiliteit in de energievoorziening. Behalve het beschikbare regelvermogen van conventionele centrales wordt verwacht dat hiervoor ook steeds meer vraagrespons (door consumenten, bedrijven en industrie) moet worden benut en dat energieopslag nodig is.

Het is op dit moment onduidelijk in welke mate en in welk tempo elk van deze ontwikkelingen zich in de toekomstige energievoorziening zal doen gelden. Het wetsvoorstel is, meer dan de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet, opgesteld als een kaderwet die belangrijke uitgangspunten vastlegt maar minder diep ingaat op details. Hierdoor wordt het mogelijk om toekomstige ontwikkelingen en beleidswensen relatief eenvoudig in te passen.

Gelet de onzekerheid over de precieze ontwikkelingen van het energiesysteem is het wetsvoorstel geen blauwdruk voor het energiesysteem van de toekomst, maar volgt het – binnen de kaders van

het energiebeleid – de praktijk. Het ligt in de rede dat in de toekomst wijziging van wet- en regelgeving noodzakelijk zal zijn om de ontwikkelingen die dan vaste vorm hebben gekregen in te passen, bijvoorbeeld ontwikkelingen rond energieopslag of vraagsturing. Het is daarvoor van belang dat ervaring opgedaan kan worden met nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld via dynamische tarieven ter ondersteuning van vraagsturing. Om die reden wordt voorgesteld met een brede experimenteerbepaling ruimte te creëren opdat met innovaties ervaring in de praktijk kan worden opgedaan. Deze ervaring kan vervolgens ingezet worden bij het op een passende wijze vormgeven van nieuwe wet- en regelgeving.

3. Proces en vervolg

3.1 Totstandkoming wetsvoorstel

De herziening van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet als onderdeel van de wetgevingsagenda STROOM is in november 2011 aangekondigd (Kamerstukken II 2010/11, 31 510, nr. 47). De totstandkoming van de nieuwe wet is ingericht als een open en interactief proces waarbij veel verschillende organisaties en burgers hun inbreng hebben geleverd. Dat is gebeurd door middel van bilaterale en groeps gesprekken en ronde-tafel-bijeenkomsten met diverse partijen en via een discussiegroep op LinkedIn met ruim 1300 leden. In dit proces is vanuit alle marktrollen inbreng geleverd. Met deze inbreng is een document tot stand gekomen waarin de belangrijkste uitgangspunten voor de nieuwe wet zijn vervat. Deze uitgangspunten zijn van half januari tot en met eind februari 2014 geconsulteerd via een internetconsultatie. Die inbreng is verwerkt in het voorliggende voorstel. Over de hoofdlijnen van het voorstel is de Tweede Kamer eerder geïnformeerd in de beleidsbrief STROOM (Kamerstukken II 2013/14, 31 510, nr. 49).

3.2 Vervolg wetgevingsagenda STROOM

Voor de afspraken van het Energieakkoord, met name het onderwerp net op zee, is tijdige inwerkingtreding van onderhavig wetsvoorstel van belang. Zonder wettelijke regeling per 2016 komt de planning voor windenergie op zee uit het Energieakkoord in gevaar. Bovendien is het wenselijk dat de wijzigingen ten aanzien van de inrichting en taken van systeembeheerders en de tariefregulering in werking treden voor 1 januari 2017, zodat deze meegenomen kunnen worden in de nieuwe reguleringsperiode die vanaf 1 januari 2017 van start zal gaan. Daarom is gekozen voor een fasering van de herziening van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet.

De eerste en belangrijke stap wordt gezet met dit wetsvoorstel. Het wetsvoorstel biedt een samenvoeging van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet, waarbij bepalingen zijn geordend en gestroomlijnd. De onderwerpen inrichting en taken systeembeheerder en tariefregulering zijn daarnaast inhoudelijk opgepakt. De regels inzake net op zee lopen hierin mee. Voor de overige onderwerpen is gekozen voor een nauwere aansluiting bij de huidige wetten. In de beleidsbrief STROOM (Kamerstukken II 2013/14, 31 510, nr. 49) zijn ook inhoudelijke aanpassingen op het gebied van bijvoorbeeld consumenten en levering geschetst. Het nu ook meenemen van deze onderwerpen zou echter te veel vertraging betekenen voor de noodzakelijke aanpassing in het kader van wind op zee. Om deze reden ligt het in de bedoeling ook deze onderwerpen in lijn met de beleidsbrief STROOM aan te passen in een volgend wetsvoorstel.

3.3 Lokale energie en experimenten

In het kader van de visie op lokale energie is in gesprekken met stakeholders nagegaan welke regels en praktische bezwaren de ontwikkeling van lokale energie bemoeilijken. Hieruit is gebleken dat al veel mogelijk is binnen de bestaande regels. Initiatieven hoeven dan ook in veel gevallen niet te wachten op de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel. Wel hebben de stakeholders elementen in de huidige regelgeving genoemd, die projecten moeilijk uitvoerbaar maken. Meest genoemd zijn de volgende elementen:

- De onmogelijkheid voor aangeslotenen met een kleine aansluiting om geld te besparen met slim energiegebruik of slimme inkoop, als gevolg van het gebruik van standaard gebruiksprofielen.

- De onmogelijkheid om het beheer over lokale infrastructuur te combineren met eigen opwekking en gebruik, hetgeen het lokaal afstemmen van vraag en aanbod en vraagsturing bemoeilijkt.
- De verplichting tot het hebben van een leveranciersvergunning met de daarbij geldende verplichting om aan elke afnemer te leveren, ook als de productie en levering slechts bedoeld zijn voor de eigen buurt.
- Regels en bepalingen rond de tarieven en voorwaarden.

Introductie en gebruik van de op afstand uitleesbare meetinrichting, de slimme meter, zal op termijn een einde maken aan de standaard gebruiksprofielen, waarmee dus aan het eerste bezwaar tegemoet kan worden gekomen. De uitrol van de slimme meter en de technische eisen die aan die meter gesteld worden, blijven met dit wetsvoorstel onveranderd.

De andere genoemde bezwaren raken aan de bestaande marktordening, met name de vraag of er voor lokale energie regelgeving op maat kan komen en in hoeverre het nodig is uitzonderingen te maken op uitgangspunten van het energiebeleid. De Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet kennen reeds een experimenteerbepaling op grond waarvan een besluit is voorbereid dat naar verwachting in 2015 in werking kan treden. In dit wetsvoorstel is de grondslag voor experimenteermogelijkheden verruimd, zodat met alle relevante aspecten rond hernieuwbare energie, energiebesparing, efficiënt gebruik van het systeem, nieuwe marktmodellen en tariefregulering geëxperimenteerd kan worden wanneer dat wenselijk is. De experimenteerruimte kan bij algemene maatregel van bestuur worden ingesteld (artikel 11.1). De uitkomsten van deze experimenten kunnen vervolgens aanleiding zijn de wet- en regelgeving te herzien.

4. Opbouw wetsvoorstel

4.1 Algemeen

De Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet zijn moeilijk leesbaar. Dit komt mede doordat in de loop van de tijd de logische opbouw van deze wetten verloren is gegaan als gevolg van vele wijzigingen en aanvullingen. Om deze reden wordt in dit wetsvoorstel een volgorde van hoofdstukken voorgesteld die de energieketen volgen. De volgorde is:

1. Algemene bepalingen (Definities en reikwijdte)
2. Elektriciteitsproductie- en gaswinning
3. LNG en gasopslag
4. Inrichting systeembeheer
5. Taken en verplichtingen van beheerders van systemen
6. Tariefregulering
7. Markten en handel
8. Levering en consumenten
9. Codes
10. Uitvoering en Toezicht
11. Overige bepalingen
12. Slot- en overgangsbepalingen

4.2 Hoofdstukken

In hoofdstuk 1 zijn de definities opgenomen. De definities zijn zo veel mogelijk gestroomlijnd met de Europese regelgeving. Dit is van belang om een eenduidige uitleg en toepassing van de Europese definities te bereiken. Daarnaast is dit van belang omdat er in toenemende mate rechtstreeks bindende Europese voorschriften zijn, vooral in de vorm van gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen. Door Europese begrippen waar mogelijk nationaal te hanteren, wordt de samenhang tussen de nationale en Europese regelgeving verbeterd en wordt het gemakkelijker deze als één geheel te zien.

Hoofdstuk 2 heeft betrekking op de productie van elektriciteit en de winning van gas. De productie van elektriciteit en winning van gas zijn vrije markten waarop marktpartijen met elkaar concurreren. Op enkele aspecten worden regels gesteld: de aanleg van grote nieuwe

elektriciteitsproductie-eenheden, de certificering van duurzame productie, de winning van gas uit kleine velden, de gaskwaliteit en het salderen van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen bij aangeslotenen met een kleine aansluiting. Deze regels zijn inhoudelijk gelijk aan de regels die voor deze onderwerpen zijn opgenomen in de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet. Waar mogelijk zijn vergelijkbare bepalingen in de Elektriciteitswet 1998 en in de Gaswet samengevoegd. Echter, een aantal bepalingen in dit hoofdstuk ziet uitsluitend op elektriciteit of gas.

Hoofdstuk 3 heeft betrekking op LNG en gasopslag. Het gaat hier om gas dat – aangevoerd als LNG – op het Nederlandse gassysteem wordt ingevoerd of gas dat vanuit het net in een gasopslag wordt opgeslagen of vanuit deze gasopslag weer op het net wordt ingevoerd.

De Europese regelgeving schrijft voor dat LNG-bedrijven en gasopslagen dienen bij te dragen aan de marktwerking. In dit hoofdstuk zijn verschillende bepalingen opgenomen ter implementatie van deze Europese regels. Ook in deze artikelen zijn geen beleidsmatige wijzigingen doorgevoerd.

De hoofdstukken 4, 5 en 6 hangen nauw samen en zien op de inrichting van het systeembeheer, de taken van de systeembeheerders en de tarieven die voor deze taken in rekening kunnen worden gebracht bij aangeslotenen. Elektriciteit die is geproduceerd en gas dat is gewonnen, wordt volgens de regels van deze hoofdstukken op het systeem ingevoerd en getransporteerd naar de eindafnemer. Op deze onderdelen van het voorstel wordt in de hoofdstukken 5 en 6 van deze algemene toelichting ingegaan.

Hoofdstuk 7 gaat over markten en handel. Er gelden slechts enkele bepalingen voor de elektriciteits- en gasmarkt en de handel in elektriciteit en gas. Deze zijn veelal afkomstig uit de Europese regelgeving. Eén van de onderwerpen die in dit hoofdstuk wordt geregeld, betreft de programmaverantwoordelijkheid. Het gaat hier om de verplichting voor systeemgebruikers om aan transmissiesysteembeheerders te laten weten wat de verwachte afname van elektriciteit of gas is. Op basis van deze informatie kunnen transmissiesysteembeheerders hun systeem in balans houden. De programmaverantwoordelijkheid is zowel in de Elektriciteitswet 1998 als in de Gaswet summier geregeld en ook nog op verschillende manier. In dit wetsvoorstel wordt dit voor de leveringszekerheid en voorzieningszekerheid belangrijke onderwerp uniform en helder vastgelegd. Inhoudelijk leidt dat niet tot wijzigingen. In paragraaf 5.4 wordt nader ingegaan op de programmaverantwoordelijkheid.

Hoofdstuk 8 bevat bepalingen die gaan over de levering van elektriciteit en gas en bepalingen inzake consumentenbescherming. In dit hoofdstuk zijn onder meer geregeld de informatie die aangeslotenen moeten ontvangen, de leveringsvergunning, het afsluitbeleid en de klachtenbehandeling. Ook hier gaat het om bestaande bepalingen die waar mogelijk zijn samengevoegd, zodat voor elektriciteit en gas één bepaling geldt.

Hoofdstuk 9 heeft betrekking op de zogenaamde codes. Dit zijn regels die de ACM vaststelt op voorstel van de gezamenlijke netbeheerders. Deze regels zijn bindend voor degenen tot wie deze zich richten. De bepalingen over de codes zijn gestroomlijnd en aangepast aan de nieuwe inhoud van de hoofdstukken 4, 5 en 6. De reikwijdte en de totstandkomingsprocedures van de codes zijn ongewijzigd gelaten.

Hoofdstuk 10 heeft betrekking op uitvoering en toezicht. Dit hoofdstuk bevat een stroomlijning van de bepalingen in de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet, waarbij rekening is gehouden met enkele recente ontwikkelingen, zoals de Instellingswet ACM.

Hoofdstuk 11 bevat enkele overige bepalingen. Dit zijn bepalingen die niet logisch passen in één van de voorgaande hoofdstukken. Het gaat hier dan ook om zeer uiteenlopende onderwerpen. In dit hoofdstuk is een bepaling opgenomen over de experimenteerruimte. Een vergelijkbare bepaling is ook opgenomen in de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet, maar ten opzichte van deze bepaling wordt een verruiming voorgesteld (zie paragraaf 3.3). Voor het overige zijn in de in dit hoofdstuk opgenomen bepalingen geen inhoudelijke wijzigingen aangebracht. Waar mogelijk zijn bepalingen gestroomlijnd.

5. Inrichting en taken systeembeheer

5.1 Algemeen

Met het beheer van de energietransportsystemen zijn publieke belangen gemoeid met betrekking tot leveringszekerheid, kwaliteit en toegankelijkheid voor burgers en bedrijven. Vandaar dat deze diensten in handen zijn van de systeembeheerders en onderhevig zijn aan specifieke sturing via wet- en regelgeving. Het transport van energie over netwerksystemen is een natuurlijk monopolie. Het is immers maatschappelijk inefficiënt om overlappende transportsystemen aan te leggen. Hierdoor zijn afnemers van transportdiensten aangewezen op één systeem en één systeembeheerder. Er is daarom regulering nodig om systeemgebruikers te beschermen tegen de marktmacht van deze systeembeheerders. De regulering betreft het eigendom, de inrichting, de taken, de verplichtingen en de tarieven van de systeembeheerders.

De herziening van de inrichting en taken van de systeembeheerder, zoals voorgesteld in dit wetsvoorstel, betreft in hoofdzaak de volgende onderwerpen:

- Ten eerste worden de structuur en de uitgangspunten van de inrichting en taken van de systeembeheerder gestroomlijnd en transparanter in het wetsvoorstel vastgelegd door, onder meer, beter aan te sluiten op begrippen en kaders die in de Europese regelgeving zijn vastgelegd. Zo worden bestaande begrippen als landelijk netbeheerder en regionale netbeheerder vervangen door respectievelijk transmissiesysteembeheerder en distributiesysteembeheerder en zijn taken die verspreid over de wet stonden bij elkaar gebracht.
- De bepalingen ten aanzien van het verbod op nevenactiviteiten zijn verduidelijkt.
- Er is een verbetering nodig van de regels over de netplanning en –uitbreiding. De regels dienen ervoor te zorgen dat alleen noodzakelijke investeringen (en niet meer of minder) tijdig uitgevoerd worden, dat de systeembeheerder efficiënte investeringen terug kan verdienen en dat de verantwoordelijkheden van betrokken partijen duidelijk zijn. Hiertoe wordt voorgesteld de huidige systematiek waarin onder andere een kwaliteits- en capaciteitsdocument (KCD) en een regeling voor uitbreidingsinvesteringen gebruikt worden, te veranderen
- Daarnaast worden voorstellen gedaan in het kader van de uitvoering van het Energieakkoord. In hoofdzaak betreft dit het net op zee, invoeding van duurzame energie door aangeslotenen met kleine aansluitingen en de mogelijkheid om systeembeheerderstijdelijk taken toe te kennen. Daarnaast worden regels gesteld over verkabeling van hoogspanningsverbindingen in situaties waar woningen en hoogspanningsverbindingen zich zeer dicht bij elkaar bevinden.

De Europese regelgeving stelt een groot aantal eisen aan de inrichting van de systeembeheerders. Om aan te sluiten bij deze regelgeving en om haar te implementeren worden de definities en bepalingen uit de Europese regelgeving als beginpunt van het wetsvoorstel genomen. De Europese regelgeving onderscheidt als twee belangrijkste soorten systeembeheerder:

1. de transmissiesysteembeheerders, en
2. de distributiesysteembeheerders.

Hiernaast kent de Europese regelgeving voorschriften voor (beheerders van):

3. interconnectoren,,
4. gesloten distributiesysteem, en
5. directe lijn.

Een transmissiesysteembeheerder beheert het transmissiesysteem waarvan hij eigenaar is. Een transmissiesysteem vormt de ruggengraat van het elektriciteitsnetwerk en transporteert elektriciteit van een hoog voltage of gas onder hoge druk. De aansluitingen op het transmissiesysteem bestaan hoofdzakelijk uit grote producenten (electriciteitscentrales en gasvelden), grote eindafnemers (gascentrales, grote industrie), gasopslagen, de distributiesystemen die op lager voltage of druk de energie verder transporteren, en de verbindingen met andere transmissiesystemen. Voor elektriciteit is TenneT de transmissiesysteembeheerder, en Gasunie Transport Services (GTS) is die voor gas. Deze bedrijven

hebben landelijke dekking. De verbindingen met andere transmissiesystemen betreffen dan ook grensoverschrijdende verbindingen.

Een distributiesysteembeheerder beheert het distributiesysteem waarvan hij eigenaar is; dit systeem wordt ook wel aangeduid met de term regionaal net. Een distributiesysteem transporteert elektriciteit onder laag voltage of zorgt voor het lokale of regionale gastransport, veelal onder lage druk. Op deze systemen is een grote hoeveelheid eindafnemers aangesloten. Voorheen betrof het transport een centrale invoeding op één of enkele grote aansluitingen met een transmissiesysteem en distributie naar de kleine aansluitingen van eindafnemers. Hier is de decentrale invoeding op de kleine aansluitingen bijgekomen en is transport naar andere distributiesystemen en transmissiesystemen ook mogelijk.

Een beheerder van een interconnector beheert de grensoverschrijdende verbinding van een transmissiesysteem in het ene land met een transmissiesysteem in een ander land. In Nederland gaat het hierbij om BBL Company, die de beheerder is van de gasinterconnector tussen Nederland (verbinding met het GTS-transmissiesysteem) en het Verenigd Koninkrijk (VK), en BritNed en NorNed die de elektriciteitsinterconnectoren tussen Nederland en respectievelijk het VK en Noorwegen beheren, met beide een verbinding met het TenneT-transmissiesysteem. Conform de Europese systematiek is een interconnector een transmissiesysteem. Echter, gelet op het feit dat het onwenselijk is dat alle taken voor transmissiesysteembeheerders ook van toepassing zijn op interconnectorbeheerders worden interconnectorbeheerders niet als transmissiesysteembeheerders aangemerkt.

TenneT en GTS zullen niet apart worden aangewezen als beheerder van interconnectoren, aangezien de interconnector deel uitmaakt van hun transmissiesysteem en ze generiek worden aangewezen als beheerder van dat systeem. Dit levert efficiencyvoordelen op, zowel in administratieve lasten en nalevingskosten als in uitvoeringslasten.

De beheerders van gesloten distributiesystemen beheren distributiesystemen die klein zijn in geografische zin, qua scope en qua aantal aansluitingen. Er is slechts van een gesloten distributiesysteem sprake als het systeem geïntegreerd is met de infrastructuur voor productie of verbruik van energie, of als de eindafnemer van de energie ook de eigenaar van het transportsysteem is.

Een directe lijn betreft een rechtstreekse verbinding tussen een producent en één of meer eindafnemers. Een directe lijn is ongereguleerd.

5.2 Uitgangspunten inrichting en taken systeembeheerders

Uitgangspunt blijft dat systeembeheerders slechts wettelijke taken verrichten en uit dien hoofde geen nevenactiviteiten kunnen hebben. De systeembeheerders zijn in de praktijk onderdeel van een concern waarin naast één of meerdere systeembeheerders ook andere rechtspersonen zitten die wel nevenactiviteiten kunnen verrichten. Een dergelijk concern wordt in de praktijk vaak aangeduid met de term 'netwerkbedrijf'. Gebleken is dat dit tot spraakverwarring kan leiden, omdat de benamingen netbeheerder en netwerkbedrijf eenvoudig door elkaar kunnen worden gehaald. Om die reden wordt als onderdeel van het wetsvoorstel de term infrastructuurgroep geïntroduceerd voor het concern waarvan een systeembeheerder onderdeel is. De bedrijven, met uitzondering van de systeembeheerders, die onderdeel uitmaken van de infrastructuurgroep worden gedefinieerd als infrastructuurbedrijven.

Deze infrastructuurbedrijven mogen geen activiteiten ontplooiën die in strijd kunnen zijn met het belang van het beheer van het systeem; het verbod op nevenactiviteiten. Het werkgebied van deze infrastructuurbedrijven is ingekaderd, zodat de systeembeheerder binnen het geïntegreerd bedrijf niet aan onverantwoorde risico's wordt blootgesteld. Dit betekent in de eerste plaats dat de totale omvang van de activiteiten van de infrastructuurbedrijven ten opzichte van het systeembeheer zodanig beperkt blijft dat de aandacht van de infrastructuurgroep en het management vooral gericht blijft op het beheren van het systeem.

Hiernaast dient het werkgebied inhoudelijk beperkt te blijven tot activiteiten die verwant zijn aan de energie-infrastructuur, dit betekent activiteiten met betrekking tot aanleg en onderhoud van kabels, leidingen en installaties. Hierbij kan gedacht worden aan het aanleggen van leidingen voor ruw biogas of de aanleg en het onderhoud van laadpunten voor elektrische auto's. Exploitatie van deze kabels, leidingen en installaties is daarbij aan anderen, bijvoorbeeld het gebruik van de leidingen voor ruw biogas en het aanbieden van laaddiensten bij de laadpunten voor elektrische auto's. Verder kunnen de bedrijven actief zijn op het gebied van meetinrichtingen, meetdiensten, drinkwater en op grond van de wet of door de Minister van Economische Zaken opgedragen taken. Met deze laatste categorie wordt bedoeld op de taken die de Minister van Economische Zaken mandateert aan de transmissiesysteembeheerders ten aanzien van de certificering van hernieuwbare energieproductie en de rol die infrastructuurbedrijven kunnen spelen bij energiebeurzen die op grond van de wet worden aangewezen.

Voor het infrastructuurbedrijf waar de transmissiesysteembeheerder voor gas mee in een groep zit, Gasunie, is een ruimere omschrijving van de mogelijke activiteiten opgenomen. Gasunie kan naast de hierboven genoemde activiteiten ook activiteiten ontplooiën met betrekking tot LNG, gasopslag en gasinfrastructuur. Bovendien kan Gasunie op grond van het voorstel naast aanleg en onderhoud ook het beheer van LNG- en opslaginstallaties en gasinfrastructuur op zich nemen. Met gasinfrastructuur wordt bedoeld op andere infrastructuur dan systemen, bijvoorbeeld de Nordstream-gasleiding of netten en installaties voor het transport van CO₂. De achtergrond van deze voor Gasunie ruimere mogelijkheid aan activiteiten is dat Gasunie een bijzondere rol heeft bij de Nederlandse strategie inzake de gasrotonde en daarmee de leveringszekerheid van gas. Vanuit die rol neemt Gasunie deel in projecten, zoals de LNG-installatie Gate, die van belang zijn voor het realiseren van die strategie (zie ook: Kamerstukken II 2011/2012, 29023 nr. C en E). Het is - juist met het oog op de leveringszekerheid - wenselijk dat Gasunie deze activiteiten kan blijven ontplooiën. Het is ook in lijn met de bredere ruimte die richtlijn 2009/73/EG biedt aan gasinfrastructuurbedrijven.

Voor het infrastructuurbedrijf waar de transmissiesysteembeheerder voor elektriciteit mee in een groep zit, TenneT, is opgenomen dat activiteiten met betrekking tot antenne-opstelpunten kunnen worden ontplooid. Dit in verband met het feit dat Novec B.V. onderdeel van de groep van TenneT is en dat het wenselijk is dat deze activiteiten kunnen worden voortgezet binnen het infrastructuurbedrijf.

Met deze afbakening van de activiteiten van infrastructuurbedrijven waarmee systeembeheerders in een groep zitten is er enerzijds oog voor synergievoordelen en het nuttig hergebruik van kennis en ervaring en anderzijds voor het belang dat marktpartijen hebben bij een duidelijke en beperkte rol voor infrastructuurbedrijven. Deze afbakening in combinatie met het aandeelhouderschap van de staat, provincies en gemeenten borgt dat infrastructuurbedrijven bij hun kerntaken blijven. Opgemerkt zij dat binnen de gestelde juridische kaders steeds een eigenstandige investeringsafweging dient te worden gemaakt door de infrastructuurbedrijven en hun aandeelhouders; dit wetsvoorstel verplicht niet tot het doen van investeringen.

5.3 Kerntaak systeembeheer en investeringsplannen voor elektriciteits- en gassystemen

Een van de kerntaken van systeembeheerders is het systeem op orde te hebben, zodat transportdiensten aan systeemgebruikers geleverd kunnen worden. Dit betekent dat de systeembeheerder het systeem beheert, onderhoudt en ontwikkelt om de leveringszekerheid van gas en elektriciteit te borgen. Er moet op korte en lange termijn voldoende capaciteit beschikbaar zijn om aan een in redelijkheid te verwachten vraag naar transport van elektriciteit en gas te voldoen, waarbij systeembeheerders in toenemende mate rekening houden met de transitie naar een duurzamer energiesysteem. Deze transitie zal onder andere leiden tot een toename van het aanbod van elektriciteit en gas uit hernieuwbare bronnen, een minder voorspelbaar energieaanbod en een toenemend aanbod van lokaal geproduceerde energie.

Gelet op het belang van deze taken zijn er in de huidige wetten regels gesteld ten aanzien van de netplanning en -uitbreiding. Er is een verbetering nodig van die regels; met name in het licht van de energietransitie en de grote investeringen in de netten die daarmee gepaard gaan.

Systeembeheerders schatten in het rapport 'Net voor de toekomst' tot 2050 20 tot 71 miljard euro te moeten investeren in de vervanging en uitbreiding van de huidige netten.

De regels dienen ervoor te zorgen dat noodzakelijke investeringen (en niet meer of minder) tijdig uitgevoerd worden, dat de systeembeheerder efficiënte investeringen terug kan verdienen en dat de verantwoordelijkheden van de vier hierbij betrokken partijen (de systeembeheerder, de marktpartijen, de ACM en de Minister van Economisch Zaken) duidelijk zijn. Hiertoe wordt voorgesteld de huidige systematiek waarin onder andere een kwaliteits- en capaciteitsdocument (KCD) en een regeling voor uitbreidingsinvesteringen gebruikt worden, te veranderen.

In het wetsvoorstel wordt het investeringsplan geïntroduceerd. Een dergelijk plan sluit zowel qua proces als qua inhoud goed aan bij de Europese regelgeving, waarin voor het Europees netwerk van transmissiesysteembeheerders de verplichting bestaat om elke twee jaar een niet-bindend tienjarig plan netontwikkelingsplan op te stellen dat de gehele Europese Unie dekt. Dit Europese plan berust op de nationale investeringsplannen van de transmissiesysteembeheerders.

Het wetsvoorstel beoogt het volgende te regelen ten aanzien van de investeringsplannen.

Iedere systeembeheerder stelt het investeringsplan op. In het investeringsplan worden alle uitbreidingsinvesteringen en het beleid inzake vervangingsinvesteringen beschreven en onderbouwd. Het beleid inzake vervangingsinvesteringen bevat een beschrijving op welke wijze de systeembeheerder omgaat met vervangingen. Concreet gaat het erom dat duidelijk wordt in welke gevallen de vervangingen op een gelijk capaciteitsniveau worden uitgevoerd en in welke gevallen de vervangingen meer of minder capaciteit zullen hebben. Daarbij wordt onderbouwd waarop dit beleid is gebaseerd. Het uitgebreid schetsen van alle specifieke vervangingsinvesteringen is hiervoor niet noodzakelijk.

De systeembeheerder consulteert belanghebbenden en geeft aan op welke wijze input uit consultaties is verwerkt. Het plan wordt vervolgens ter toetsing voorgelegd aan de ACM. De ACM voert een toets uit ten aanzien van de consistentie van het plan en de redelijkheid van de onderbouwing van het plan. De kern van deze toets is of de systeembeheerder in redelijkheid tot een dergelijk plan heeft kunnen komen en of – bij onzekere ontwikkelingen – op een verstandige manier rekening is gehouden met verschillende scenario's. De toetsing door de ACM kan leiden tot een aanwijzing van de ACM aan de systeembeheerder.

Ten aanzien van de investeringsplannen van transmissiesysteembeheerders kan de Minister van Economische Zaken een aanwijzing geven ten aanzien van ontwikkelingen in de energiemarkt waarmee de beheerder geen of onvoldoende rekening heeft gehouden.

De Minister stuurt het plan van de transmissiesysteembeheerder na tussenkomst van de Ministerraad naar de Tweede Kamer.

Investeringen die volgen uit het investeringsplan worden – voor zover ze ook in lijn zijn met een eventuele aanwijzing – nuttig geacht en op grond daarvan mogen systeembeheerders via de tarieven inkomsten genereren om de investeringen terug te verdienen.

In uitvoeringsregelgeving kunnen nadere regels worden gesteld ten aanzien van de investeringsplannen en de procedure die de plannen doorlopen. Door de verbeteringen in de regulering van de netplanning en -uitbreiding kan een rolverdeling worden gecreëerd die recht doet aan de competenties en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen: de verantwoordelijkheid van de systeembeheerder om de investeringsportfolio aan te laten sluiten bij ontwikkelingen en nut en noodzaak van de investeringen aan te tonen, van de marktpartijen om eventuele omissies in de investeringsplannen aan de systeembeheerder kenbaar te maken, van de ACM om de kwaliteit en onderbouwing van investeringsplannen te toetsen en van het kabinet voor de algemene beleidsontwikkeling.

Voorts wordt het proces gestroomlijnd en vereenvoudigd door het samenvoegen van rapportageverplichtingen. In de nieuwe systematiek kan een aantal bestaande rapportageverplichtingen over capaciteit en uitbreiding van de netten uit de Elektriciteitswet 1998, de Gaswet en de Europese regelgeving gecombineerd worden of vervallen waardoor de administratieve lasten worden gereduceerd. Het betreft de nadere invulling van het KCD, de rapportage over wijzigingen aan het transportnet en de rapportage over risico-evaluatie, het preventief actieplan en het noodplan. Ten aanzien van het onderdeel kwaliteit binnen het huidige KCD hoeft niet langer gerapporteerd te worden over de afzonderlijke vervangingsinvesteringen. De verplichting voor de systeembeheerder om te beschikken over een doeltreffend kwaliteitsborgingssysteem blijft bestaan. De periodieke-rapportageverplichting over een dergelijk

systeem komt te vervallen. In lagere regelgeving kunnen nadere regels worden gesteld over de inhoud van het kwaliteitsborgingssysteem.

5.4 Kerntaak transporteren: balanceren en programmaverantwoordelijkheid

Transmissiesysteembeheerders hebben de taak om de balans tussen de totale invoeding van energie in en totale onttrekking van energie uit hun systeem te bewaken. Dit is nodig voor het goed functioneren van het systeem. TenneT is verantwoordelijk voor de balans in het gehele Nederlandse elektriciteitssysteem, Gasunie Transport Services is verantwoordelijk voor gas. De systeemgebruikers (aangeslotenen, handelaren en leveranciers) moeten daarom programma's opstellen over hun invoeding en onttrekking op de volgende dag en bij de transmissiesysteembeheerders indienen. In deze programma's moeten invoeding en onttrekking in evenwicht zijn. Dit wordt programmaverantwoordelijkheid genoemd. Als alle systeemgebruikers zich altijd exact aan hun programma zouden houden, zou het systeem altijd in balans zijn. Het feitelijk systeemgebruik wijkt echter af van de planning. Transmissiesysteembeheerders moeten in die gevallen het systeem weer in balans brengen. Hiertoe worden zo veel als mogelijk marktinstrumenten ingezet, zoals de in- of verkoop van elektriciteit of gas op een energiemarkt. De kosten van het herstellen van de balans van het gehele systeem komen te liggen bij de partijen die onbalans veroorzaken door een onbalans tussen hun eigen invoeding en onttrekking. Wanneer het systeem ver uit balans raakt, kunnen systeembeheerders ook andere middelen inzetten om de balans te herstellen zoals het geven van aanwijzingen aan systeemgebruikers. De transmissiesysteembeheerder voor elektriciteit dient ook voorzieningen te hebben om zijn systeem weer transportklaar te maken nadat er een *black out* is geweest. Een systeembeheerder voor gas is tevens verantwoordelijk voor de kwaliteit van het gas dat hij aflevert en verder heeft de transmissiesysteembeheerder voor gas de taak om de twee gassystemen die zij beheert (voor hoog-calorisch en voor laag-calorisch gas), zo goed mogelijk te koppelen.

5.5 Net op zee

In het Energieakkoord is over de verbinding van windparken op zee met het transmissiesysteem op land vastgelegd dat daar waar dit efficiënter is dan een directe verbinding van windparken op het transmissiesysteem op land, een net op zee komt en TenneT hiervoor de verantwoordelijkheid krijgt. In de beleidsbrief STROOM is op basis van technische, ruimtelijke, organisatorische en financiële aspecten het richtinggevend besluit opgenomen dat TenneT wordt aangewezen als transmissiesysteembeheerder op zee ter realisatie van de kwantitatieve doelstellingen voor windenergie op zee zoals opgenomen in het Energieakkoord. De overwegingen om het publieke belang van een betrouwbare, betaalbare en schone energievoorziening te borgen door TenneT aan te wijzen als transmissiesysteembeheerder op land, gelden namelijk ook voor het net op zee. Het toedelen van de verantwoordelijkheid voor de aanleg en het beheer van een net op zee aan TenneT heeft op lange termijn voordelen voor de systeemstabiliteit, leveringszekerheid, planologische coördinatie, financieringslasten, standaardisatie en hiermee gepaard gaande kostenreductie. DNV-GL heeft in opdracht van TenneT het technische concept en de kostenonderbouwing gevalideerd. Deze rapportage is in opdracht van de Minister van Economische Zaken getoetst door ECN. ECN concludeert dat gecoördineerde aansluiting van windparken op zee door TenneT naar alle waarschijnlijkheid leidt tot lagere maatschappelijke kosten dan individuele aansluitingen. Dit is in overeenstemming met de bevindingen van DNV-GL (Kamerstukken II 2013/2014 31 510, nr. 49). In dit wetsvoorstel worden de vormgeving en randvoorwaarden inzake het transmissiesysteembeheer op zee nader uitgewerkt. Daarbij is nadrukkelijk aandacht besteed aan het reguleringskader. De realisatie van het net op zee zal van TenneT aanzienlijke extra investeringen vragen, naast de reeds geplande investeringen op land. Het reguleringskader heeft directe invloed op de financierbaarheid van investeringen in het net op zee en op land en de risico's die de onderneming daarbij loopt. Hierenboven is vanwege de bijzondere situatie van windenergie op zee (gesubsidieerd systeem, planmatige uitrol, nieuw) een apart reguleringskader nodig voor de investeringen die TenneT op zee moet doen. Gelet op de ervaring die er in Duitsland is met de verbinding van windparken op zee met het transmissiesysteem op land en de wenselijkheid van harmonisatie met andere Europese lidstaten is het Duitse kader als voorbeeld gebruikt bij de ontwikkeling van het beleid voor het net op zee.

Vanwege het belang van een planmatige aanpak van een net op zee is het wenselijk te werken met een offshore investeringsplan, vergelijkbaar met de plannen die systeembeheerders voor systemen op land maken. De complicerende factor is evenwel dat de systeembeheerder en marktpartijen in beginsel niet zelfstandig kunnen beoordelen op welke uitgangspunten het ontwikkelingsplan moet zijn gestoeld. Immers, waar en wanneer en met welke omvang windparken kunnen worden gerealiseerd is de komende jaren volledig afhankelijk van het stimuleringsbeleid van de Rijksoverheid. Om die reden is sturing vanuit de Rijksoverheid noodzakelijk tot het moment dat overheidsstimulering niet meer bepalend is voor de realisatie van windparken op zee. De sturing vanuit de Rijksoverheid wordt vormgegeven door middel van een scenario. In het scenario wordt geschetst voor welke gebieden, met welk verwacht vermogen, in welke volgorde en wanneer in beginsel overheidsstimulering voor de realisatie van één of meerdere windparken beschikbaar komt en via welk technisch concept de parken worden aangesloten. Het scenario bakent de taak voor de transmissiesysteembeheer op zee af. Het bevat tevens een integrale afweging van de kosten van de windparken, ruimtelijke aspecten en consequenties voor de transmissiesysteembeheer op zee. Een eerste scenario zal zien op de doelstelling voor windenergie op zee tot 2023 die in het Energieakkoord is opgenomen (3450 MW). Indien het scenario in de toekomst wordt aangepast, zal opnieuw integrale afweging en politieke besluitvorming plaatsvinden.

Op basis van het vastgestelde scenario stelt de transmissiesysteembeheer op land tweejaarlijks een offshore investeringsplan op, gelijktijdig of geïntegreerd met het investeringsplan voor land. De toezichthouder toetst of het offshore investeringsplan aansluit bij het door de Minister van Economische Zaken vastgestelde scenario.

De transmissiesysteembeheer op zee heeft de verplichting het offshore investeringsplan uit te voeren. Anderzijds kan de systeembeheerder er vanuit gaan dat als het offshore investeringsplan wordt uitgevoerd er achteraf geen discussie meer ontstaat in hoeverre gedane investeringen nuttig en noodzakelijk waren. Voor de projecten waarbij volgens het offshore investeringsplan de eerstvolgende jaren gestart moet worden met de aanleg volgt de nut en noodzaak van die projecten uit het investeringsplan. Ten aanzien van de projecten die daarna moeten starten volgt uit het plan dat het nuttig en noodzakelijk is de voorbereiding van die projecten te starten. Op deze wijze is er een balans tussen zekerheid voor de systeembeheerder, het voortvarend kunnen realiseren van een net op zee en het voorkomen van onnodige of vroegtijdige investeringen.

Het is wenselijk dat bij het net op zee duidelijkheid wordt geboden over risico's en aansprakelijkheid. Met deze risico's kunnen grote bedragen zijn gemoeid. Onzekerheid hierover zou het tot stand komen van een net en windparken op zee kunnen belemmeren. Het wetsvoorstel bevat daarom handvatten om duidelijkheid te verschaffen voor windparkexploitanten en de systeembeheerder op zee over de verdeling van risico's en aansprakelijkheden. Het gaat dan om het risico op te late oplevering van het net op zee en het risico van storingen.

Het is van groot belang dat in een zo vroeg mogelijk stadium een tussen de exploitant van het windpark en de systeembeheerder afgestemde planning wordt gemaakt. Gedurende de looptijd van het project houden partijen elkaar op de hoogte en wordt wederzijds ingespeeld op veranderingen of vertraging in de planning. Het is immers maatschappelijk inefficiënt als een windpark gereed is zonder dat de elektriciteit getransporteerd kan worden of vice versa.

Als ondanks goede afstemming van planningen toch schade ontstaat door vertraging van de bouw van het systeem, dan is het redelijk dat de windparkexploitant hier in enige mate voor wordt vergoed vanaf een bepaald moment na het verstrijken van de deadline voor realisatie.

Uitgangspunt hierbij is dat de misgelopen elektriciteitsverkoop niet voor vergoeding in aanmerking komt. Hiermee is er een duidelijke prikkel voor de windparkexploitant om de planning van het windpark goed af te stemmen op die van het net op zee. Misgelopen subsidie komt niet voor vergoeding in aanmerking, omdat de SDE+ voldoende ruimte biedt voor eventuele vertraging. Schade als gevolg van uitgestelde inkomsten kan als uitgangspunt wel voor vergoeding in aanmerking komen. Hiermee wordt voorkomen dat windparkexploitanten daadwerkelijk nadeel ondervinden van vertraging van het net op zee.

Het uitgangspunt is dat schade door een storing ook voor vergoeding in aanmerking komt, behalve bij een beperkte storingsduur per jaar die voor rekening van de windparkexploitant komt.

Misgelopen subsidie door storingen komt niet voor vergoeding in aanmerking, omdat de SDE+ zal voorzien in mogelijkheden in andere jaren de gesubsidieerde productie alsnog te realiseren.

Rondom de tariefsystematiek voor een net op zee speelt een aantal vraagstukken, waarop hieronder wordt ingegaan.

De eerste vraag betreft de verrekening van de betaalde schadevergoeding in de tarieven. De systeembeheerder op zee mag eventueel te betalen schadevergoedingen verrekenen in de tarieven. Dit omdat de systeembeheerder op zee vaak maar beperkte invloed heeft op vertraagde oplevering, bijvoorbeeld omdat er sprake is van vertraging door problemen met ruimtelijk inpassing of door vertraging in de levering van componenten voor het systeem. Slechts als sprake is van grove nalatigheid van de zijde van de systeembeheerder, moet dit anders liggen. Hiervoor geldt voor de systeembeheerder een eigen risico van € 10 miljoen per jaar, in lijn met de regeling hiervoor in Duitsland.

De tweede vraag betreft de beoordeling van de efficiëntie. Het uitgangspunt is dat de doelmatigheid van een net op zee door de ACM wordt beoordeeld met behulp van een projectspecifieke toets, omdat een internationale benchmark, gelet op de slechte vergelijkbaarheid van een net op zee, in beginsel niet goed bruikbaar is. Daar komt bij dat de kosten voor een net op zee in belangrijke mate afhankelijk zijn van de uitgangspunten en randvoorwaarden die door de Rijksoverheid worden gesteld.

Een derde vraag betreft de afschrijvingstermijn. Voor een net op zee wordt een afschrijvingstermijn gehanteerd die anders kan zijn dan de afschrijvingstermijn voor systemen op land. De afschrijvingstermijn wordt bepaald door de ACM. Hierbij wordt enerzijds de afhankelijkheid van één of enkele windparken meegewogen en anderzijds de mogelijkheden van gebruik van het net op zee op langere termijn. Deze uitgangspunten zijn in het wetsvoorstel opgenomen. In Duitsland wordt door de toezichthouder een afschrijvingstermijn gehanteerd van twintig jaar. Dit is een goede indicatie voor de lengte van de afschrijvingstermijn in Nederland. Ten slotte speelt rondom een net op zee de vraag vanaf welk moment door de systeembeheerder gemaakte kosten in de tarieven mogen worden verrekend. Deze vraag speelt ook voor investeringen op land en is nader toegelicht in paragraaf 6.3.

5.6 Verkabeling

De hoge bevolkingsdichtheid van Nederland in combinatie met de vraag naar elektriciteit en het bijbehorende transportnetwerk heeft ertoe geleid dat in de loop van de tijd situaties zijn ontstaan waar woningen en hoogspanningsverbindingen zich zeer dicht bij elkaar bevinden. Bij de aanleg van nieuwe hoogspanningsverbindingen is het beleid om woningen zoveel mogelijk te vermijden. Dit is het zogenaamde voorzorgsbeleid ten aanzien van magneetvelden dat sinds 2005 wordt gehanteerd. Er is zodoende een groot verschil ontstaan tussen nieuwe verbindingen én bestaande verbindingen, die voor 2005 zijn aangelegd. De regering erkent dat er een maatschappelijke wens is ontstaan om ook bij bestaande verbindingen bewoners te ontlasten. Het is belangrijk om te benadrukken dat er in Nederland nergens sprake is van een onveilige situatie.

Met dit wetsvoorstel wordt geregeld dat een aantal hoogspanningsverbindingen in de directe nabijheid van woningen onder de grond gebracht kan worden, het zogenaamde verkabelen. Verkabeling is uitsluitend van toepassing op 50, 110 en 150 kV verbindingen door een woongebied. Het gaat om ongeveer 135 kilometer aan verbindingen. In totaal zal de regeling verkabelingstracés bevatten in 50 gemeenten. Verbindingen van 220 en 380 kV kunnen niet ondergronds gebracht worden. Bewoners die direct onder deze verbindingen wonen, kunnen een aanbod tot uitkoop krijgen. Dit laatste geldt ook voor bewoners onder 50, 110 en 150 kV verbindingen die niet in aanmerking komen voor verkabeling.

De situatie dat woningen in de buurt van hoogspanningsverbindingen staan, is niet door toedoen van één partij ontstaan. Er is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Bewoners, de overheid en de systeembeheerders hebben hierover in het verleden zelfstandige keuzes gemaakt. Daarom is het vanzelfsprekend dat bovengenoemde partijen samen naar een oplossing zoeken en dus ook samen de kosten dragen. Omdat verkabeling vooral lokale voordelen oplevert, is het voorgestelde artikel 5.8 enkel van toepassing indien 25 procent van de efficiënte investeringskosten van de verkabeling door de verzoeker (veelal de gemeente) wordt gefinancierd. Dan heeft de systeembeheerder de taak om het bepaalde tracé te verkabelen en kan de systeembeheerder de resterende 75 procent van de kosten van de vernieuwing verrekenen in de tarieven. Met de drempelbijdrage wordt ook voorkomen dat tot verkabeling wordt overgegaan op plekken waar lokaal geen knelpunt wordt ervaren.

Het is aan de betrokken gemeente om een keuze te maken om te verkabelen. Geen enkele gemeente wordt gedwongen te verkabelen. Maar als de gemeente besloten heeft om te verkabelen en dus 25 procent van de kosten bij elkaar brengt, verplicht dit wetsvoorstel de systeembeheerder om de verkabeling uit te voeren. Het verkabelingsprogramma start op 1 januari 2017 en zal een looptijd hebben van 15 jaar.

Het voorgestelde artikel 5.8 is enkel van toepassing indien een deel van de 50, 110 en 150 kV verbinding in de bodem wordt ondergebracht en niet voor bijvoorbeeld verplaatsing van de verbinding. Omdat het Nederlandse 110 en 150 kV net fijnmazig is en een kwetsbaar evenwicht kent geldt daarbij dat de te verkabelen hoogspanningsverbinding minimaal een kilometer lang dient te zijn, om te voorkomen dat het hoogspanningsnet instabiel wordt. Bij 50 kV speelt dit minder en daarom is er bij deze verbindingen geen beperking ten aanzien van een minimale lengte.

Hoogspanningsverbindingen van 50, 110 en 150 kV komen in aanmerking voor verkabeling als ze bij ministeriële regeling als verkabelingstracé zijn aangemerkt. De ministeriële regeling zal de tracés aanwijzen die door het bewoonde gebied van bevolkingskernen lopen en minimaal een kilometer lang zijn. Voor de term bevolkingskern wordt aansluiting gezocht bij de definitie van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Het gaat voor verkabeling om het bewoonde deel van de bevolkingskernen, het gaat dus niet om verbindingen die bijvoorbeeld over industriegebied, sportvelden of weilanden lopen.

Er is niet genoeg capaciteit bij de transmissiesysteembeheerder TenneT om alle 110 en 150 kV verkabelingstracés op hetzelfde moment te verkabelen. De verwachting is echter dat er geen prioriteringsvraagstukken zullen ontstaan. Het moment waarop een verzoek tot verkabeling kan worden ingediend is afhankelijk van de beschikbaarheid van de benodigde middelen bij de verzoekende gemeente en die zullen niet bij alle tracés op hetzelfde moment beschikbaar zijn. De systeembeheerder zal verzoeken naar verwachting in de loop van de 15 jaar kunnen inpassen binnen de beschikbare capaciteit die voor verkabelingsprojecten beschikbaar is. Indien onverhoopt anders mocht blijken dan zal de systeembeheerder tracés moeten prioriteren, waarbij de waarde van de te vervangen delen van het systeem een rol kan spelen.

Een systeembeheerder die delen van zijn systeem op verzoek ondergronds brengt kan hierdoor slechter scoren in (internationale) benchmarks en er kan sprake zijn van desinvesteringen omdat verbindingen die nog niet volledig zijn afgeschreven worden vervangen. Het ligt voor de hand dat de ACM in de methode van regulering rekening houdt met deze specifieke aspecten van verkabeling, bijvoorbeeld bij het beoordelen van de efficiëntie van de systeembeheerder.

5.7 Aansluitaak

In het kader van de transitie naar een duurzaam energiesysteem zullen naar verwachting in toenemende mate gebieden worden aansloten op een warmtenet, dan wel worden aangelegd of aangepast als gebieden waarin woningen niet (langer) beschikken over een gasaansluiting. De bestaande wet biedt reeds een voorziening waarin bij algemene maatregel van bestuur regels kunnen worden gesteld voor de aanwijzing van dergelijke gebieden. In het wetsvoorstel is verduidelijkt dat indien een gebied is aangewezen als een gebied waar warmtenetten worden aangelegd dan wel als een *'all electric'* gebied, een systeembeheerder voor gas binnen dit gebied vrijgesteld is van de verplichtingen voor aansluiting en transport.

Ook kunnen gebieden aangewezen worden waar in het geheel geen systemen hoeven worden aangelegd door systeembeheerders. Dit is relevant voor natuurgebieden.

Op basis van de huidige regels kan een grote aansluiting voor elektriciteit door derden worden aangelegd. Dit kan ook in het geval van kleine aansluitingen van bepaalde bedrijven of organisaties met een bijzondere hoeveelheid aansluitingen, zoals telecombedrijven en openbaar vervoersbedrijven. In het voorstel wordt deze mogelijkheid gehandhaafd, maar worden de regels wel geoptimaliseerd. Er is niet langer een verplichting om voor degene die de aansluiting wenst om de aanleg ervan aan te besteden. Het is immers aan degene zelf om te bepalen hoe ze een partij willen selecteren voor de aanleg of dat ze het zelf wensen te doen. Daarnaast is bepaald dat de daadwerkelijke koppeling van de aansluiting met het systeem door de systeembeheerder wordt verzorgd. Dit voorkomt dat een derde ingrepen kan en moet doen in het systeem van de systeembeheerder. Hiermee zijn de technische en veiligheidsaspecten voldoende geborgd, terwijl

het ook voor grote afnemers mogelijk blijft een ander dan de systeembeheerder de aansluiting te laten realiseren.

Voor gas wordt voorgesteld dat de transmissiesysteembeheerder voor gas de grote aansluitingen aanlegt. Het verschil tussen elektriciteit en gas heeft vooral te maken met de technische aard van gasaansluitingen, waardoor bij het zelf realiseren van die aansluitingen partijen zelf verantwoordelijk worden voor bepaalde veiligheidsaspecten en aspecten van de gaskwaliteit. Dit leidt tot ongelijkheid tussen aangeslotenen op het transmissiesysteem voor gas. Door grote afnemers is bovendien gevraagd om deze verantwoordelijkheid weer terug te leggen bij de transmissiesysteembeheerder voor gas. Bij elektriciteit speelt deze problematiek niet.

5.8 Meten van het energieverbruik

Om het energieverbruik en eventuele aan het systeem geleverde energieproductie te meten stelt een distributiesysteembeheerder bij kleine aansluitingen een meetinrichting ter beschikking. Voor grote aansluitingen kan een systeembeheerder op verzoek een meetinrichtingen beschikbaar stellen. Het ter beschikking stellen van meetinrichtingen voor aangeslotenen met een grote aansluiting kan ook door aanbieders op de vrije markt plaatsvinden.

De komende jaren worden bij kleine aansluitingen de bestaande meters vervangen door een slimme meter. Bij deze meters kunnen de meetgegevens op afstand worden uitgelezen, waardoor de aangeslotene de meterstanden niet langer hoeft door te geven of te laten opnemen. De slimme meter wordt uitgelezen door de distributiesysteembeheerder, die de gegevens ter beschikking stelt van de leverancier ten behoeve van de administratieve verwerking ervan (de energierekening) en voor zover van toepassing voor andere doeleinden, bijvoorbeeld het bieden van gedetailleerder inzicht in het energieverbruik. In het geval er nog geen slimme meter is geïnstalleerd of wanneer de functie van het op afstand uitlezen van de slimme meter is uitgeschakeld, is de leverancier verantwoordelijk voor het verzamelen van de meetgegevens.

5.9 Informatieverstrekking door systeembeheerders

Een systeembeheerder verstrekt systeemgebruikers de informatie die zij nodig hebben voor een efficiënte toegang tot het systeem inclusief het gebruik ervan. Ook levert de systeembeheerder aan beheerders van andere systemen, inclusief buitenlandse systeembeheerders en aan beheerders van opslagen, de informatie die nodig is om de veiligheid, betrouwbaarheid, doelmatigheid en de samenhangende ontwikkeling en interoperabiliteit van de systemen te waarborgen.

Systeembeheerders maken alle informatie die nodig is voor doeltreffende mededinging en een efficiënte werking van de markt openbaar. Daarbij wordt voorgesteld dat systeembeheerders informatie die nuttig is voor de energietransitie geanonimiseerd actief openbaar moeten maken. Het betreft hier onder meer het Productie Installatie Register (PIR) voor decentrale opwekking (invoeding op midden- en laagspanning), de beschikbaarheid van verbruiksdata op postcodeniveau (Energie in Beeld), en informatie over de uitrol van de slimme meter. Alle marktpartijen – waaronder het infrastructuurbedrijf – kunnen dan in gelijke mate van deze informatie gebruik maken.

Om ook voor het kunnen gebruiken van andere informatie een gelijk speelveld te creëren moet een systeembeheerder, indien hij gegevens over zijn bedrijfsvoering die commercieel voordeel kunnen opleveren ter beschikking stelt aan derden, deze gegevens onder gelijke voorwaarden ook beschikbaar stellen aan anderen. Een systeembeheerder mag gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs mag vermoeden, niet delen met derden. De informatieverstrekking is onderhevig aan de Wet bescherming persoonsgegevens.

Een aantal zaken wordt gedelegeerd naar lagere regelgeving. Het wetsvoorstel voorziet erin dat middels een algemene maatregel van bestuur nadere regels kunnen worden gesteld Voor de omgang met gegevens, waaronder het bewaren en afdragen van gegevens. Voorbeelden zijn regels ten aanzien van de administratieve verplichtingen die een systeembeheerder heeft met betrekking tot registraties en kwaliteitssystemen, en de inhoud van plannen en rapportages die met de uitvoering van wettelijke taken zijn verbonden..

5.10 Tijdelijke taken systeembeheerders

De energietransitie kan leiden tot nieuwe activiteiten en functies. Voor zover deze niet onder de in het wetsvoorstel opgenomen taken van de systeembeheerders vallen, is het in de eerste plaats aan marktpartijen om deze te verrichten. Het is echter mogelijk dat marktpartijen deze activiteiten niet oppakken. De vraag rijst dan of systeembeheerders hierin een taak hebben. Op voorhand is het echter lastig in te schatten of een activiteit bij systeembeheerders thuishoort als exclusieve wettelijke taak, of dat het activiteit is die beter aan de markt kan worden gelaten. Om in dat soort gevallen ervaring te kunnen opdoen kan een taak voor de periode van maximaal vijf jaren aan systeembeheerders worden opgedragen. Uitgangspunten hierbij zijn dat de taken direct verband houden met de systemen, dat de taken gereguleerd zijn (vastgestelde tarieven), niet automatisch worden gesocialiseerd, en dat er geen wettelijk monopolie aan wordt toegekend, zodat ook marktpartijen de activiteit kunnen oppakken. De eisen inzake de onafhankelijkheid van productie, handel en levering blijven onverkort van toepassing.

Aandachtspunten zijn hoe met de taken wordt omgegaan na de periode waarin deze tijdelijk zijn toegekend aan systeembeheerders. Het ligt voor de hand dat systeembeheerders, in het geval een tijdelijke taak wordt omgezet in een permanente wettelijke taak, in de tussentijd de taak kunnen blijven uitvoeren. Als de taak wordt beëindigd is het van belang dat het uitvoeren van de taak door systeembeheerders op een goede manier wordt afgewikkeld. Als een taak niet definitief wordt toegekend aan systeembeheerders wil dat niet zeggen dat geen relevante ervaring is opgedaan met de uitvoering van de taak. De ervaring is dan relevant voor marktpartijen. Het nuttig hergebruiken van kennis en ervaring is daarom ook een belangrijk aandachtspunt. In de algemene maatregel van bestuur waarin een tijdelijke taak wordt toegekend aan systeembeheerders zal op voorhand vastgelegd worden hoe na afloop van de tijdelijke periode met voortzetting of beëindiging van de taak wordt omgegaan. Dit schept duidelijkheid en zekerheid voor alle betrokken partijen.

5.11 Verhouding tussen infrastructuurbedrijf en marktpartijen

Het infrastructuurbedrijf concurreert met andere marktpartijen. Het infrastructuurbedrijf dat in één infrastructuurgroep met een systeembeheerder opereert, zou oneigenlijke concurrentievoordelen ten opzichte van andere marktpartijen kunnen hebben door die specifieke uitgangspositie die belemmerend werken voor de rol die marktpartijen willen spelen bij nieuwe ontwikkelingen in de energiemarkt. In dit wetsvoorstel wordt hier langs de volgende lijnen gevolg aan gegeven. De basis is dat de wettelijke taken door de systeembeheerder worden uitgevoerd. Hier volgt uit dat infrastructuurbedrijven de aan systeembeheerders toebedeelde taken niet als activiteiten mogen ontplooiën, tenzij het gaat om door de systeembeheerder uitbestede taken. Deze scherpe scheiding stimuleert een eerlijke en transparante inkomsten- en kostentoedeling tussen de systeembeheerder en de infrastructuurbedrijven. Hierbij gelden heldere boekhoudkundige eisen die bij lagere regelgeving verder uitgewerkt kunnen worden. De boekhoudkundige eisen dienen om te voorkomen dat kosten van het infrastructuurbedrijf aan de systeembeheerder worden toegerekend, waardoor deze kosten in de systeemtarieven terecht zouden komen en sprake zou zijn van kruissubsidiëring.

Een andere mogelijke vorm van kruissubsidiëring is als door de systeembeheerder uitgekeerde dividenden structureel worden ingezet binnen het infrastructuurbedrijf. Omdat systeembeheerders een stabiel rendement behalen op basis van gereguleerde tarieven, zou de situatie kunnen ontstaan dat de rendementen als vanzelf aangewend worden voor de financiering van activiteiten van infrastructuurbedrijven. Om die reden wordt voorgesteld dat de door de systeembeheerder uitgekeerde dividenden slechts ingezet mogen worden in het infrastructuurbedrijf indien dit expliciet door de aandeelhouders van het infrastructuurbedrijf wordt bepaald. Op deze wijze is er een gelijke uitgangspositie tussen infrastructuurbedrijven en andere marktpartijen: aandeelhouders kunnen voorzien in extra kapitaal voor de onderneming, maar er is geen sprake van een vaste inkomstenstroom uit gereguleerde tarieven die automatisch ingezet kan worden binnen de onderneming. Dit bevordert ook de transparantie van het gebruik van publieke middelen. Financiële risico's in de groep mogen niet terugslaan op de systeembeheerder. Daartoe wordt bepaald dat een systeembeheerder zich niet aansprakelijk mag stellen voor schulden van de infrastructuurgroep. Een systeembeheerder dient verder met het infrastructuurbedrijf een relatie te hebben die in het normale handelsverkeer gebruikelijk is tussen niet verwante bedrijven. In de

uitvoeringsregelgeving kunnen hier nadere regels over worden gesteld, bijvoorbeeld over de mate waarin naar klanten opgetreden wordt als een geïntegreerd bedrijf. Ten slotte wordt een duidelijke afbakening opgenomen van de activiteiten die infrastructuurbedrijven kunnen ontplooiën. Dit is toegelicht in paragraaf 5.2.

6. Tariefregulering

6.1 Algemeen

De tariefregulering is het systeem waarmee de kosten van investeringen en diensten van gereguleerde systeembeheerders vergoed worden door middel van tarieven die in rekening worden gebracht bij systeemgebruikers. Het beheer van gas- en elektriciteitssystemen is gereguleerd omdat de beheerstaken verbonden zijn aan het vanuit nature monopolistische karakter van de energiesystemen.

Belangrijk uitgangspunt van de tariefregulering is dat beoogd wordt alleen de *efficiënte* kosten van systeembeheerders te vergoeden. De ACM heeft de wettelijke taak om de toegestane inkomsten van de systeembeheerders te beperken tot een niveau dat zij efficiënt acht (inclusief een redelijk rendement). Dit prikkelt systeembeheerders om efficiënt te werken en waarborgt dat systeemgebruikers niet te veel betalen voor het gebruik van het systeem.

Herzien van de tariefregulering, zoals voorgesteld in dit wetsvoorstel, richt zich op vieraspecten:

- Ten eerste worden de structuur en de uitgangspunten van de tariefregulering gestroomlijnd en transparanter in het wetsvoorstel vastgelegd. De wet- en regelgeving over tariefregulering is incrementeel ontstaan. Dat heeft tot gevolg gehad dat niet uitlegbare verschillen zijn ontstaan tussen de wettelijke beschrijvingen van tariefregulering in de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet en tussen het nationale en Europese recht. De uitgangspunten van de tariefregulering zijn bovendien verspreid over de wet, de uitvoeringsregelgeving en de codes. Een helder overzicht op wetsniveau van relevante bepalingen over de tariefregulering ontbreekt op dit moment. Een verduidelijking van de wetsstructuur draagt bij aan de transparantie en uitlegbaarheid van de tariefregulering. Het geeft bovendien de mogelijkheid om de gemaakte keuzen te verantwoorden en waar nodig te herzien.
- Ten tweede worden in dit wetsvoorstel voorstellen gedaan om de procedurele bepalingen te vereenvoudigen en te stroomlijnen. De procedurele stappen rond de tariefregulering zijn in de loop der tijd onnodig complex geworden. Dit brengt hoge administratieve, bestuurlijke en toezichtslasten met zich mee. In het wetsvoorstel worden daarom voorstellen gedaan om de processen in de tariefregulering te vereenvoudigen en de uitvoerings-, toezichts- en administratieve lasten aanzienlijk te verminderen.
- Ten derde zijn de uitgangspunten die gelden voor de toerekening van de tarieven aan diverse categorieën aangeslotenen tegen het licht te houden. Uitgangspunten voor het moderniseren van de tariefsystematiek zijn vereenvoudiging van de systematiek, het opheffen van belemmeringen voor hernieuwbare en decentrale energie, harmoniseren tussen gas en elektriciteit en een gelijk speelveld voor producenten. Ten slotte regelt dit wetsvoorstel een aantal belangrijke randvoorwaarden van de regulering van het elektriciteitssysteem op zee.

Twee belangrijke aspecten van de tariefregulering komen hieronder apart aan de orde: het tariefreguleringsproces van de ACM en de tariefstructuur die bepaalt hoe de totale tariefvast over systeemgebruikers wordt verdeeld.

6.2 Tariefreguleringsproces

De ACM heeft onder andere tot taak via het tariefreguleringsproces te bereiken dat systeembeheerders geprikkeld worden om efficiënt te opereren en een redelijk rendement op investeringen behalen. Om deze wettelijke doelstellingen te bereiken, stelt de ACM tarieven vast op het niveau waarbij de totale tariefinkomsten van elke systeembeheerder in lijn zijn met zijn

efficiënte kosten. Op basis van het huidige wettelijke systeem van tariefregulering gebeurt dit in drie stappen.

- De ACM stelt elke drie tot vijf jaar een methodebesluit vast, met daarin de methode waarmee het efficiënte kostenniveau van de systeembeheerder wordt bepaald. De ACM doet dit op basis van financiële informatie van de systeembeheerders, vergelijkingen met andere bedrijven en de te verwachten productiviteitsverbetering. Hiermee wordt de x-factor vastgesteld, oftewel de korting die gedurende een reguleringsperiode elk jaar op de tarieven van een individuele systeembeheerder wordt toegepast om de tarieven (uiteindelijk) op het niveau van efficiënte kosten te brengen. Daarnaast bevat het methodebesluit de methode voor berekening van de kwaliteitsterm (een factor waarmee de inkomsten van distributiesysteembeheerders elektriciteit worden gecorrigeerd voor de betrouwbaarheid van hun transport) en de rekenvolumes.
- Vervolgens stelt de ACM x-factorbesluiten vast, met daarin de berekening en de vastlegging van de x-factor per systeembeheerder. In hetzelfde besluit worden de kwaliteitsterm en de rekenvolumina vastgesteld.
- Tot slot neemt de ACM jaarlijks tariefbesluiten met daarin de tarieven die systeembeheerders in het navolgende jaar in rekening mogen brengen. Dit doet zij op grond van een voorstel van een systeembeheerder. Hiervoor worden de totale inkomsten berekend door de inkomsten van het jaar ervoor te vermeerderen met de compensatie voor inflatie (cpi) en te corrigeren met de x-factor. De tarieven van de systeembeheerders mogen op basis van de rekenvolumes niet meer dan deze totale inkomsten opleveren. Bij het verdelen van de tariefvast over verschillende tariefcategorieën passen de systeembeheerders in hun tariefvoorstel de tariefstructuur toe zoals uitgewerkt in de Tarieffcode Elektriciteit en de Tarieffcode Gas (Europese) en houden zij rekening met (Europese) randvoorwaarden.

Ter verlaging van de toezicht- en uitvoeringslasten van de ACM en de regeldruk voor systeembeheerders wordt in dit wetsvoorstel een aantal aanpassingen aan de bestaande procedure voorgesteld. Ten eerste wordt het x-factorbesluit vervangen door een zogenaamd inkomstenbesluit. Materieel gezien verandert de vervanging van het x-factorbesluit door een inkomstenbesluit aan het begin van de reguleringsperiode weinig aan de systematiek. De totale inkomsten die de ACM in het inkomstenbesluit per jaar van de reguleringsperiode vaststelt, volgen dan immers het niveau van de totale inkomsten die anders door toepassing van de x-factor jaarlijks in de tariefbesluiten zouden zijn vastgesteld. Het voordeel van dit voorstel is dat zij meer flexibiliteit biedt voor de wijze waarop nieuwe kosten (bijvoorbeeld ten gevolge van een nieuwe wettelijke taak) of kostenbesparingen, die zich specifiek in één of enkele jaren van de reguleringsperiode voor doen, verwerkt kunnen worden in de tarieven. Daarnaast ligt het voordeel van dit voorstel in een vereenvoudiging van de tariefregulering, omdat nacalculaties en correcties op de tarieven dan niet langer met toepassing van de x-factor hoeven te worden berekend, maar direct in de inkomsten van één specifiek jaar van de reguleringsperiode kunnen worden verwerkt. Ten slotte biedt het voorstel het voordeel dat er meer expliciete ruimte ontstaat om de vergoeding van bepaalde kosten uit te zonderen van de doelmatigheidskorting, bijvoorbeeld omdat de hoogte van die kosten voor de systeembeheerder niet beïnvloedbaar is.

Met het vervallen van het x-factorbesluit vervalt ook de noodzaak voor het op wetsniveau vastleggen van de x-factorformule. Dit betekent niet dat wordt getornd aan het uitgangspunt van de regulering dat systeembeheerders geprikkeld worden tot een doelmatige bedrijfsvoering. Dit uitgangspunt blijft op wetsniveau gehandhaafd.

Ten tweede wordt met dit wetsvoorstel de duur van de reguleringsperiode verlengd. Momenteel staat de wet een drie, vier of vijfjarige reguleringsperiode toe. In de praktijk heeft de ACM de duur van de reguleringsperiodes steeds op drie jaar vastgesteld. Dit heeft als effect dat een nieuwe reguleringsperiode begint, terwijl de bezwaar- en beroepsprocedures tegen de voorgaande periode nog niet zijn afgerond. Dit leidt tot onzekerheid over de tariefontwikkeling en extra lasten wanneer toegekende bezwaren uit een vorige periode alsnog in de tarieven moet worden verwerkt. Met dit wetsvoorstel wordt de reguleringsperiode daarom op zes jaar vastgesteld.

Een langere reguleringsperiode kan echter tariefschommelingen veroorzaken tussen reguleringsperiodes. Dit komt omdat het inkomstenniveau dat de ACM bij aanvang van de reguleringsperiode inschat gedurende de reguleringsperiode uit de pas kan gaan lopen met de daadwerkelijke kosten van systeembeheerders. De bijstelling van het niveau van de toegestane inkomsten in de nieuwe reguleringsperiode kan dan erg groot zijn. Om deze reden wordt tevens bepaald dat het inkomstenbesluit elke reguleringsperiode twee keer wordt vastgesteld: eerst voor het niveau van de toegestane inkomsten in het eerste, tweede en derde jaar van de reguleringsperiode en daarna opnieuw voor de vierde, vijfde, en zesde jaren van de reguleringsperiode. In dit tweede inkomstenbesluit wordt het kostenniveau geactualiseerd op grond van relevante, actuele kosteninformatie.

Ten derde wordt de systematiek van besluiten vereenvoudigd door te bepalen dat er per type systeembeheerder slechts één methodebesluit wordt vastgesteld. De Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet verplichten de ACM om voor bepaalde taken van systeembeheerders een apart methodebesluit te nemen. Deze scheiding dient geen doel.

6.3 Tariefstructuur

In dit wetsvoorstel is een hoofdstuk opgenomen waarin alle bepalingen over de systeemtarieven en de tariefstructuur voor de verschillende systeembeheerders zijn samengebracht. De tariefstructuren voor gas- en elektriciteit zijn waar mogelijk geharmoniseerd en de terminologie is gestroomlijnd met Europese wetgeving. Dit zal bijdragen aan de transparantie en efficiëntie van de tarieven, waardoor er meer duidelijkheid en rechtszekerheid ontstaat en minder administratieve lasten worden veroorzaakt. De taken die de wet omschrijft worden in het kader van de tarieven samengevat in drie verschillende taken van systeembeheerders: de aansluitaak, de meettaak en de transporttaak. Daarnaast expliciteert de wet dat systeembeheerders naast tarieven ook vergoedingen in rekening kunnen brengen voor de uitvoering van specifieke taken, wanneer daar niet van tevoren een tarief voor is vastgesteld. De ACM krijgt de bevoegdheid om de hoogte van dergelijke vergoedingen ex-post op kostenefficiëntie te controleren. Voorbeelden van invullingen van taken waarvoor een vergoeding in rekening kan worden gebracht zijn maatwerk aansluitingen en het verwijderen en wijzigen van aansluitingen. Hiermee wordt een reeds bestaande praktijk wettelijk vastgelegd. Alle tarieven en vergoedingen die door systeembeheerders bij systeemgebruikers in rekening worden gebracht, zullen bij of krachtens de wet moeten worden vastgesteld. Op wetsniveau zal echter geen limitatieve opsomming van (onderdelen van) taken worden gegeven waarvoor een tarief of een vergoeding in rekening kan worden gebracht. Hier kan bij algemene maatregel van bestuur verder invulling aan worden gegeven.

De beschrijving van de aansluitaak wordt voor alle systeembeheerders geharmoniseerd. De wet benadrukt dat de aansluitaak van systeembeheerders bestaat uit het realiseren van de aansluiting van een systeemgebruiker en de instandhouding daarvan. Daarbij wordt vastgelegd voor welke type aansluitingen ('standaard aansluitingen') een gemiddeld, standaardtarief geldt en voor welke type aansluitingen een maatwerkvergoeding in rekening gebracht wordt.

De meettaak van distributiesysteembeheerders is op dit moment vastgelegd in de Elektriciteitswet 1998 en de Regeling meettarieven. Door middel van de Regeling meettarieven is meerjarig het reguleringsregime voor meettarieven vastgelegd. De materiële werking van de Regeling meettarieven blijft door middel van overgangsrecht de komende jaren ongewijzigd.

De tariefsystematiek van de transporttaak van de transmissiesysteembeheerder voor elektriciteit, de distributiesysteembeheerders voor elektriciteit en de distributiesysteembeheerders voor gas kennen dezelfde uitgangspunten en worden zo veel mogelijk geharmoniseerd en verder vereenvoudigd. Momenteel bestaan er twee transporttarieven: een variabel transporttarief ter dekking van de kosten gerelateerd aan de transportinfrastructuur en een vast transporttarief ter dekking van de kosten voor overhead. Met dit wetsvoorstel wordt het 'vaste' transporttarief als afzonderlijk tarief opgeheven. Dit komt de eenvoud van de tariefsystematiek ten goede. De kosten

die gemoeid zijn met vaste transporttarief zijn zeer beperkt ten opzichte van de kosten die reeds via het variabele transporttarief worden afgerekend. De herverdelingseffecten van deze vereenvoudiging zijn verwaarloosbaar. Het blindvermogen tarief, een tarief dat systeembeheerders voor elektriciteit in rekening mogen brengen voor blindvermogenbelasting van het systeem, blijft gehandhaafd.

In de wet inzake nettarieven van de energie-intensieve industrie (Stb. 2013, 575) is reeds geregeld dat het aparte tarief voor systeemdiensten voor elektriciteit vervalt en dat de kosten hiervan worden verdisconteerd in het transporttarief voor elektriciteit. In dit wetsvoorstel wordt deze systematiek voortgezet.

Voor de verdeling van het transporttarief worden in het wetsvoorstel een aantal reeds bestaande verdeelsleutels op wetsniveau vastgelegd. Het betreft hier de volgende verdeelsleutels.

- De cascadesystematiek: bij het vaststellen van tarieven worden de kosten van een systeem op een hoger spanningsniveau of drukniveau aan een systeem op een lager spanningsniveau of drukniveau toegerekend, naar rato van het aandeel van het laatstgenoemd systeem in de totale afname van het eerstgenoemde systeem.
- De tariefdragers: tariefdragers zijn de eenheden op grond waarvan kosten aan individuele systeemgebruikers worden toegerekend. De wet legt vast dat de tariefdragers van het elektriciteitssysteem zijn gerelateerd aan het afgenomen vermogen en het verbruik en de tariefdragers voor het distributiesysteem voor gas aan de gecontracteerde capaciteit en het verbruik.
- Het producententarief: het transporttarief wordt niet in rekening gebracht voor invoeding van elektriciteit. In de Verzamelwet STROOM (Stb. 2013, 573) is dit uitgangspunt voor elektriciteit reeds wettelijk vastgelegd. Met voorliggend wetsvoorstel wordt daarnaast expliciet vastgelegd dat distributiesysteembeheerders voor gas ook geen transporttarief in rekening mogen brengen voor de invoeding van (groen) gas. Het blijkt dat de bestaande Gaswet op dit punt momenteel onvoldoende duidelijkheid biedt en dat marktpartijen hier in de praktijk verschillend mee omgaan. Hiermee wordt de behandeling van invoeding op de distributiesystemen voor gas en elektriciteit en tussen verschillende distributiesystemen voor gas gelijkgetrokken.
- Het capaciteitstarief voor aangeslotenen met een kleine aansluiting: uitzondering op de toerekening via tariefdragers is de categorie systeemgebruikers met een aansluiting tot en met 3*80 Ampère op het elektriciteitssysteem dan wel 40 m³ (n) per uur op het gassysteem. In deze gevallen wordt het tarief niet bepaald door het daadwerkelijk gerealiseerde verbruik en respectievelijk het afgenomen vermogen of de gecontracteerde capaciteit, maar door de in de tarievcodes vastgestelde gemiddelde rekencapaciteiten.

In een beperkt aantal gevallen leidt de toepassing van een gemiddelde rekencapaciteit (het capaciteitstarief) bij kleine aansluitingen voor bepaling van de hoogte van het transporttarief tot een onwenselijke uitkomst. Aangeslotenen met een kleine aansluiting die veel decentrale elektriciteit invoeden, hebben daar soms een grotere aansluiting voor nodig dan zij nodig hebben louter op grond van hun afname van het systeem. Omdat de hoogte van het capaciteitstarief afhankelijk is gemaakt van de grootte van de aansluiting, betalen deze systeemgebruikers ten gevolge hiervan ook een hoger transporttarief. Deze extra kosten kunnen oplopen tot enkele honderden euro's per jaar. Systeemgebruikers betalen ten gevolge hiervan indirect een producententarief. Invoeders van elektriciteit die niet onder het capaciteitstarief vallen, betalen een variabel transporttarief dat afhankelijk is van hun afgenomen elektriciteit en niet de elektriciteit die zij invoeden. Er bestaat om deze reden het risico op een ongelijke en meer nadelige behandeling van decentrale invoeding. Om deze ongelijkheid op te heffen, wordt in dit wetsvoorstel geregeld dat afnemers met een kleine aansluiting die decentraal invoeden de systeembeheerder kunnen verzoeken hun transporttarief los te koppelen van de grootte van hun capaciteit en afhankelijk te maken van de capaciteit die zij nodig hebben voor hun verbruik.

De tariefsystematiek die geldt voor de transmissiesysteembeheerder voor gas wijkt af van het bovenstaande. De transport- en aansluitkosten worden afgerekend via per invoed- en afleverpunt individueel vastgestelde tarieven. Afleverpunten zijn onder andere de verbindingpunten van het

transmissiesysteem en de distributiesystemen voor gas. Deze tarieven worden door partijen die gas willen laten transporteren betaald, niet de aangesloten producenten en eindafnemers maar handelaren en leveranciers van gas. Deze partijen boeken capaciteit op een invoed- en afleverpunt. De tariefdrager wordt uitgedrukt in capaciteit. De transmissiesysteembeheerder voor gas verricht tevens taken op het gebied van de kwaliteitsconversie en de balancering. Hiervoor brengt zij bovenop de invoed- en aflevertarieven opslagen in rekening, die op alle invoed- en afleverpunten gelijk zijn. Het wetsvoorstel continueert deze uitgangspunten voor wat betreft de transporttarieven. De tariefsystematiek van het aansluiten door de transmissiesysteembeheerder voor gas wordt meer in lijn gebracht met de systematiek die ook geldt voor andere systeembeheerders geldt. Dit brengt deze systematiek meer in lijn met het uitgangspunt van kostenveroorzaking.

Normaliter krijgt de transmissiesysteembeheerder kosten gerelateerd aan investeringen pas terug via de systeemtarieven nadat de investeringen in gebruik zijn genomen. Kosten die worden gemaakt tijdens de aanleg van het systeem moeten dus worden voorgefinancierd. De transmissiesysteembeheerder moet daarvoor een groot beroep doen op vermogensverschaffers. Met name voor de transmissiesysteembeheerder voor elektriciteit is de investeringsopgave de komende jaren groot. Dit komt door forse investeringen die gedaan moeten worden in het transmissiesysteem voor elektriciteit op land en op zee. In dit wetsvoorstel wordt daarom bepaald dat voor bepaalde investeringen vermogenskosten op het onderhanden werkkapitaal al tijdens de aanleg in de tarieven verwerkt worden. Ook na ingebruikname van de investeringen, zullen kosten hetzelfde jaar waarin zij zijn gemaakt, worden terugverdiend via de tarieven. Dit wetsvoorstel geeft de ACM de taak om de hoogte van de betreffende kosten vooraf in te schatten en deze schatting te betrekken bij de bepaling van de toegestane jaarinkomsten van de transmissiesysteembeheerder. Naderhand zal de ACM controleren in hoeverre deze toegestane inkomsten juist zijn geweest en deze nacalculeren. Deze systematiek wordt van toepassing verklaard op investeringen van transmissiesysteembeheerders in het kader van de aanleg van het infrastructuurprojecten waarop de rijkscoördinatie-regeling van toepassing is, waaronder het net op zee.

Het voordeel van deze systematiek is dat minder voorgefinancierd hoeft te worden. Hiermee wordt het beslag op het vermogen van de systeembeheerder verminderd. Tevens betekent het dat minder rentelasten hoeven worden afgedragen op aangetrokken vreemd vermogen. Een ander voordeel is dat de kosten voor aanleg van het net op zee of het betreffende project over een langere periode worden verdeeld, waardoor het effect op de energierekening van systeemgebruikers iets gematigder is.

7. Stroomlijnen en optimaliseren Elektriciteits- en gaswet: vervallen artikelen

In hoofdstuk 2 is uiteengezet dat het stroomlijnen en optimaliseren van de wet- en regelgeving inzake elektriciteit en gas een belangrijk onderdeel van de wetgevingsagenda STROOM is. Door het stroomlijnen en optimaliseren hoeven verschillende bepalingen uit de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet niet in het wetsvoorstel terug te komen. Het betreft bepalingen die dubbel met Europese verordeningen, delegatiegrondslagen die geen nut (meer) hebben en bepalingen die als gevolg van een efficiëntere en duidelijkere opbouw van de wet overbodig zijn geworden. Daarnaast wordt in het kader van het verminderen van onnodige regels en regeldruk voorgesteld een aantal zaken niet langer in regelgeving vast te leggen. Deze zaken worden hieronder toegelicht.

De verplichting elke vier jaar een energierapport op te stellen is niet overgenomen. Het is niet noodzakelijk een dergelijke verplichting in wetgeving vast te leggen. Bovendien ontnemt een in de wet vastgestelde periode de flexibiliteit een energierapport uit te brengen op het moment dat dit het meest nuttig is.

In de Elektriciteitswet 1998 zijn sinds 2003 bepalingen opgenomen die leveranciers verplichten een bepaald aandeel hernieuwbare energie te leveren, een zogenaamde leveranciersverplichting. Deze bepalingen zijn echter nooit in werking getreden, omdat gekozen is voor het stimuleren van hernieuwbare energieproductie via de SDE+. Bovendien kennen de bepalingen in de Elektriciteitswet 1998 hun beperkingen, waardoor een leveranciersverplichting in die vorm niet

goed zou functioneren. De bepalingen inzake de leveranciersverplichting zijn dan ook niet overgenomen.

De bepaling in de vigerende wetten dat de statuten van een systeembeheerder goedkeuring van de Minister van Economische Zaken behoeven, is vervallen. De wet- en regelgeving borgen de taken die systeembeheerders hebben en de inrichting van de systeembeheerders en het infrastructuurbedrijf. Het goedkeuren van statuten is daarmee overbodig en bovendien een bevoegdheid die al aan de publieke aandeelhouders toekomt.

Voorts is de eis dat systeembeheerders beschikken over een reglement inzake discriminatie, met name gericht op het gedrag van de werknemers van systeembeheerders, niet overgenomen. In de praktijk blijkt niet dat hier problemen spelen. Voor zover de bepaling ziet op de discriminatie van personen is het een overbodige bepaling gelet op algemene wetgeving die hieromtrent geldt. Onduidelijk is daarom welke toegevoegde waarde een dergelijk reglement en jaarlijkse verslaggeving aan de toezichthouder heeft.

In de vigerende wetten wordt aan leveranciers de plicht opgelegd om meetbedrijven in te schakelen voor het collecteren, valideren en vaststellen van meetgegevens bij aangeslotenen met een kleine aansluiting. De vigerende wetten stellen echter geen eisen aan een meetbedrijf, waardoor deze bepalingen materieel geen betekenis hebben. Het is ook niet nodig eisen te stellen aan meetbedrijven, omdat de aangeslotenen beschikken over meetinrichtingen die zij zelf kunnen aflezen, waardoor ze zelf kunnen controleren of de door de leverancier gebruikte meetgegevens juist zijn. In het wetsvoorstel vervallen daarom de bepalingen met betrekking tot meetbedrijven. Dit laat onverlet dat de bestaande praktijk waarin meetbedrijven worden ingeschakeld door leveranciers en grote afnemers voortgezet kan worden, daar het wetsvoorstel hier geen belemmeringen voor opwerpt.

In de Gaswet is opgenomen dat Gasterra een aanbod doet aan de transmissiesysteembeheerder voor de levering van gas voor zover dat nodig is voor uitvoering van diens wettelijke taken. Deze bepaling was nodig in de periode voor de gasmarkt haar huidige liquiditeit bereikte. Intussen zijn er veel partijen die meedingen met Gasterra om deze levering aan de transmissiesysteembeheerder. Het is hierom niet meer nodig Gasterra te verplichten een aanbod te doen. Deze bepaling is dus niet meer nodig en daarom in het wetsvoorstel niet opgenomen. Voorts is in de Gaswet opgenomen dat systeembeheerders het veilig gebruik van gastoestellen door aangeslotenen moeten bevorderen. Systeembeheerders hebben echter geen rol bij de installaties van aangeslotenen, waardoor deze verplichting in de praktijk weinig nut heeft. Het zijn immers de aangeslotenen zelf die de verantwoordelijkheid voor hun installatie en het gebruik daarvan dragen. Bovendien gelden hiervoor regels op grond van het Bouwbesluit 2012. De gemeente heeft hierbij een toezicht- en handhavingstaak op grond van de Woningwet. Iedere gemeente kan de mate en wijze waarop zij toezicht houdt zelf bepalen. Uit de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) vloeit voort dat iedere gemeente een handhavingsbeleid moet vaststellen en dat beleid ook moet uitwerken in een uitvoeringsprogramma. Hierover wordt verantwoording aan de gemeenteraad afgelegd. Hiermee is de veiligheid voldoende geborgd. De in de Gaswet opgenomen eis draagt niet wezenlijk bij aan de veiligheid en is daarom niet opgenomen. Tot slot is in de Elektriciteitswet 1998 opgenomen dat producenten en leveranciers zuinig en milieuhygiënisch om moeten gaan met energie. Deze bepaling heeft weinig praktische betekenis, omdat deze niet concreet is uitgewerkt en burgers en bedrijven door de prijs van energie reeds een prikkel hebben efficiënt met energie om te gaan. Ten aanzien van het milieu zijn de noodzakelijke regels bij of krachtens de Wet milieubeheer vastgelegd. Deze eis uit de Elektriciteitswet 1998 is daarom niet opgenomen in het wetsvoorstel.

8. Integraal afwegingskader beleid en regelgeving (IAK)

8.1 IAK-vragen

PM

8.2 Rechtvaardiging voor overheidsinterventie

PM

8.3 Instrumentkeuze

PM

8.4 Effecten van het voorstel

PM

II. ARTIKELEN

Artikel 1.1

In artikel 1.1, eerste lid, zijn de voorgestelde begrippen opgenomen. Ze zijn alfabetisch gerangschikt. De begrippen zijn, daar waar dienstig en praktisch uitvoerbaar, in lijn gebracht met het Europese begrippenkader dat wordt gebruikt in de richtlijnen 2009/72 en 2009/73 (verder tevens: elektriciteits- en gasrichtlijnen) en de verordeningen 713/2009, 714/2009 en 715/2009. De kernbegrippen die voor de opbouw van het voorstel van wet en het begrip daarvan een belangrijke schakel vormen worden toegelicht .

Op basis van de in de richtlijnen 2009/72 en 2009/73 en de verordeningen 714/2009 en 715/2009 neergelegde begrippen is een aantal definitieschema's gedefinieerd. Het eerste betreft het systeem, in de huidige Elektriciteitswet 1998 en Gaswet aangeduid als net. Het systeem wordt gevormd door een of meer transmissiesystemen en een of meer distributiesystemen. Het transmissiesysteem behelst ook grensoverschrijdende koppelingen tussen transmissiesystemen, in de verordeningen 714/2009 en 715/2009 ook wel interconnectoren genoemd. Onder distributiesystemen vallen tevens gesloten distributiesystemen. Schematisch levert dat het volgende beeld op.

Systeem:

- Transmissiesysteem, inclusief grensoverschrijdende interconnectoren:
  - Transmissiesysteem voor elektriciteit
  - Transmissiesysteem voor gas
- Distributiesysteem, inclusief gesloten distributiesysteem:
  - Distributiesysteem voor elektriciteit
  - Distributiesysteem voor gas

De terminologische omzetting heeft niet ten doel om beleidsinhoudelijke wijzigingen door te voeren, maar om de wetgeving ook qua begrippenkader beter te laten aansluiten bij het Europese regelgevingscomplex.

Een tweede belangrijke groep definities is de groep beheerders van de verschillende hierboven onderscheiden systemen. Krachtens hoofdstuk 4 worden eigenaren van systemen aangewezen als beheerders van de systemen waarvan ze eigenaar zijn: transmissiesysteembeheerders en distributiesysteembeheerders. Voorts worden in hoofdstuk 5 de taken toebedeeld aan de verschillende beheerders van de systemen. Aangezien voor de eigenaren van gesloten distributiesystemen en eigenaren van interconnectoren die enkel een interconnector beheren, een beperkter takenpakket geldt dan voor de overige eigenaren van systemen, worden de eigenaren van gesloten distributiesystemen en eigenaren van interconnectoren die enkel een interconnector beheren, ingevolge hoofdstuk 4 aangewezen als beheerder gesloten distributiesysteem respectievelijk interconnectorbeheerder.

Schematisch levert dat het volgende beeld op.

Systeembeheerder:

- Transmissiesysteembeheerder:
  - Onderneming aangewezen als transmissiesysteembeheerder voor elektriciteit
  - Onderneming aangewezen als transmissiesysteembeheerder voor gas

- Distributiesysteembeheerder:
  - Onderneming aangewezen als distributiesysteembeheerder voor elektriciteit
  - Onderneming aangewezen als distributiesysteembeheerder voor gas

Onder systeembeheerder valt niet:

- Interconnectorbeheerder (grensoverschrijdend):
  - Onderneming aangewezen als interconnectorbeheerder voor elektriciteit
  - Onderneming aangewezen als interconnectorbeheerder voor gas
- Beheerder gesloten distributiesysteem:
  - Onderneming aangewezen als beheerder gesloten distributiesysteem voor elektriciteit
  - Onderneming aangewezen als beheerder gesloten distributiesysteem voor gas

Een derde groep definities betreft de systeemgebruikers. Dat is een ieder die 'levert aan of afneemt van het systeem' (artikel 2, onderdeel 18, van richtlijn 2009/72 en 2, onderdeel 23, van richtlijn 2009/73). Onder het woord levering wordt tevens de handel geschaard (artikel 2, onderdeel 19, van richtlijn 2009/72 en artikel 2, onderdeel 7, van richtlijn 2009/73). Een systeemgebruiker is derhalve een ieder die gebruik maakt van het systeem, een ieder die elektriciteit of gas levert aan het systeem en afneemt van het systeem, inclusief degenen die handelen.

Schematisch levert dat het volgende beeld op:

Systeemgebruiker:

- Aangeslotenen: producent en eindafnemers
- Handelaren: (rechts)persoon die elektriciteit of gas koopt om het door te verkopen aan handelaren of leveranciers
- Leveranciers: (rechts)persoon die elektriciteit of gas verkoopt aan eindafnemers

Eenzelfde entiteit kan uiteraard in verschillende hoedanigheden optreden.

Een vierde groep begrippen betreft die rond de aansluiting, waar de volgende definities relevant zijn: aansluiting, grote en kleine aansluiting, aangeslotene en installatie.

Een aansluiting is de leiding die een verbinding legt tussen een installatie en een systeem en de leidingen die een verbinding leggen tussen een systeem en een gesloten distributiesysteem.

Andere systeemkoppelingen zullen niet langer vallen onder het begrip aansluiting. Dit laatste houdt verband met de tarievensystematiek; voor dergelijke koppelingen wordt geen aansluittarief of – vergoeding in rekening gebracht. Hierbij aansluitend wordt voorgesteld dergelijke koppelingen ook niet langer als aansluiting aan te duiden.

Ten opzichte van de Elektriciteitswet 1998 en Gaswet is het begrip installatie nieuw. Kenmerkend voor een installatie is dat het stelsel van elektrisch materieel, apparatuur en leidingen niet alleen is bestemd voor transport, maar ook voor productie en/of verbruik van elektriciteit of gas. Deze productie en dit verbruik vinden plaats via het samenstel van elektrisch materieel, leidingen (die dienen voor transport) en apparatuur, voor zover dat samenstel duurzaam is verbonden. Apparatuur die niet duurzaam via bijvoorbeeld stekkers is verbonden, behoort niet tot de installatie. De term duurzaam brengt tot uitdrukking dat de betreffende apparatuur moet zijn bestemd om voor langere tijd met het stelsel van elektrisch materieel en leidingen te zijn verbonden.

De zinsnede 'dat wordt gebruikt of beheerd door een eindafnemer of producent' geeft aan dat het gebruik of het beheer door een eindafnemer – iemand die elektriciteit of gas voor eigen gebruik koopt - of een producent – iemand die elektriciteit of gas produceert – een voorwaarde is. Een ieder kan – in aansluiting op de uitgangspunten van de universele dienstverlening zoals deze zijn neergelegd in de richtlijnen 2009/72 en 2009/73 - aanspraak maken op een eigen aansluiting krachtens hoofdstuk 5. Hiermee wordt ruimte gegeven aan de diversiteit van voorkomende gevallen. Het geeft enerzijds ruimte aan bijvoorbeeld huurders van woningen of bedrijfspanden om

een eigen aansluiting te hebben, maar het geeft tevens de ruimte om bijvoorbeeld in geval van studentenhuizen de verhuurder degene is die de aansluiting heeft aangezien de installatie in dergelijke situaties onderling duurzaam is verbonden.

De zinsnede 'dat zich ten opzichte van een systeem of een directe lijn bevindt achter de voorzieningen die het systeem of de directe lijn beveiligen' is noodzakelijk, omdat een beheerder van een systeem of een eigenaar van een directe lijn altijd in staat moet zijn de systeemintegriteit te waarborgen. Hiervoor is zeggenschap van de beheerder van het systeem of de directe lijn over de beveiligingsvoorzieningen (die het net c.q. directe lijn beschermen tegen verstoringen vanuit de installatie) cruciaal. De beveiligingsvoorzieningen kunnen dus niet tot de installatie worden gerekend, omdat dan de zeggenschap over die beveiligingsvoorzieningen verloren zou gaan. Een beheerder zou dan niet langer in staat zijn zijn systeem te beschermen tegen versturende invloeden vanuit de installatie.

In het tweede lid wordt het begrip wettelijke taken nader ingevuld. Het betreft in de eerste plaats de in dit wetsvoorstel aan een systeembeheerder opgedragen taken (onderdeel a). In de tweede plaats (onderdeel b) wordt voorgesteld dat onder wettelijke taken tevens vallen bij ministeriële regeling aan te wijzen onderdelen van bindende EU-rechtshandelingen inzake elektriciteit of gas. Het zal hierbij gaan om onderdelen van verordeningen waarin aan systeembeheerders taken worden opgedragen. Deze bepalingen werken direct en mogen niet worden geïmplementeerd in de nationale wetgeving. Wel is het van belang rechtstreekst werkende onderdelen van de verordeningen, binnen de systematiek van dit wetsvoorstel te kunnen brengen waardoor voorkomt dat strijdigheid tussen het nationale wettelijke kader en Europese verordeningen ontstaat.

Het aanwijzen van onderdelen van verordeningen als behorend tot de wettelijke taken van een systeembeheerder heeft binnen de systematiek van dit wetsvoorstel de volgende consequenties:

1. Koppeling met hoofdstuk 4
  - Het voorgestelde hoofdstuk 4 reguleert de inrichting systeembeheerder. Systeembeheerders mogen alleen wettelijke taken uitoefenen (artikel 4.12) en moeten het leeuwendeel van de wettelijke taken zelf of in samenwerking met andere beheerders uitvoeren. Anderen dan systeembeheerders mogen geen wettelijke taken uitvoeren (artikel 4.18). Door bepalingen van verordeningen aan te wijzen als wettelijke taak wordt voorkomen dat de bepalingen in hoofdstuk 4 op gespannen voet komen te staan met hetgeen is bepaald in verordeningen.
2. Koppeling met hoofdstuk 6
  - Het voorgestelde hoofdstuk 6 reguleert de tarieven. Basisregel zal zijn dat systeembeheerders voor de uitvoering van hun wettelijke taken geen andere inkomsten mogen hebben dan inkomsten uit tarieven of vergoedingen zoals die krachtens hoofdstuk 6 in rekening zullen mogen worden gebracht. Tevens zal worden bepaald welke kosten voor de uitvoering voor welke wettelijke taken binnen welk tarief worden verdisconteerd. Door bepalingen van verordeningen aan te wijzen als wettelijke taak kunnen ook de kosten die verband houden met de uitvoering van taken die in verordeningen zijn neergelegd, worden verrekend in de tarieven.

Artikel 1.2

Dit artikel zal artikel 1, tweede en derde lid, van de Elektriciteitswet 1998 vervangen.

Het eerste en tweede lid van dit artikel bewerkstelligen dat het gestelde bij of krachtens deze wet, met uitzondering van het hoofdstuk inzake de tarieven, niet van toepassing is op de genoemde organisatorische eenheden die een zeer groot aantal kleine aansluitingen hebben. Doelstelling van deze leden is dat de bepalingen inzake de bescherming van aangeslotenen met een kleine aansluiting, niet van toepassing is op deze organisatorische eenheden. De eenheden hebben

feitelijk wel kleine aansluitingen, maar zijn niet de doelgroep voor het beschermingsregime – de huishoudelijke eindafnemers - dat geldt voor aangeslotenen met een kleine aansluiting. Het derde lid bewerkstelligt dat ondernemingen die zich bezighouden met het vervoer van personen of goederen per trein – ook als zij geen aansluiting hebben - toch vallen onder het regime van de vrije leverancierskeuze en de verplichtingen die leveranciers ten opzichte van grote eindafnemers hebben.

Artikel 1.3

Dit artikel zal artikel 1, vierde lid, van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 1, derde lid, van de Gaswet vervangen en zal daarbij in scope worden uitgebreid. Voorgesteld wordt dit wetsvoorstel tevens van toepassing te laten zijn op transmissiesystemen op zee die zijn gelegen binnen de EEZ. Dit houdt verband met het aan te leggen transmissiesysteem op zee.

Artikel 2.1

Dit artikel is inhoudelijk gelijk aan artikel 9a van de Elektriciteitswet 1998. In richtlijn 2009/72 is een artikel opgenomen over de aanbestedingsprocedure voor nieuwe productie-installaties voor elektriciteit. Artikel 2.1 strekt ter implementatie van dit artikel.

Artikel 2.2

Dit artikel is inhoudelijk gelijk aan artikel 86f van de Elektriciteitswet 1998 en strekt ter implementatie van artikel 43 van richtlijn 2009/72. Artikel 43 hangt samen met het feit dat er verschillende vormen van marktorganisatie bestaan. Zo zijn er lidstaten die voor een volledige eigendomsontvlechting hebben gekozen, en andere lidstaten die kiezen voor een onafhankelijke transmissiesysteembeheerder als bedoeld in hoofdstuk V van richtlijn 2009/72. Deze bepaling is bedoeld als een vangnet voor ongewenste situaties. Artikel 86f is in de Elektriciteitswet opgenomen bij de wet van 12 juli 2012 tot wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en van de Gaswet (implementatie van richtlijnen en verordeningen op het gebied van elektriciteit en gas) (Stb. 2012, 334). Voor een meer uitgebreide toelichting op dit artikel wordt verwezen naar Kamerstukken II 2010/11, 32 814 nr. 3.

Artikel 2.3 tot en met 2.8

Deze artikelen zijn inhoudelijk gelijk aan de artikelen 9b tot en met 9f van de Elektriciteitswet 1998 en de artikelen 39b tot en met 39d van de Gaswet, voor zover deze artikelen betrekking hebben op productie-installaties. Met deze artikelen wordt beoogd de procedures rond de totstandkoming van productie-installaties te verkorten en te stroomlijnen. Hierdoor zullen dergelijke productie-installaties sneller kunnen worden gerealiseerd. Een snellere realisatie draagt bij aan de voorzieningszekerheid. Doordat ook productie-installaties waarbij duurzame energie wordt opgewekt onder de reikwijdte van het wetsvoorstel vallen, wordt voorts de transitie naar een duurzame energiehuishouding gestimuleerd. Deze artikelen zijn ingevoegd bij de Wet tot wijziging van de Elektriciteitswet 1998, de Mijnbouwwet en de Gaswet in verband met toepassing van de rijkscoördinatieregeling op energie-infrastructuurprojecten (Kamerstukken 31 326). In de toelichting op deze wet (Kamerstukken II 2007/08, 31 326 nr. 3) wordt nader ingegaan op de procedurele aspecten van deze artikelen. Een aanpassing van deze artikelen heeft plaatsgevonden bij de Crisis- en Herstelwet. Voor een nadere toelichting op deze wijziging wordt kortheidshalve verwezen naar Kamerstukken II 2009/10, 32 127 nr. 3.

Artikel 2.9 tot en met 2.13

Deze artikelen hebben betrekking op de uitgifte van garanties van oorsprong voor elektriciteit en gas uit hernieuwbare energiebronnen en elektriciteit opgewekt in een installatie voor hoogrenderende warmtekrachtkoppeling. Voor zover het elektriciteit betreft, strekken deze

artikelen ter implementatie van richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende wijziging en intrekking van Richtlijn 2001/77/EG en Richtlijn 2003/30/EG (PbEU 2009, L 140) en de richtlijn 2004/8/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 inzake de bevordering van warmtekrachtkoppeling op basis van de vraag naar nuttige warmte binnen de interne energiemarkt en tot wijziging van Richtlijn 92/42/EEG (PbEU 2004, L 52). In de wijziging van de Elektriciteitswet 1998, de Gaswet en de Warmtewet (wijzigingen samenhangend met het energierapport 2011) (Kamerstukken 33 493) zijn de bepalingen over garanties van oorsprong gemoderniseerd voor zover het de Elektriciteitswet 1998 betreft. In de Gaswet zijn vergelijkbare bepalingen geïntroduceerd. Inhoudelijk zijn de voorgestelde artikelen 2.9 tot en met 2.13 dan ook gelijk aan de artikelen 73 tot en met 77 van de Elektriciteitswet 1998 en de artikelen 66g tot en met 66j van de Gaswet. Voor een toelichting op deze artikelen wordt korthedshalve verwezen naar Kamerstukken II 2012-2013, 33 493 nr. 3.

Artikel 2.14 tot en met 2.19

Deze artikelen hebben betrekking op het kleine-veldenbeleid en zijn inhoudelijk gelijk aan de artikelen 53 tot en met 56 van de Gaswet. Het kleine-veldenbeleid is vanaf zijn ontstaan in de Gaswet neergelegd en is in de loop van de jaren verschillende keren aangepast. Doel van het kleine-veldenbeleid is een optimale ontginning van kleine gasvelden, dat wil zeggen alle Nederlandse gasvelden anders dan het Groningerveld. In het kader van de goede ordening van het wetsvoorstel maakt artikel 54a lid 4 van de Gaswet in het wetsvoorstel onderdeel uit van hoofdstuk 6 inzake de tarieven en is artikel 57 nu opgenomen in hoofdstuk 10 (zie artikel 10.4 in samenhang met de artikelen 10.1 en 10.2).

Artikel 2.20

Dit artikel stemt inhoudelijk overeen met artikel 11 van de Gaswet, zoals dat is ingevoegd bij de wet tot wijziging van de Elektriciteitswet 1998, de Gaswet en de Warmtewet (wijzigingen samenhangend met het energierapport 2011) (Kamerstukken 33 493) en heeft betrekking op de samenstelling van gas. De samenstelling van het gas is belangrijk omdat deze een direct verband heeft met de veiligheid van het gebruik van gas door eindafnemers. De invoed- en afleverspecificaties worden daarom op basis van dit artikel bij ministeriële regeling vastgesteld. Hierbij kunnen er verschillen zijn tussen invoed- en afleverspecificaties, tussen eisen aan het hoogcalorische en laagcalorische gas en dat er verschillen kunnen zijn per drukniveau en regio. In dit artikel wordt benadrukt dat er verschillen kunnen zijn tussen invoed- en afleverspecificaties en tussen eisen aan het hoogcalorische en laagcalorische gas. Daarnaast kunnen er verschillen zijn per drukniveau en regio. Een meer uitgebreide toelichting op dit artikel is gegeven in Kamerstukken II 2012/13, 33 493 nr. 3.

Artikel 2.21

Dit artikel heeft betrekking op de verrekening van de hoeveelheid elektriciteit die door aangeslotenen met een kleine aansluiting op het systeem wordt ingevoed met de hoeveelheid elektriciteit die aan het net wordt onttrokken. Dit artikel is inhoudelijk gelijk aan artikel 31c van de Elektriciteitswet 1998. Dit artikel is in de wet tot wijziging van de Elektriciteitswet 1998, de Gaswet en de Warmtewet (wijzigingen samenhangend met het energierapport 2011) (Kamerstukken 33 493) opnieuw geformuleerd. Voor een meer uitgebreide toelichting op dit artikel wordt verwezen naar Kamerstukken II 2012/13, 33 493 nr. 3.

Artikel 3.1

De rijkscoördinatieregeling wordt in dit artikel ook van toepassing verklaard op grote LNG-installaties. Dit is in lijn met artikel 39b, eerste lid, onderdeel d, van de Gaswet. Reden hiervoor is

dat deze installaties van belang zijn voor de voorzieningszekerheid en de diversificatie van de aanvoermogelijkheden van gas. De grens die wordt gehanteerd voor het van toepassing verklaren van de rijkscoördinatieregeling is dat een installatie een capaciteit moet hebben die overeenkomt met 4 miljard m³ gas per jaar. Er wordt gesproken over 'overeenkomt met', omdat het voor de voorzieningszekerheid relevant is hoe veel gas ingevoed kan worden op een systeem en daarop ontstaat pas zicht nadat het LNG van vloeistof naar gasvormig is omgezet.

Artikel 3.2

Met dit artikel wordt, evenals met artikel 9a van de Gaswet, vastgelegd dat er voor een gasopslaginstallatie of een LNG-installatie een beheerder moet worden aangewezen. Het voorgestelde artikel is gewijzigd om dit te stroomlijnen met de aanwijzing van systeembeheerders voor elektriciteit en gas zoals opgenomen in artikel 4.2 van het wetsvoorstel. Op basis van het derde lid van dit artikel, kunnen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur eisen worden gesteld over deze aanwijzing.

Artikel 3.3

In dit artikel worden, evenals in artikel 9b van de Gaswet, eisen gesteld aan de onafhankelijkheid van de beheerder van de gasopslaginstallatie. De formulering van deze eisen is gestroomlijnd met de formulering van de eisen aan de onafhankelijkheid van systeembeheerders, zoals opgenomen in artikel 4.3, eerste lid, van het wetsvoorstel. Anders dan systeembeheerders, hoeft de beheerder van een gasopslaginstallatie niet te worden gecertificeerd alvorens te worden aangewezen als beheerder. Richtlijn 2009/73 schrijft geen certificering van deze beheerders voor.

Artikel 3.4

In dit artikel worden de taken beschreven van een beheerder van een LNG-installatie en van een gasopslaginstallatie. Dit artikel is inhoudelijk gelijk aan die onderdelen van artikel 10 van de Gaswet die betrekking hebben op een beheerder van een LNG-installatie of van een gasopslaginstallatie. De bepalingen van artikel 10 van de Gaswet die betrekking hebben op systeembeheerders, zijn opgenomen in hoofdstuk 4 van het wetsvoorstel.

Artikel 3.5

Dit artikel is inhoudelijk gelijk aan artikel 13 van de Gaswet, dat op zijn beurt implementatie is van artikel 32 van richtlijn 2009/73, voor zover dit betrekking heeft op LNG-installaties. Het artikel heeft betrekking op de tarieven en voorwaarden voor toegang tot LNG-installaties. De wijze van vaststellen van de tarieven en voorwaarden en de inhoud hiervan, wijken af van de tarieven en voorwaarden van systeembeheerders. Reden hiervoor is dat er, anders dan bij systeembeheerders, bij LNG-installaties geen sprake is van een natuurlijk monopolie en dat daarom kan worden volstaan met een lichtere vorm van regulering.

Artikel 3.6

Dit artikel is inhoudelijk gelijk aan artikel 14a van de Gaswet, dat betrekking heeft op de toegang tot LNG-installaties. Basis van dit systeem is onderhandelde toegang. Omdat dit een ander uitgangspunt is dan bij systeembeheerders, wijkt dit artikel af van het artikel 5.11, dat betrekking heeft op de toegang tot het systeem.

Artikel 3.7

Dit artikel heeft betrekking tot toegang tot gasopslagbedrijven. Ook hier is sprake van onderhandelde toegang. Dit is nu neergelegd in artikel 18g van de Gaswet, en dit artikel stemt hiermee inhoudelijk overeen. Artikel 18g en ook het voorgestelde artikel 3.7 strekt tot implementatie van artikel 33, derde lid, van richtlijn 2009/73. Met dit artikel is zo nauw mogelijk

aangesloten bij de tekst van de richtlijn. Dit is wenselijk om de commerciële vrijheid van gasopslagbedrijven zo min mogelijk te beperken.

Artikel 3.8

Dit artikel is inhoudelijk gelijk aan artikel 15 en artikel 18ga van de Gaswet. Dit artikel heeft betrekking op het de omstandigheden waaronder toegang tot een gasopslaginstallatie of een LNG-installatie kan worden geweigerd en betreft implementatie van artikel 35 van richtlijn 2009/73. Artikel 15 van de Gaswet heeft betrekking op LNG-installaties en artikel 18ga van de Gaswet heeft betrekking op gasopslaginstallaties. Beide artikelen zijn nu samengevoegd.

Artikel 3.9

Dit artikel is inhoudelijk gelijk aan artikel 37, eerste lid, van de Gaswet, voor zover dit betrekking heeft op beheerders van een LNG-installatie of een gasopslaginstallatie, en heeft betrekking op het vertrouwelijk omgaan met gegevens. Dit artikel strekt ter implementatie van artikel 16 van richtlijn 2009/73.

Artikelen 4.1 tot en met 4.6

In de artikelen 4.1 tot en met 4.6 wordt bepaald welke spelers op het gebied van onderhoud, beheer en ontwikkeling van elektriciteits- en gassystemen actief kunnen zijn. Er worden regels gesteld over aanwijzing, erkenning en certificering van transmissiesysteembeheerders, distributiesysteembeheerders, interconnectorbeheerders, over beheerders van gesloten distributiesystemen en over de directe lijnen.

In artikel 4.1 is aan iedere onderneming die eigenaar is van een systeem de verplichting opgelegd er zorg voor te dragen aangewezen te worden als beheerder (onderdeel a) en daaraan voorafgaand te worden gecertificeerd (transmissiesystemen en distributiesystemen) of te worden erkend (gesloten distributiesystemen) en dat te blijven (onderdeel b) en, indien niet wordt voldaan aan aanwijzings-, certificerings- of erkenningsvoorwaarden, daaraan te gaan voldoen (onderdeel c). Dit artikel voorkomt dat ondernemingen die niet zijn aangewezen en/of gecertificeerd of erkend een dergelijke status quo aanvaardbaar vinden.

In artikel 9 van de richtlijnen 2009/72 en 2009/73 is bepaald dat voordat een lidstaat een onderneming die eigenaar is van een transmissiesystemen aanwijst als transmissiesysteembeheerder, certificering moet hebben plaatsgevonden. Certificering geschiedt door de nationale regulerende instantie, in Nederland de ACM. De voorwaarden waaraan bij de certificering moet worden getoetst, borgen de onafhankelijke positionering van transmissiesysteembeheerders ten opzichte van ondernemingen die actief zijn op het terrein van de productie en levering van elektriciteit of gas. Het zijn als het ware 'instapvoorwaarden' waaraan iedere transmissiesysteembeheerder moet voldoen. Deze onafhankelijkheidsvoorschriften zijn daarom in artikel 4.2 vormgegeven als certificeringsvoorwaarden, en niet, zoals dat in de huidige Elektriciteitswet 1998 (artikel 10b) en de huidige Gaswet (artikel 2c) het geval is, als algemene normen. De toetsing van de onafhankelijkheidseisen vindt in overeenstemming met wat daarover in de richtlijnen 2009/72 en 2009/73 is bepaald, plaats in het kader van de certificeringsprocedure en het toezicht op de naleving van de certificeringsvoorwaarden.

In de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet is bepaald dat ook voor distributiesysteembeheerders dezelfde inhoudelijke eisen op het gebied van de onafhankelijke positionering gelden als voor transmissiesysteembeheerders. Dit betekent dat ook distributiesysteembeheerders onafhankelijk van de productie en levering van elektriciteit of gas moeten zijn gepositioneerd. Daarvanuit gaande en om redenen van stroomlijning transparantie en eenduidigheid in de wetgevingssystematiek en

de uitvoering daarvan, wordt ten aanzien van distributiesysteembeheerders, voorgesteld eenzelfde systematiek van aanwijzing en certificering te hanteren: de onafhankelijke positionering van distributiesysteembeheerders wordt door de ACM getoetst en mondt uit in een certificering, waarna de minister de onderneming op aanvraag aanwijst als distributiesysteembeheerder. Het is voorts goed om op te merken dat deze introductie van de certificering niet leidt tot verdergaande materiële eisen aan de onafhankelijkheid van distributiesysteembeheerders dan in het kader van de huidige wetten het geval is. Bovendien zal de certificering uiteraard niet -zoals dat bij de certificering van transmissiesystemen wel het geval is, conform artikel 10 van de richtlijnen 2009/92 en 2009/73- worden afgestemd met de Europese Commissie, aangezien deze op grond van de richtlijnen hierin geen bevoegdheid heeft. De certificering van de distributiesysteembeheerders moet derhalve louter worden beschouwd als het mechanisme waarlangs de al bestaande onafhankelijkheidseisen worden getoetst. Deze bepalingen vereisen niet dat systeembeheerders die reeds zijn aangewezen of gecertificeerd opnieuw worden getoetst. In dit kader is een voorziening opgenomen in de overgangsrechtelijke bepalingen.

Op grond van artikel 4.2, eerste lid, wijst de minister eigenaren van systemen die zijn gecertificeerd door de ACM op hun aanvraag aan als beheerder van die systemen. Het kan daarbij gaan om beheerders van transmissie- of distributiesystemen (onderdelen a, c, e en f) of beheerders van interconnectoren (onderdelen b en d).

Krachtens de elektriciteits- en gasrichtlijnen zijn interconnectoren onderdeel van het transmissiesysteem. Eigenaren van grensoverschrijdende interconnectoren zouden daarom in beginsel kunnen worden aangewezen als transmissiesysteembeheerders. De richtlijnen maken dan ook noch in de bepalingen inzake certificering, noch inzake de aanwijzing, van transmissiesysteembeheerders, onderscheid tussen interconnectorbeheerders en andere transmissiesysteembeheerders. Echter, omdat ondernemingen die enkel een interconnector beheren, zoals het geval is bij bijvoorbeeld de elektriciteitsinterconnectoren BritNed en NorNed en de gasinterconnector BBL, een beperkter takenpakket hebben (zie hoofdstuk 5) is het toepasselijk om eigenaren van transmissiesystemen die enkel bestaan uit een interconnector, niet het label transmissiesysteembeheerder mee te geven, maar het label interconnectorbeheerder. Dergelijke beheerders hebben immers niets anders dan een interconnector in eigendom.

Eigenaren van transmissiesystemen kunnen ook interconnectoren in eigendom hebben die onderdeel uitmaken van hun transmissiesysteem. Zij kunnen worden aangewezen als transmissiesysteembeheerder en krijgen ingevolge hoofdstuk 5 een uitgebreid takenpakket. Een aanwijzing krachtens het eerste lid geschiedt niet dan nadat de onderneming die wenst te worden aangewezen als beheerder, krachtens artikel 4.3 is gecertificeerd door de ACM.

Het tweede lid van artikel 4.2 biedt de basis voor de aanwijzing van beheerders van gesloten distributiesystemen. Deze aanwijzing geschiedt, conform hetgeen hierover in de richtlijnen is bepaald, door de ACM. Deze aanwijzing kan geschieden als een distributiesysteem is erkend als gesloten distributiesysteem. De twee besluiten, de erkenning als gesloten distributiesysteem en de aanwijzing van de beheerder van het gesloten distributiesysteem kunnen in de uitvoering worden gebundeld.

Krachtens artikel 4.2, derde lid, zal de systeembeheerder een werkgebied worden gegeven. Het gebied zal voor een beheerder bepalen waar hij zijn werkzaamheden mag verrichten en voor (potentieel) aangeslotenen welke beheerder ze moeten benaderen. Interconnectorbeheerders zullen geen gebied toegewezen krijgen, aangezien ze slechts de interconnector als 'werkterrein' hebben.

Het wetsvoorstel voorziet in een aanwijzing voor onbepaalde tijd. Een tienjaarlijkse aanwijzing zoals die nu bestaat, wordt niet nodig geacht, omdat zolang een onderneming eigenaar is van een transmissiesysteem, deze ook het beheer daarover moet voeren.

Artikel 4.3 is de basis voor de certificering van eigenaren van systemen, inclusief interconnectoren. Het betreft een deels implementatie van artikel 9 van de elektriciteits- en gasrichtlijnen. Voor de distributiesysteembeheerder worden deze bepalingen overeenkomstig toegepast. In het eerste lid is de kern van artikel 9 neergelegd: alleen ondernemingen die eigenaar zijn van systemen komen in aanmerking voor certificering (eerste lid, onderdeel a, van artikel 9) en de onderneming moet onafhankelijk zijn van ondernemingen die zich bezig houden met productie en levering van energie (eerste lid, onderdelen b, c en d, en tweede lid, van artikel 9). Op grond van het tweede lid zal bij algemene maatregel van bestuur nadere implementatie van artikel 9 van de elektriciteits- en gasrichtlijnen plaatsvinden: de richtlijnen verbieden dat (rechts)personen die direct of indirect zeggenschap hebben in een onderneming die eigenaar is van een transmissiesysteem tevens zeggenschap hebben in of enig recht uitoefenen over een onderneming die elektriciteit of gas produceert of levert. En andersom: de richtlijnen verbieden ook dat (rechts) personen die direct of indirect zeggenschap hebben in of rechten uitoefenen over een bedrijf dat één van de functies productie of levering van elektriciteit of gas tevens zeggenschap hebben in of enig recht uitoefenen over een systeembeheerder of een systeem. Onder "zeggenschap" wordt verstaan beslissende invloed en onder "enig recht" wordt in ieder geval begrepen de bevoegdheid om stemrecht uit te oefenen, de bevoegdheid om leden aan te wijzen van de Raad van Bestuur, de raad van toezicht of een rechtspersoon die het bedrijf juridisch vertegenwoordigt en het hebben van een meerderheidsaandeel. In het kader van de certificering zal dus steeds materieel, op basis van feiten en omstandigheden, worden getoetst of de onafhankelijkheid van een onderneming die eigenaar is van een systeem, is geborgd.

Artikel 4.4 biedt de basis voor de ACM om distributiesystemen te erkennen als gesloten distributiesystemen. Binnen een gesloten distributiesysteem (GDS) zijn de functies van productie en gebruik vervlochten. Beheerders van deze systemen kunnen daarom niet voldoen aan de onafhankelijkheidseisen die met de certificering zijn geborgd.

Op grond van artikel 28 van de elektriciteits- en gasrichtlijnen kan een distributiesysteembeheerder wiens systeem is aangewezen als gesloten systeem, worden ontheven van bepaalde taken of verplichtingen. Dit is nader uitgewerkt in hoofdstuk 5, dat handelt over de taken en verplichtingen van systeembeheerders.

Schematisch ziet de systematiek van aanwijzen en certificeren / erkennen er aldus uit:

Transmissiesysteem	>ACM certificeert	>	Minister wijst aan
Distributiesysteem	>ACM certificeert	>	Minister wijst aan
	OF		
	>ACM erkent systeem als GDS	>	ACM wijst aan

Artikel 4.6 handelt over de directe lijn. Voor een directe lijn hoeft geen beheerder te worden aangewezen. De verplichtingen van hoofdstuk 5 zijn evenmin van toepassing. Een directe lijn wordt als zodanig beschouwd als het voldoet aan het bepaalde in het tweede lid. In onderdeel a zijn de inhoudelijke eisen opgenomen aan een directe lijn en in onderdeel b is bepaald dat de eigenaar van een directe lijn deze moet hebben gemeld bij de ACM. Pas als aan beide voorwaarden is voldaan, is sprake van een directe lijn. De inhoudelijke eisen aan een directe lijn zijn dezelfde als tot op heden opgenomen in de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet.

Artikel 4.7

In artikel 4.7 is bepaald dat een transmissiesysteembeheerder zijn transmissiesysteem niet mag bezwaren met beperkte rechten. Hij moet de volle eigendom van het systeem behouden. Dit borgt een optimaal beheer en voorkomt dat het systeem ongewenst in handen van derden komt, waardoor ook het beheer van het systeem en de bijbehorende taken zouden overgaan naar de nieuwe eigenaar. Op grond van artikel 3:40, tweede lid, van het BW is bezwaring nietig.

Artikel 4.8

In artikel 4.8 is bepaald dat de aandelen van een systeembeheerder (in)direct berusten bij openbare lichamen. Het gaat hierbij om de in hoofdstuk 7 van de Grondwet bedoelde lichamen, zoals onder andere gemeenten en provincies.

De bepaling ziet niet op interconnectorbeheerders of beheerders van gesloten distributiesystemen. In het tweede lid is het "indirect berusten" van de eigendom van aandelen nader uitgewerkt. Strekking van dat lid is dat alle rechtspersonen in de keten tussen netbeheerder en publieke aandeelhouders uiteindelijk gecontroleerd worden door en in handen zijn van de overheid. Dit impliceert dat ook de holding waarbinnen de netbeheerder actief is volledig in overheidshanden moet zijn. Andere dochters van die holding kunnen wel deels in private handen zijn.

Artikel 4.10

De inhoud van deze artikelen is grotendeels overgenomen uit artikel 16, veertiende lid, van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 10a, zevende lid, van de Gaswet, inzake de vorming van gemeenschappelijke ondernemingen.

Artikel 4.11

Dit artikel biedt de ruimte om nadere regels te stellen ten aanzien van de inrichting van systeembeheerders en de wijze waarop systeembeheerders worden bestuurd. Achtergrond van deze bepaling is dat systeembeheerders een belangrijke maatschappelijke functie hebben en dat de inrichting van systeembeheerders en de wijze waarop zij worden bestuurd van grote invloed is op het functioneren van de systeembeheerders. Om die reden worden hierover regels gesteld in het wetsvoorstel, maar is het ook van belang dat er als dat nodig is aanvullende regels te kunnen stellen. Dit kan bijvoorbeeld relevant zijn in situaties zoals aan de orde was rond derivatenhandel door bedrijven en instellingen met een publieke functie.

Artikel 4.12

Met artikel 4.12 wordt voorgesteld het werkterrein van de systeembeheerder op twee manieren in te perken. In de eerste plaats beperkt het fysieke werkgebied zich tot het werkgebied dat een beheerder krachtens artikel 4.2, derde lid, is toegewezen. Het materiële werkterrein beperkt zich tot de krachtens artikel 1.1, tweede lid, bepaalde wettelijke taken, de tijdelijke taken zoals die op grond van artikel 5.35 aan systeembeheerders kunnen worden toegekend en de werkzaamheden die een systeembeheerder eventueel toekomen op grond van de experimenteerbepaling (artikel 11.1).

Artikel 4.13

De inhoud van deze artikelen is grotendeels overgenomen uit de artikel 16Aa van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 7a van de Gaswet, inzake het uitgangspunt dat een systeembeheerder de werkzaamheden die hij voor de uitoefening van zijn taken moet doen, zelf dient uit te voeren; kennis en expertise inzake het systeembeheer dient binnen de onderneming zelf aanwezig te zijn. In het tweede lid zijn de uitzonderingen op deze hoofdregel neergelegd.

Artikel 4.14

In hoofdstuk 5 van het voorstel zijn de taken neergelegd die aan de systeembeheerders worden opgedragen. Een eigenaar van een systeem wordt pas beheerder van dat systeem nadat hij daartoe, op zijn aanvraag, is aangewezen door de minister of de ACM (zie artikel 4.2). Zolang de aanwijzing niet heeft plaatsgehad, kan hij zich niet beheerder noemen en zijn de verplichtingen van hoofdstuk 5 niet op hem van toepassing. Met artikel 4.14 zal worden bewerkstelligd dat een eigenaar van een systeem lopende de aanwijzingsprocedure, of in geval van intrekking van een aanwijzing, de taken van hoofdstuk 5 niet kan verzaken. Een onderneming die een systeem bezit, moet te allen tijde handelen als systeembeheerder.

Dit artikel is voor transmissiesysteembeheerders een implementatie van artikel 9, eerste lid, onderdeel a, van de elektriciteits- en gasrichtlijnen.

Artikel 4.15

Dit artikel borgt de eerlijke concurrentie tussen infrastructuurbedrijven en overige marktspelers. Het verbiedt een systeembeheerder die onderdeel uitmaakt van een infrastructuurbedrijf, dat bedrijf voordelen toe te kennen die verder gaan dan gebruikelijk in het normale handelsverkeer. Dit artikel komt in hoofdlijnen overeen met de artikelen 18 van de Elektriciteitswet 1998 en 10d van de Gaswet. Verschil is dat in het wetsvoorstel de hoofdregel is neergelegd – geen voordelen toekennen aan infrastructuurbedrijf die verder gaan dan gebruikelijk in het normale handelsverkeer – en de nadere uitwerking daarvan bij algemene maatregel van bestuur plaatsvindt. In de thans geldende bepalingen is de nadere invulling deels op wetsniveau neergelegd.

Artikel 4.16

Verwezen zij naar paragraaf 5.11 van deze toelichting.

Artikel 4.17

Verwezen zij naar paragraaf 5.2 van deze toelichting.

Artikel 4.18

Artikel 4.18 is de logische keerzijde van de monopolisering van de aan systeembeheerders opgedragen taken. Daar waar een systeembeheerder ingevolge artikel 4.12 geen andere taken dan de wettelijke mag uitvoeren, is het anderen dan systeembeheerders niet toegestaan dergelijke taken uit te voeren. Daarop zijn vier uitzonderingen toegestaan. Ten eerste mag een onderneming werkzaamheden uitvoeren ten behoeve van de werkzaamheden die een systeembeheerder krachtens artikel 4.12, tweede lid, aan derden mag uitbesteden. Ten tweede mogen ondernemingen, niet zijnde systeembeheerders, grote aansluitingen voor elektriciteit aanleggen, zij het dat de daadwerkelijke koppeling tussen de aansluiting en het systeem moet worden verzorgd door de systeembeheerder, zoals dat bij artikel 5.11, laatste alinea, is toegelicht. Voorts zij verwezen naar paragraaf 5.7 van deze toelichting. Ten derde mogen anderen dan systeembeheerders interconnectoren en gesloten distributiesystemen aanleggen. Ten slotte mogen grote meetinrichtingen door anderen dan de systeembeheerder beschikbaar worden gesteld. De systeembeheerder heeft ingevolge artikel 5.14 wel de taak de meetinrichting ter beschikking te stellen, maar anderen mogen dat ook doen. De taak van de systeembeheerder dient als vangnet. Voor grote aansluitingen voor elektriciteit is een vergelijkbare systematiek van toepassing. Derden mogen deze aanleggen, maar de systeembeheerder is verplicht dat te doen indien een potentieel aangeslotene daarom verzoekt.

Artikel 4.19

De inhoud van deze artikelen komt grotendeels overeen met de artikelen 10b, tweede lid, en 16, vierde lid, van de Elektriciteitswet 1998 en de artikelen 2c, tweede lid en 7, van de Gaswet.

Artikel 5.1

De rijkscoördinatieregeling wordt in dit artikel ook van toepassing verklaard op de aanleg of uitbreiding van grote transmissiesystemen en interconnectoren. Dit is in lijn met de artikel 20a van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 39b, eerste lid, onderdelen a tot en met c, van de Gaswet.

Artikel 5.2

Dit artikel gebiedt systeembeheerders zich te onthouden van discriminatie tussen systeemgebruikers of categorieën systeemgebruikers. Systeembeheerders dienen dit gebod bij de uitvoering van al hun taken in ogenschouw te nemen. Dit artikel betreft de implementatie van de artikelen 3, derde lid, 12, onderdeel f, en 25, tweede lid, van richtlijn 2009/72 en de artikelen 13, eerste lid, onderdeel b, en 25, tweede lid, van richtlijn 2009/73.

Voorts zullen systeembeheerders transparant moeten handelen bij de uitvoering van de hun opgedragen taken, wat onder meer inhoudt dat systeemgebruikers zich goed moeten kunnen informeren over de diensten van systeembeheerders, hun voorwaarden en tarieven. De systeembeheerders dienen de toegang tot de markt hierdoor te vergemakkelijken. Dit lid betreft deels de implementatie van de artikelen 3, derde lid, van richtlijn 2009/72 en 3, derde lid, van richtlijn 2009/73.

Artikel 5.3

Dit artikel wordt voorgesteld om twee zaken te borgen. Het eerste lid biedt de grondslag om gebieden aan te wijzen waar in het geheel geen systeem wordt aangelegd. Het gaat daarbij om bijvoorbeeld natuurgebieden, waar het onwenselijk is dat systemen worden aangelegd.

Het tweede lid biedt een grondslag om regels te stellen voor gevallen waarin in wijken of gebieden de geen distributiesysteem voor gas wordt aangelegd omdat er daar een warmtenet aanwezig is of omdat zogenoemde all-electric-wijken worden aangelegd. Verwezen zij naar paragraaf 5.7 van deze toelichting.

In beide gevallen is een systeembeheerder binnen die gebieden/wijken ontheven van de verplichting om een systeem aan te leggen of aansluitingen te realiseren. Zo wordt bijvoorbeeld voorkomen dat in een wijk waar een warmtenet ligt, een beroep kan worden gedaan op de aansluit- en transportplicht voor gas.

Artikel 5.4

Dit artikel legt de basis voor een differentiatie van gedelegeerde regelgeving. In hoofdstuk 5 van dit wetsvoorstel wordt voorgesteld verschillende taken aan systeembeheerders toe te kennen. Uitgangspunt daarbij is dat de kerntaak in het wetsvoorstel wordt neergelegd en dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels te kunnen stellen over de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de taak. Met artikel 5.4 wordt een basis gecreëerd om die regels verschillend vast te stellen voor: 1. elektriciteit of gas, 2. soorten activiteiten die uit de taak voortvloeien, 3. typen systeembeheerders, 4. verschillende delen van systemen met een verschillend spanningsniveau of drukniveau en 5. transmissiesystemen op land of transmissiesystemen op zee.

Artikel 5.5

In het eerste lid staat een van de hoofdtaken van systeembeheerders verwoord: het beheer, onderhoud en de ontwikkeling van zijn systeem. Deze taak staat ten dienste van een andere kerntaak van systeembeheerders: het transporteren van elektriciteit en gas. Hiertoe dienen zij over adequate systemen te beschikken. De capaciteit van het systeem dient te zijn afgestemd op een redelijke transportvraag op zowel de korte als de lange termijn. Om in die redelijke transportvraag te kunnen en te kunnen blijven voorzien, beheert, onderhoudt en ontwikkelt hij zijn systeem.

Hij dient zijn taak zo uit te voeren dat een veilig, betrouwbaar en doelmatig systeem ontstaat. Onder veiligheid en betrouwbaarheid van het systeem kunnen verschillende zaken worden vervat. De taak dient onder economische voorwaarden te worden uitgevoerd, en een systeembeheerder dient rekening te houden met milieubelangen en de transmissie naar een duurzaam energiesysteem. Op basis hiervan zou in de toekomst rekening moeten worden gehouden met aspecten als lokale productie.

In het tweede lid zijn twee aspecten benoemd die bij algemene maatregel van bestuur zullen worden ingevuld. In de eerste plaats de storingsreserve voor elektriciteit en in de tweede plaats de koppelingen tussen de systemen. Bij de storingsreserve moet worden gedacht aan de regels die thans worden vastgesteld op grond van artikel 31, twaalfde en dertiende lid, van de Elektriciteitswet 1998. Als een deel van het systeem in storing geraakt, kan toch in de transportvraag voorzien worden als systemen redundant zijn aangelegd.

Krachtens het derde lid zullen in het kader van de in het eerste lid neergelegde verplichting nadere regels kunnen worden gesteld. Daarbij kunnen regels worden gesteld over de verschillende zaken die in het eerste lid zijn benoemd. Het kan dus gaan om voorschriften inzake de veiligheid, de betrouwbaarheid of doelmatigheid van systemen, de wijze waarop milieuaspecten bij het onderhoud en de ontwikkeling van systemen een rol speelt. Ten aanzien van de veiligheid kunnen onder andere regels worden gesteld inzake de veiligheid van mensen waaronder het eigen personeel te zijn geborgd. Maar kunnen maatregelen worden voorgeschreven om een ongeplande gebeurtenis of invloeden van buitenaf, te voorkomen.

Artikel 5.6

Verwezen zij naar paragraaf 5.3 van deze toelichting, waar uitgebreid is ingegaan op het investeringsplan.

Bij de nadere regels die zullen worden gesteld op grond van het derde lid, is het zeer goed denkbaar dat gebruik zal worden gemaakt van de differentiatiebevoegdheid op grond van artikel 5.4. Zo is het denkbaar dat de eisen aan investeringsplannen van transmissiesysteembeheerders zwaarder zullen zijn dan aan die van distributiesysteembeheerders.

Artikel 5.7

Om het aandeel elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen te vergroten is in het regeerakkoord afgesproken dat er meer windparken op zee gerealiseerd moeten worden. De rijksoverheid stuurt dit proces onder meer met de Wet windenergie op zee (thans nog wetsvoorstel) en onderhavig wetsvoorstel. De Wet windenergie op zee behelst de ruimtelijke ordening en vergunningverlening voor nieuwe windparken op zee. Nieuwe windparken moeten nog wel worden aangesloten op het transmissiesysteem voor elektriciteit. Dit wetsvoorstel reguleert die zijde. Zoals in paragraaf 5.5 is aangegeven, wordt een transmissiesysteem op zee aangelegd. De realisatie van een windpark op zee en van een transmissiesysteem op zee moeten qua tijd goed op elkaar worden afgestemd. In dit proces zijn de projectontwikkelaar van een windpark op zee en de beheerder van een transmissiesysteem op zee ook onderling afhankelijk van elkaar. Om te voorkomen dat de beheerder van een transmissiesysteem op zee wacht met de aanleg van een transmissiesysteem op zee tot er concreet zicht is op de realisatie van het windpark, is in artikel 5.7, eerste lid, bepaald dat de minister een scenario vaststelt inzake de ontwikkeling van windenergie op zee. De beheerder van het transmissiesysteem op zee werkt dit scenario vervolgens uit in zijn investeringsplan. Het scenario is hier leidend voor de beheerder. Ondanks een procedure die ziet op een nauw verband tussen de realisatie van een windpark en een transmissiesysteem op zee, kan het zijn dat een windpark later dan gepland wordt aangesloten of dat elektriciteit om andere redenen tijdelijk niet getransporteerd kan worden. In het vierde en vijfde lid is om deze reden een beperkt aansprakelijkheidsregime voor de beheerder van het transmissiesysteem op zee

opgenomen. In paragraaf 5.5 van deze toelichting is uiteengezet in welke gevallen en voor welke kosten de beheerder aansprakelijk is.

Artikel 5.8

Verwezen zij naar paragraaf 5.6 van deze toelichting.

Artikel 5.9

Verwezen zij naar paragraaf 5.4 van deze toelichting, waar is ingegaan op het de balanceringsstaak van transmissiesysteembeheerders.

Belangrijk instrument voor de balancerings zijn de door systeemgebruikers ingediende programma's inzake invoeding en onttrekking. De bepalingen op dat vlak zijn neergelegd in paragraaf 7.2 van dit wetsvoorstel.

Krachtens het derde lid kunnen onder andere regels worden gesteld inzake de wijze waarop de balancerings wordt uitgevoerd. Ook hiervoor zij verwezen naar paragraaf 5.4 van deze toelichting.

De transmissiesysteembeheerder voor gas krijgt de taak om naast de balans van zijn eigen systeem ook de balans van andere systemen voor gas te bewaken. Door de wijze waarop het transmissiesysteem, de distributiesystemen en hun koppelingen zijn aangelegd, kan de balans van een distributiesysteem slechts door meer of minder toevoer uit het transmissiesysteem beheerst worden. Feitelijk is het dus ook nu al de transmissiesysteembeheerder die voor de balans van de distributiesystemen zorg draagt. De taak voor de transmissiesysteembeheerder voor gas wordt geharmoniseerd met die voor elektriciteit.

Artikel 5.10

In het voorgestelde artikel 5.10 is de aansluitplicht neergelegd. Systeembeheerders zijn gehouden zowel grote als kleine aansluitingen aan te leggen. Kleine aansluitingen mogen ingevolge het eerste lid niet worden geweigerd. Voor elektriciteit betreft dit een implementatie van het beschermingsregime dat in artikel 3, derde lid, van richtlijn 2009/72 voor huishoudelijke eindgebruikers en kleine ondernemingen is neergelegd. Voor gas wordt een gelijk beschermingsregime voorgesteld, al is dat niet zo expliciet in artikel 3 van richtlijn 2009/73 neergelegd.

Bij grote aansluitingen kunnen potentieel aangeslotenen hun wensen inzake capaciteit, druk-of spanningsniveau en plek van aansluiting kenbaar maken. Ingevolge de tarievenstructuur zal een langere aansluiting duurder zijn. Indien geen speciale wensen aan de orde zijn, bepaalt de systeembeheerder wat kostentechnisch de beste plek is. Systeembeheerders hebben de ruimte een aansluiting te weigeren indien er onvoldoende capaciteit is. In een dergelijk geval dient de beheerder wel een alternatief te bieden en aan te geven of systeemuitbreiding zal plaatsvinden. Voor elektriciteit betreft dit een implementatie van artikel 32 van richtlijn 2009/72. Voor gas wordt een gelijk regime voorgesteld.

Evident valt onder dit artikel ook de verplichting van beheerders om op verzoek een capaciteitsvergroting of een verplaatsing van een aansluiting te realiseren.

Het derde lid houdt verband met het feit dat potentieel aangeslotenen krachtens artikel 4.18, onderdeel b of c, zelf aansluitingen mogen aanleggen. In een dergelijk geval is de systeembeheerder degene die de daadwerkelijke koppeling met het systeem realiseert. Mocht een aansluiting leiden tot capaciteitsproblemen, dan kan een systeembeheerder ook in deze gevallen het koppelen weigeren, zoals hij dat ook ingevolge het tweede lid kan doen.

Artikel 5.11

Systeembeheerders zijn gehouden elektriciteit of gas te transporteren, voor zover hun systeem dat aankan. Ingevolge artikel 5.5 dient een systeembeheerder een systeem te hebben dat een redelijke vraag naar transport aankan. Het kan derhalve voorkomen dat er op piekmomenten te weinig capaciteit beschikbaar is. In dergelijke gevallen hoeft een systeembeheerder niet te transporteren. Deze congestie van het systeem heeft vooral plaats wanneer de intermitterende productie van elektriciteit uit duurzame bron groot is. Hierom kunnen regels gesteld worden dat deze elektriciteit in ieder geval getransporteerd wordt en niet-duurzaam opgewekte elektriciteit lagere prioriteit heeft voor transport: voorrang voor duurzaam. De mate van voorrang, het congestiemanagement, wordt in lagere regelgeving uitgewerkt. Ook over de wijze waarop storingen in het transport door systeembeheerders worden opgelost kunnen beleidsmatige keuzes bij lagere regelgeving worden opgesteld, zoals de volgorde van inschakeling na uitval.

Artikel 5.12

Verwezen zij naar paragraaf 5.9, laatste alinea, waar is ingegaan op de kwaliteitsborging.

Artikelen 5.13, 5.14 en 5.15

De inhoud van deze artikelen is grotendeels overgenomen uit de artikelen 26ab, 26ac, 26ae, van de Elektriciteitswet 1998 en de artikelen 13, 13c en 13e, van de Gaswet.

In de artikelen 5.13, 5.14 en 5.15 wordt voorgesteld dat een systeembeheerder de slimme meter uitleest. Voor andere dan slimme meters zal het de leverancier zijn die verantwoordelijk is voor het verzamelen van meetgegevens van zijn klanten (zie artikel 8.16, eerste en tweede lid).

Artikelen 5.16 en 5.17

De artikelen 5.16 en 5.17 zijn bepalingen die specifiek zien op gas. Het zijn bepalingen die thans gelden op grond de artikelen 10, eerste lid, onderdeel c, derde lid, onderdeel d, 10a, eerste lid, de onderdelen n tot en met p en 54a van de Gaswet.

Het gaat hierbij om bepalingen inzake het wegen van gas dat niet aan invoedspecificaties voldoet en het afleveren van gas conform de afleverspecificaties, de kwaliteitsconversie van gas, en het innemen van gas van uit kleine velden.

Artikel 5.18

Artikel 5.18 handelt over informatieverstrekking en het delen van informatie.

Het eerste lid, onderdeel a, betreft de implementatie van de artikelen 12, onderdeel g, en 25, derde lid, van richtlijn 2009/72 en de artikelen 13, eerste lid, onderdeel d, en 25, vierde lid, van richtlijn 2009/73.

Het eerste lid, onderdeel b, betreft de implementatie van de artikel 12, onderdeel e, van richtlijn 2009/72 en de artikelen 13, eerste lid, onderdeel c, en 25, derde lid, van richtlijn 2009/73.

Voorts zij verwezen naar paragraaf 5.8.

Artikel 5.19

Dit artikel biedt een basis voor het stellen van regels inzake gegevens, registraties en rapportages. Het stellen van dergelijke regels kan dienstig zijn met het oog op de controle van verplichtingen volgend uit hoofdstuk 5 of met het oog op een goede uitvoering van de taken zelf. Gedacht kan worden aan het bijhouden van een bedrijfsmiddelenregister.

Artikel 5.20

Artikel 5.20 is een bepaling waarin de eisen aan de boekhouding van systeembeheerders zijn neergelegd, welke eisen thans op vergelijkbare wijze gelden op grond van artikel 43 van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 32 van de Gaswet.

Artikel 5.21

Artikel 5.21 is een bepaling inzake het financieel beheer van systeembeheerders die thans op vergelijkbare wijze geldt op grond van artikel 18a van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 10e van de Gaswet.

Artikel 5.22

Artikel 5.22 is een bepaling inzake het faillissement van leveranciers. Een vergelijkbare bepaling is thans opgenomen in artikel 16, eerste lid, onderdeel m, van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 10e van de Gaswet. Het artikel borgt dat aangeslotenen met een kleine aansluiting ook bij faillissement van hun leverancier voorzien blijven van elektriciteit of gas.

Artikel 5.23

Artikel 5.23 is een bepaling die thans op vergelijkbare wijze geldt op grond van artikel van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 10, derde lid, onderdeel c, van de Gaswet

Artikel 5.24

Artikel 5.24 is een bepaling die thans op vergelijkbare wijze geldt op grond van artikel 8a van de Gaswet

Artikel 5.25

Dit artikel betreft de implementatie van artikel 42 van richtlijn 2009/72 of artikel 46 van richtlijn 2009/73.

Artikel 5.26

In dit artikel staat de verplichting dat indien een systeembeheerder elektriciteit of gas inkoopst ter uitvoering van zijn wettelijke taken, hij dit doet op basis van transparante, niet-discriminatoire, marktconforme procedures. Deze verplichting geldt op vergelijkbare wijze op grond van artikel 16, zesde lid van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 10a, tweede lid, van de Gaswet, zij het dat de verplichting thans niet geldt voor distributiesysteembeheerders voor gas. Voorgesteld wordt dit te stroomlijnen en de verplichting voor alle systeembeheerders te laten gelden.

Artikel 5.27

Artikel 5.27 betreft een bepaling inzake de wisseling van leverancier. Deze bepaling geldt op vergelijkbare wijze op grond van artikel 24a van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 17a van de Gaswet.

Artikel 5.28

Artikel 5.28 is een bepaling inzake het door de systeembeheerder instellen van een klachtenprocedure voor aangeslotenen met een kleine aansluiting, die thans op vergelijkbare wijze geldt op grond van artikel 19d van de Elektriciteitswet 1998 en 35d van de Gaswet. Voorgesteld wordt de exacte inhoud van de klachtenprocedure nader te bepalen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur.

Artikel 5.29

Artikel 5.29 is een bepaling die thans op vergelijkbare wijze geldt voor elektriciteit op grond van artikel 16, eerste lid, onderdeel h, van de Elektriciteitswet 1998. Voor gas wordt voorgesteld een vergelijkbare systematiek te introduceren.

Artikel 5.30

Artikel 5.30 is een bepaling inzake de samenwerking tussen transmissiesysteembeheerders en tussen een transmissiesysteembeheerder en het Agentschap, die thans op vergelijkbare wijze geldt op grond van artikel 16, tweede lid, de onderdelen h en m, van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 10a, eerste lid, onderdelen i en m, van de Gaswet.

Artikel 5.31

Artikel 5.31 is een bepaling die thans geldt op grond van artikel 16, tweede lid, onderdeel i, van de Elektriciteitswet 1998 en 10a, eerste lid, onderdeel j, van de Gaswet.

Artikel 5.32

Verwezen zij naar paragraaf 5.10 van deze toelichting.

Artikel 5.33 en 5.34

In de artikelen 5.33 en 5.34 is bepaald welke taken interconnectorbeheerders en beheerders van gesloten distributiesystemen hebben.

Artikel 6.1

In artikel 6.1, eerste lid, wordt bepaald dat systeembeheerders voor het uitvoeren van hun wettelijke taken ten hoogste de tarieven in rekening kunnen brengen die krachtens hoofdstuk 6 zijn vastgesteld of vergoedingen in rekening kunnen brengen waarop de ACM toezicht kan houden. De tweede categorie is opgenomen, omdat er in de huidige situatie verschillende tarieven zijn die door systeembeheerders voor specifieke taken worden geïnd, maar waarvoor geen expliciete basis in de wet is opgenomen. De inkomsten uit de tarieven en vergoedingen vormen de inkomsten van de systeembeheerder.

Het tweede lid bepaalt dat systeemgebruikers aan de systeembeheerders de tarieven of vergoedingen ook moeten betalen. Vergelijkbare bepalingen zijn thans, maar soms wel en soms niet, opgenomen bij de specifieke taken, zoals bijvoorbeeld in artikel 23, eerste lid, en 24, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998.

In het derde lid van het artikel wordt bepaald dat systeembeheerders, met uitzondering van de transmissiesysteembeheerder voor gas, lagere tarieven dan de tarieven vastgesteld door de ACM in rekening mogen brengen. De uitzondering voor de transmissiesysteembeheerder voor gas is nodig, omdat de tarieven per individueel invoed- en afleverpunt worden vastgesteld. Vrijheid om tarieven ook lager vast te stellen dan een niveau bepaald door de ACM, zou de transmissiesysteembeheerder voor gas de vrijheid geven om specifieke invoeders of afnemers te bevoordelen.

Artikel 6.2

Artikel 6.2 is de kapstokbepaling voor de tariefstructuur. Ondanks dat er veel verschillende taken zijn, worden de tarieven slechts onderscheiden in drie categorieën: tarieven die verband houden met het aansluiten, met het transporteren of met het meten.

De tarieven zijn niet bedoeld om kosten direct in de tarieven door te berekenen, maar om inkomsten te genereren ter dekking van de kosten voor de uitvoering van wettelijke taken. Daarom

is gekozen voor de terminologie "ter dekking van de kosten". Het tweede lid bepaalt dat tarieven kunnen verschillen voor verschillende categorieën netgebruikers. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan verschillen in het verbruikskarakter, type aansluiting, of aansluiting op andere spannings- of drukkiveaus. Er kunnen dus ook meerdere tarieven per taak worden onderscheiden.

Artikel 6.3

De tarieven en vergoedingen die verband houden met de aansluitaak worden onderscheiden in tarieven die vooraf worden vastgesteld voor het aanleggen en in stand houden van standaardaansluitingen en vergoedingen, voor het wijzigen (inclusief verplaatsen) of verwijderen van aansluitingen, voor het aanleggen en in stand houden van relatief grote aansluitingen (ten minste groter dan 1 MVA bij elektriciteit of 40 m³ (n) per uur bij gas), koppelingen van aansluitingen op systemen of tijdelijke aansluitingen.

Standaardaansluitingen zijn alle aansluitingen waarvoor geen maatwerkaansluiting wordt geleverd. Dat betekent dat voor aansluitingen tot 10 MVA (elektriciteit) en tot 40 m³ (n) per uur (gas) door systeembeheerders een standaardtarief moet worden bepaald. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen een eenmalig en een periodiek aansluittarief. Het eenmalige aansluittarief bestaat uit een bedrag dat is opgebouwd uit een vast bedrag voor de verbreking van het systeem om een fysieke verbinding van de installatie van een aangeslotene met het systeem tot stand te brengen, voor het installeren van voorzieningen om het systeem te beveiligen en voor het tot stand brengen van een verbinding met een maximale kabellengte van 25 meter, aangevuld met een bedrag per meter voor elke meter meer dan die 25 meter. De lengte van 25 meter is niet in de wet vastgelegd en zou in codes kunnen worden aangepast. De periodieke aansluitvergoeding dient ter dekking van de kosten die verband houden met het in stand houden van die aansluiting. Er is niet langer een expliciete taak om een aansluiting in stand te houden, maar deze taak is onderdeel van de algemene beheerstaak die is opgenomen in artikel 5.6. Ook voor de periodieke aansluitvergoeding geldt dat bepaald kan worden dat vanaf een bepaalde kabellengte, een extra bedrag per meter voor elke meter meer dan die kabellengte, in rekening gebracht wordt. Het aansluittarief voor herbruikbare activa, op dit moment onderscheiden in de codes, komt te vervallen omdat het in de praktijk niet meer voor komt.

Onder het begrip 'standaardaansluiting' vallen ook de koppelingen ("aansluitpunten") van gasaansluitingen, beheerd door iemand anders dan een distributiesysteembeheerder, op systemen van distributiesysteembeheerders van gas. De aanleg van deze koppelingen is voor distributiesysteembeheerders van gas een tariefgeruleerde taak. Een distributiesysteembeheerder voor gas dient dus in haar tariefvoorstel te specificeren wat de vaste eenmalige en periodieke aansluittarieven voor koppelingen zijn die zij beheert. Het betreft alleen koppelingen met aansluitingen groter dan 40 m³ (n) per uur.

Artikel 9.2, tweede lid, onder b, bepaalt dat in de tariefcode een onderverdeling moet worden gemaakt in verschillende aansluitcategorieën, die een bandbreedte van aansluitcapaciteiten beslaan. Voor elke in de codes onderscheiden aansluitcategorie wordt een gemiddeld standaardtarief vastgesteld. Dit tarief kan verschillend worden vastgesteld voor aansluitingen met eenzelfde capaciteit op een verschillend drukkiveau. Dit geldt eveneens voor koppelingen.

De vergoeding voor maatwerkaansluitingen, geregeld in het vierde lid, is vormvrij. Dat kan inhouden dat het naar analogie van het éénmalig en periodiek in rekening wordt gebracht, maar dat is geen vereiste. Voor koppelingen van aansluitingen op systemen van systeembeheerders voor elektriciteit geldt eveneens maatwerk. Voor koppelingen van aansluitingen op het transmissiesysteem voor gas geldt ook een maatwerkvergoeding. Zoals hierboven beschreven

geldt in afwijking hierop voor distributiesysteembeheerders voor gas juist wel een standaardtarief voor verschillende typen koppelingen: dit ligt bij deze systeembeheerders meer voor de hand, gezien het grote aantal koppelingen dat systeembeheerders voor gas beheren.

Ten aanzien van tijdelijke aansluitingen wordt opgemerkt dat deze periode kan verschillen van enkele dagen of weken voor bijvoorbeeld evenementen of kermissen tot enkele jaren voor bijvoorbeeld bouwaansluitingen.

In onderdeel b van het vierde lid is aangevuld dat voor het koppelen van een aansluiting met een elektriciteitssysteem, bedoeld in artikel 5.11, derde lid, eveneens een maatwerkvergoeding in rekening wordt gebracht. Het betreft hier het koppelen van een aansluiting die is aangelegd door een derde partij. In onderdeel c is aanvullend bepaald dat voor het wijzigen en verwijderen van een aansluiting eveneens een maatwerkvergoeding in rekening wordt gebracht. Verplaatsing van een aansluiting wordt geacht onder de definitie 'het wijzigen van een aansluiting' te vallen.

De aansluitingen van de transmissiesysteembeheerder voor elektriciteit zijn in beginsel maatwerkaansluitingen. Voor aansluitingen en koppelingen van het transmissiesysteem voor gas, gelden op dit moment echter uniforme tarieven, uitgedrukt in euro's kilowattuur per uur per jaar, die grotendeels in rekening worden gebracht bij programmaverantwoordelijken (shippers) in plaats van aangesloten. Dit betekent dat aansluittarieven en tarieven op koppelingen niet of weinig gerelateerd zijn aan de kosten verbonden met een individuele aansluiting of koppeling. Uit dit artikel volgt dat deze afwijkende tariefssystematiek meer in lijn wordt gebracht met die van de andere systeembeheerders. Hiermee wordt de systematiek tevens meer in lijn gebracht met het uitgangspunt van kostenveroorzaking. In het vijfde lid van dit artikel is bepaald dat als uitzondering hierop het aansluittarief voor aansluitingen of koppelingen met gasvoorkomens in gebieden binnen Nederland en op het continentaal plat, bedoeld in Artikel 2.16, worden verdisconteerd in de transporttarieven van de transmissiesysteembeheerder van gas. Dit is in lijn met het huidige artikel 54a van de Gaswet, waarin de taak voor GTS is opgenomen in het kader van de kleine velden.

Artikel 6.4

Artikel 6.4 biedt de basis voor de transporttarieven. Een belangrijke vereenvoudiging is de samenvoeging van het vaste en het variabele transporttarief tot één transporttarief. Het vaste transporttarief werd in de afgelopen jaren op ieder spannings- of drukniveau op dezelfde hoogte vastgesteld voor alle systeembeheerders, behalve voor de transmissiesysteembeheerder voor gas. Het effect hiervan was dat er een beperkte relatie was tussen de hoogte van het tarief en de onderliggende kosten van een systeembeheerder. Bovendien bracht de scheiding administratieve lasten met zich mee. Naast het transporttarief wordt, alleen voor elektriciteit, een blindvermogen tarief onderscheiden. Het blindvermogen tarief kan in rekening worden gebracht bij aangesloten die het systeem belasten met zogenaamd 'niet-werkzame' energie. Dit is energie die niet wordt verbruikt, maar wel transportcapaciteit inneemt. Dit heeft een technische oorzaak en volgt uit het feit dat het elektriciteitssysteem op wisselspanning functioneert. Het tarief is niet direct toerekenbaar aan specifieke kosten die gemoeid zijn met de bestrijding van blindvermogen; het tarief is bedoeld om aangesloten te prikkelen zich te onthouden van het veroorzaken van blindvermogen. Doordat het tarief bestaat, kiezen aangesloten ervoor om zelf maatregelen te nemen om hun eigen blindvermogenproductie tegen te gaan. Zo geldt het principe 'de veroorzaker betaalt'. Het alternatief zou zijn dat de systeembeheerder maatregelen neemt ter bestrijding van blindvermogen, zoals de installatie van spoelen en condensatorbanken, en deze kosten via het transporttarief socialiseert. Dit zou minder efficiënt zijn. Nadere uitwerking van het blindvermogenstarief vindt op grond van artikel 9.2, tweede lid, onder f, plaats in de tarievencode.

In het tweede lid wordt bepaald welke kosten van de systeembeheerder door het transporttarief worden gedekt. Het gaat om de kosten die een systeembeheerder ter uitvoering van zijn taken moet maken, behoudens de taken waar andere tarieven of vergoedingen voor worden vastgesteld. Dit betreft tenminste de kosten die verband houden met het aansluiten, bedoeld in artikel 6.3, en het meten, bedoeld in artikel 6.5 en de vergoedingen, bedoeld in het zesde, zevende en achtste lid, en de vergoedingen die op grond van artikel 6.6 worden vastgesteld. De overheadkosten voor de taken waar andere tarieven of vergoedingen voor worden vastgesteld en die onderdeel uitmaken van het vaste transporttarief worden in het transporttarief opgenomen. De hoogte van het transporttarief kan per spannings- of drukniveau verschillen.

Onderdeel b bepaalt dat de kosten die op hogere spannings- of drukniveaus worden gemaakt ten behoeve van de lagere spannings- of drukniveaus in het transporttarief voor het lagere niveau worden opgenomen. Dit is het 'cascadestelsel'. De cascade is een principe op grond waarvan de kosten van een systeem op een hoger spannings- of drukniveau worden toegerekend aan een systeem op een lager niveau naar rato van het aandeel van het laatstgenoemd systeem in de totale afname van energie of vermogen van het eerstgenoemde systeem. De argumentatie hierachter is dat invoeding van elektriciteit of gas historisch gezien vrijwel uitsluitend op het hoogste spanningsniveau plaatsvindt. Het transport van elektriciteit of gas dient in een dergelijk scenario uitsluitend plaats te vinden van hogere naar lagere gelegen niveaus. De cascade heeft tot gevolg dat afnemers betalen voor de kosten van alle niveaus die nodig zijn geweest voor het transport van de elektriciteit of gas die zij hebben gebruikt. De opkomst van decentrale opwekking van elektriciteit geeft aanleiding tot vragen over het cascade-model. In het algemeen deel van de toelichting wordt hier nader op ingegaan.

In het derde lid wordt bepaald dat een transporttarief alleen in rekening wordt gebracht bij aangeslotenen of systeembeheerders die elektriciteit of gas aan een systeem onttrekken. In dit lid zijn systeembeheerders apart benoemd, omdat zij niet behoren tot de categorie 'aangeslotenen', en omdat wel nodig is dat in bepaalde gevallen systeembeheerders bij andere systeembeheerders transportkosten in rekening brengen als gevolg van toepassing van het cascadeprincipe, genoemd in het tweede lid, onder b.

Uit dit artikel volgt voorts dat er géén producententarief is, dus geen tarief voor invoeding van gas of elektriciteit. Dit was voorheen voor distributiesysteembeheerders voor gas wel het geval. Op deze manier wordt de situatie tussen gas en elektriciteit gestroomlijnd. Dit biedt ook ondersteuning voor invoeders van groen gas, omdat het met name groen gas producenten zijn die invoeden op distributieniveau. In de onderdelen a en b wordt bepaald dat er voor kleinverbruikers een 'capaciteitstarief' geldt. Hiermee wordt bedoeld dat de afdracht van een kleinverbruiker voor de transporttaak niet afhankelijk is gemaakt van zijn variabele gebruik van het systeem, maar dat hiervoor gebruik wordt gemaakt van een gemiddelde reken capaciteit die hoort bij een bepaalde aansluitcategorie. Aansluitcategorieën zijn gekoppeld aan bandbreedtes van aansluitcapaciteiten. Bij gas is naast de aansluitcapaciteit ook het verbruik een determinant voor de indeling in een aansluitcategorie, in tegenstelling tot bij elektriciteit. In de tarievencode gas is geregeld dat, voor aansluitcapaciteiten kleiner dan 10 m³ (n) per uur, meerdere aansluitcategorieën bestaan, afhankelijk van de hoogte van het jaarlijkse verbruik. Het wegnemen van het verbruik als factor bij het bepalen van de aansluitcategorie, zou dit onderscheid onmogelijk maken en tot grote herverdelingseffecten leiden. In Artikel 9.2, tweede lid, onder b, is bepaald dat de onderverdeling in bandbreedtes van aansluitcategorieën in de tarievencode wordt vastgelegd.

Er zijn kleinverbruikers die door de omvang van hun invoeding een grotere aansluiting nodig hebben. Het vierde lid voorziet in de mogelijkheid voor een dergelijke kleinverbruiker om de systeembeheerder te verzoeken het transporttarief op een lagere aansluitcategorie af te rekenen. De kleinverbruiker moet wel zelf kunnen aantonen, bijvoorbeeld door het gebruik van een slimme meter, dat gelet op zijn afname hij een kleinere aansluiting had kunnen hebben en slechts door de invoeding een grotere aansluiting noodzakelijk is.

Het vijfde lid beschrijft de tariefstructuur van het aansluiten en het transport door de transmissiesysteembeheerder voor gas. Deze wijkt op hoofdlijnen af van de tariefstructuur van de andere systeembeheerders. Uitgangspunt voor de tariefregulering is dat gas het systeem binnenkomt op een relatief beperkt aantal invoedpunten en het systeem verlaat op een relatief beperkt aantal afleverpunten. Programmamaverantwoordelijken, of shippers, kunnen capaciteit contracteren op deze punten. De transmissiesysteembeheerder neemt gas in dat aangeboden wordt op invoedpunten, transporteert het en stelt het gas ter beschikking op afleverpunten. Voor al deze invoed- en afleverpunten op het systeem stelt de ACM transporttarieven vast. De beide typen tarieven worden uitgedrukt in euro's per kilowattuur per uur per jaar en kunnen per invoed- en afleverpunt verschillen. Interconnectiepunten, waaronder die met interconnectoren, vormen ook aflever- en/of invoedpunten waarvoor een tarief wordt vastgesteld. In tegenstelling tot bij elektriciteit en de distributiesysteembeheerder voor gas, geldt er dus geen zogenaamd postzegeltarief voor het transport op het systeem van de transmissiesysteembeheerder voor gas. Deze systematiek sluit aan op de Europese systematiek.

Bij het beschrijven van de tariefsystematiek van de transmissiesysteembeheerder voor gas is bewust gekozen voor een omschrijving die geen keuze impliceert tussen een vast (postzegel)tarief of een gedifferentieerd tarief. Dit geldt zowel voor de aansluit- als de transporttarieven. Dit creëert de ruimte om in de toekomst bepaalde typen aansluitingen (bijvoorbeeld aansluitingen op gasopslagen of invoeders) op een andere manier te behandelen. Deze ruimte wordt expliciet geboden in Artikel 6.2, tweede lid, waaruit volgt dat tarieven kunnen verschillen voor verschillende categorieën.

Ook is relevant dat de transmissiesysteembeheerder meerdere typen transporttarieven hanteert, voor verschillende varianten op het invoeden en afleveren van gas op invoed- en afleverpunten. Om deze reden bepaalt het vijfde lid expliciet dat het meerdere 'transporttarieven' betreft, en is in artikel 6.6, eerste lid, onder a neergelegd dat de te onderscheiden transporttarieven bij algemene maatregel van bestuur nader beschreven kunnen worden.

Er is onderzocht of de tariefsystematiek voor het transport van de transmissiesysteembeheerder voor gas op hoofdlijnen meer in lijn gebracht kan worden met de systematiek die voor overige systeembeheerders van elektriciteit en gas geldt, maar hier is niet voor gekozen omdat de herverdelingseffecten zéér groot zouden zijn en aanpassingen mogelijk incompatibel zouden zijn met Europese regelgeving. Ook van belang is dat momenteel in Europees verband wordt gewerkt aan een code om de transmissietarieven voor gas te harmoniseren. Inwerkingtreding van die code wordt verwacht 2017. Het voorkomen van toekomstige strijdigheid met de Europese codes is een aanvullende reden om in dit wetsvoorstel niet voor een grootschalige aanpassing van de tariefstructuur te kiezen en de tariefstructuur slechts op hoofdlijnen in de wet te omschrijven. Een nadere uitwerking van deze tariefstructuur vindt plaats bij algemene maatregel van bestuur en de tarievencodes.

In het zesde lid wordt bepaald dat wanneer programmamaverantwoordelijke partijen onbalans veroorzaken op het systeem van een transmissiesysteembeheerder voor elektriciteit of gas, bij hen

een vergoeding in rekening wordt gebracht voor het herstellen van deze balans. Deze vergoeding heeft tot doel om de kosten die een transmissiesysteembeheerder maakt ten behoeven van het balanceren te vergoeden en ten tweede tot doel om programmaverantwoordelijken te prikkelen zich aan hun programma te houden.

De transmissiesysteembeheerder voor gas kan op grond van het zevende lid een vergoeding in rekening brengen voor het bewerken, behandelen of mengen van gas dat niet aan de invoedspecificaties voldoet, onder de voorwaarden die uiteengezet zijn in artikel 5.17.

In het achtste lid is opgenomen dat een systeembeheerder voor elektriciteit een vergoeding in rekening brengt ter dekking van 25 procent van de investeringskosten die verband houden met de verkabelingstaak uit artikel 5.8. De overige 75 procent van de investeringskosten worden in het transporttarief opgenomen. Dit betekent in de praktijk dat 75 procent van de efficiënte vermogenskosten en de afschrijvingen over de afschrijvingsperiode van de betreffende investeringen in het transporttarief mogen worden opgenomen. Aanvullend worden ook de operationele kosten gerelateerd aan de investeringen in het transporttarief opgenomen.

Artikel 6.5

In dit artikel wordt de tariefstructuur voor het meettarief voor kleinverbruikers bepaald. In de huidige systematiek worden vanaf 2008 de meettarieven bepaald op grond van het meettarief uit 2005 en jaarlijks geïndexeerd. Er wordt in beperkte mate gekeken naar de onderliggende kosten. Hier is destijds voor gekozen tegen de achtergrond van een spoedig verwachte uitrol van de slimme meter. Nadien is gebleken dat de behandeling van het wetsvoorstel en de daaruit voortkomende uitrol van de slimme meter langer duurde. Als reactie daarop is de regeling meettarieven aangepast. Voor gas is per 1 januari 2012 het meettarief op het niveau van 2005 plus inflatiecorrectie vastgesteld. Kortweg werkt de regeling meettarieven als volgt: de komende jaren blijft het meettarief gehandhaafd conform het tarief van 2005, gecorrigeerd voor inflatie. Dat zal worden opgenomen in een overgangsrechtelijke voorziening. De ACM dient vast te stellen wat het verschil is tussen de kosten die systeembeheerders maken voor hun meetactiviteiten voor kleinverbruikers en de tariefinkomsten die daar tegenover staan. Als de tariefinkomsten hoger zijn dan de kosten, wordt het verschil in de toekomst in mindering gebracht op de kosten van de systeembeheerders. Deze kosten zullen immers stijgen door de investeringen ten behoeve van de uitrol van de slimme meter. Door het verschil in mindering te brengen wordt een zo stabiel mogelijk meettarief gehandhaafd.

Het artikel beschrijft de gewenste tariefstructuur voor het meettarief nadat deze systematiek is beëindigd. Dat betekent dat de ACM – vergelijkbaar met de aansluit- en transporttarieven – zal vaststellen wat de efficiënte kosten zijn voor de meettaak en dat het meettarief alleen dient ter dekking van de onderliggende, efficiënte kosten.

Artikel 6.6

Artikel 6.6 beschrijft een aantal aspecten van de tariefsystematiek die bij algemene maatregel van bestuur nader geregeld kunnen worden. Het betreft de aansluit-, transport- en meettarieven beschreven in de voorgaande artikelen, de nader te beschrijven verschillende typen transporttarieven voor de transmissiesysteembeheerder voor gas en aanvullende vergoedingen waar de ACM retrospectief toezicht op kan uitoefenen op grond van artikel 6.10.

Artikel 6.7

Artikel 6.7 biedt de grondslag voor de methodebesluiten van de systeembeheerders. In de methodebesluiten wordt vastgelegd op welke wijze de voor de bepaling van de tarieven beslissende

elementen worden vastgesteld. De ACM stelt de methodebesluiten vast met inachtneming van de Europese regels en het nationale wettelijke kader. Voor ieder van de vier categorieën systeembeheerders wordt één methodebesluit vastgesteld.

In het eerste lid wordt bepaald dat de ACM de methoden vaststelt nadat een uniforme openbare voorbereidingsprocedure als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht is doorlopen. Door het verplichten van deze procedure wordt verzekerd dat belanghebbenden voldoende inspraak hebben in de totstandkoming van dit besluit. Voorts is bepaald dat een methodebesluit geldt voor een periode van zes jaar, waarbij op grond van artikel 6.8, tweede lid, na het derde jaar van de reguleringsperiode de beslissende elementen opnieuw kunnen worden vastgesteld. In het algemene deel van de toelichting is nader ingegaan op deze systematiek.

In het tweede lid zijn de primaire doelstellingen van de methode opgenomen: de systeembeheerders prikkelen tot het voeren een doelmatige bedrijfsvoering, daarbij in acht nemend het belang van een betaalbare, betrouwbare en duurzame energievoorziening en een rendement dat in het economisch verkeer gebruikelijk is. Het prikkelen tot een doelmatige bedrijfsvoering is een belangrijk uitgangspunt, omdat de prikkel tot efficiënt werken op lange termijn tot kostenvoordelen leidt, die kunnen ingezet worden om de systeemtarieven te verlagen ten gunste van aangeslotenen. Momenteel geeft de ACM met name invulling aan dit uitgangspunt door gebruik te maken van 'price' of 'revenue cap' regulering: het niveau van de toegestane inkomsten staat op korte termijn voor een groot gedeelte van tevoren vast, waardoor de systeembeheerder de kans krijgt om de baten van efficiënt werken zich (tijdelijk) toe te eigenen. Met de verplichting om een rendement in acht te nemen dat in het economisch verkeer gebruikelijk is, wordt invulling gegeven aan het begrip 'redelijk rendement'. In de huidige wetten is bepaald dat het rendement moet worden bepaald op een niveau dat niet hoger ligt dan in het economisch verkeer gebruikelijk is. Dit zou theoretisch een grondslag bieden om een niet-marktconform, of zelfs géén rendement in acht te nemen bij het vaststellen van de toegestane inkomsten. De nieuwe formulering geeft meer duidelijkheid, zekerheid en sluit beter aan bij Europese bepalingen.

In de methodebesluiten wordt op grond van het derde lid ten minste vastgelegd de wijze van berekening van het niveau van de toegestane inkomsten, waarbij wordt betrokken de verwachte efficiënte kosten, alsmede de wijze waarop een aantal van de elementen van de efficiënte kosten wordt bepaald:

a. wanneer van toepassing, het efficiëntieniveau van een systeembeheerder op grond van een vergelijking met een structureel vergelijkbare systeembeheer. Hierbij kan de ACM gebruik maken van een statische efficiëntievergelijking. Momenteel wordt een statische efficiëntievergelijking bij de distributiesysteembeheerders afgeleid van een onderlinge vergelijking van prestaties ('de maatstaf'). Bij de transmissiesysteembeheerders kan dit volgen uit een internationale vergelijking van prestaties. Voor de transmissiesysteembeheerder voor elektriciteit voert de ACM reeds een internationale vergelijking uit. Voor de transmissiesysteembeheerder gas is dit nog niet het geval. Dit artikel verplicht de ACM niet tot het uitvoeren van een dergelijke vergelijking, maar maakt duidelijk dat dit wel een mogelijkheid is.

b. een verwachte efficiencyverbetering: hiermee wordt bedoeld op de algemene efficiëntieverbetering die bedrijven, waaronder systeembeheerders, behalen door het verloop van tijd. Op dit moment houdt de ACM al rekening met dit element.

c. het rendement op vermogen betreft de vergoeding voor verschaffers van vreemd en eigen vermogen van de systeembeheerders. Uit het tweede lid volgt dat de ACM in zijn methode rekening moet houden met een rendement dat in het economisch verkeer gebruikelijk is.

d. de rekenvolumina zijn de schattingen van de volumina (zoals het verbruik, het vermogen, de gecontracteerde capaciteit, etc.) die zijn gebaseerd op daadwerkelijk gefactureerde

volumina in eerdere jaren, die ter grondslag liggen aan de maximale hoogte van de tarieven. Op grond van de toegestane inkomsten, en de geschatte volumes, kan de hoogte van de te onderscheiden tarieven worden afgeleid. Hierbij is de mogelijkheid opgehouden om rekenvolumina voor bepaalde systeembeheerders niet vast te stellen. Dit is omdat in de bestaande regulering van de transmissiesysteembeheerder voor gas niet op een gelijke wijze rekenvolumina worden vastgesteld als bij andere systeembeheerders. Een verplichting voor de ACM om dit alsnog te doen zou tot uitvoeringsproblemen leiden bij de regulering van de transmissiesysteembeheerder voor gas. De mogelijkheid bestaat echter wel.

e. onder e wordt bepaald dat alleen voor distributiesysteembeheerders voor elektriciteit een kwaliteitsterm wordt vastgesteld. Het zevende lid omschrijft de kwaliteitsterm nader.

In het vierde lid wordt bepaald dat de ACM voor de bepaling van rekenvolumina uitgaat van in het verleden daadwerkelijk gefactureerde volumina, tenzij deze niet beschikbaar zijn: in dat geval mag de ACM uitgaan van schattingen.

Het vijfde lid gaat nader in op de kwaliteitsterm genoemd in het derde lid. De kwaliteitsterm heeft tot doel systeembeheerders te stimuleren tot het optimaliseren van de kwaliteit van het transport dat zij verrichten via hun systeem. Systeembeheerders die een bovengemiddeld goede betrouwbaarheid realiseren, worden daarvoor in een volgende reguleringsperiode via de toegestane tarieven financieel beloond op basis van de maatschappelijke waarde van het verschil in kwaliteit. Systeembeheerders die een betrouwbaarheid beneden het gemiddelde realiseren, worden via ditzelfde systeem financieel gekort. Voor distributiesysteembeheerders voor gas wordt de kwaliteitsterm afgeschaft. Voor transmissiesysteembeheerders werd nooit een kwaliteitsterm vastgelegd.

In het zesde lid wordt geregeld dat de ACM geen efficiëntieverbetering toepast op kosten die systeembeheerders aan andere systeembeheerders moeten afdragen op grond van de cascade, bedoeld in artikel 6.4, tweede lid, onder b, en de toezichtkosten.

Artikel 6.8

Met inachtneming van het methodebesluit stelt de ACM voor ieder systeembeheerder een inkomstenbesluit vast, waarin per systeembeheerder wordt bepaald wat gedurende een aantal jaren van de reguleringsperiode de toegestane inkomsten zijn. Hierbij geeft de ACM invulling aan de methode die op grond van artikel 6.7 is vastgesteld. In het inkomstenbesluit worden betrokken de efficiënte kosten per systeembeheerder, alsmede daartoe, indien van toepassing het efficiëntieniveau, de verwachte efficiëntieverbetering, de vermogenskostenvergoeding, en indien van toepassing de rekenvolumina vastgesteld. Dit doet de ACM twee keer binnen een reguleringsperiode: één keer bij aanvang van de reguleringsperiode voor de eerste drie jaren en één keer in het derde jaar van de reguleringsperiode voor de laatste drie jaren.

Door het vaststellen van een inkomstenbesluit is geen x-factorbesluit meer nodig. Dit ondermijnt de prikkel tot efficiënt werken niet, zoals in het algemeen deel van de toelichting nader uiteen is gezet.

In de wetsbepaling is niet expliciet opgenomen dat de ACM aan het begin van de reguleringsperiode, of aan begin van het tweede deel van de reguleringsperiode, een eenmalige bijstelling kan toepassen op het inkomstenniveau van een systeembeheerder naar het efficiënte niveau (de 'one-off' of 'one-up'). Dat houdt in dat meteen in het eerste jaar van de reguleringsperiode, de toegestane inkomsten worden bijgesteld naar het efficiënte niveau, in plaats van dat hier alleen naar toe wordt gegroeid (ingroeiperiode) tijdens de reguleringsperiode. Dit is

niet langer nodig, omdat de eenmalige bijstelling was opgenomen in afwijking van de wettelijke x-factorformule, die een ingroeperiode verplicht stelde. Op grond van dit wetsvoorstel hoeft de mogelijkheid van de toepassing van de 'eenmalige bijstelling' niet langer geëxpliciteerd te worden. Dit brengt het theoretische risico met zich mee dat de combinatie van de eenmalige bijstelling en de statische efficiëntievergelijking leidt tot zeer grote, plotselinge aanpassingen van het inkomstenniveau van een systeembeheerder. Dit wordt vanuit het oogpunt van de redelijkheid en rechtszekerheid ongewenst geacht. Het apart benoemen van de termen 'toegestane inkomsten' en 'verwachte efficiënte kosten' in het eerste lid benadrukt dat deze niet hetzelfde hoeven te zijn en dat een onmiddellijke toepassing van de eenmalige bijstelling en de statische efficiëntievergelijking niet verplicht is. De ACM wordt geacht om de uitkomsten van een statische efficiëntievergelijking en de mogelijkheid voor het gebruik maken van de eenmalige bijstelling met redelijkheid toe te passen. In het verleden heeft ACM bijvoorbeeld bij de regulering van de transmissiesysteembeheerder voor elektriciteit de bijstelling van het inkomstenniveau als uitkomst van de statische efficiëntievergelijking over meerdere jaren verspreid. Toepassing van een dergelijke systematiek moet mogelijk blijven.

In het tweede lid, onder b, is bepaald dat bij de vaststelling van het inkomstenbesluit voor de laatste drie jaar van de reguleringsperiode uitbreidingsinvesteringen die niet de rijkscoördinatie­regeling hebben doorlopen en relevante wijzigingen in wet- en regelgeving moeten worden meegenomen. Uitbreidingsinvesteringen die de rijkscoördinatie­regeling doorlopen worden op grond van artikel 6.9 reeds in acht genomen bij het bepalen van de toegestane inkomsten. Onderdeel c van het tweede lid vereist dat de ACM ook rekening houdt met relevante wijzigingen die in de reguleringsperiode aan de voorliggende wet, of daarop gebaseerde bepalingen zijn gedaan. Het gevolg van relevante wijzigingen kan zijn dat de methode, die reeds voor de betreffende reguleringsperiode is vastgesteld op grond van Artikel 6.7, op een aantal punten aangevuld of aangepast moet worden in het inkomstenbesluit. Een herziening van de gehele methode is dan niet aan de orde.

Artikel 6.9

Het tariefbesluit is het jaarlijkse besluit van de ACM waarin de hoogte van de gere­guleerde tarieven wordt vastgesteld, nadat de systeembeheerders daar een voorstel voor hebben gedaan. De hoogte van de tarieven volgt onder meer uit het methodebesluit en het inkomstenbesluit, zoals neergelegd in het eerste lid. Daarnaast worden op grond van het tweede lid bij het tarievenbesluit betrokken:

- a. de toegestane inkomsten en efficiënte kosten die in het inkomstenbesluit voor het betreffende jaar zijn vastgesteld;
- b. de redelijk geschatte efficiënte vermogenskosten, met betrekking tot nog niet in gebruik genomen investeringen die onderdeel zijn van de rijkscoördinatie­regeling. Zoals toegelicht in het algemeen deel van de toelichting, krijgen systeembeheerders normaliter kosten gerelateerd aan investeringen pas terug in de tarieven nadat de investeringen in gebruik zijn genomen. Het voornaamste voordeel van deze afwijkende systematiek is dat minder voorgefinancierd hoeft te worden en het beroep op vermogensverschaffers wordt verminderd.
- c. de kosten voor investeringen gerelateerd aan de rijkscoördinatie­regeling, die in aanvulling op onderdeel b, ook in het jaar van ingebruikname worden ingeschat en meelopen in de toegestane inkomsten van het jaar waarin zij worden gemaakt. Dit helpt aanvullend bij het verminderen van de kapitaalbehoefte van systeembeheerders.
- d. de algemene prijsstijging door toepassing van de inflatie. De wijze van vaststelling van de relatieve wijziging van de consumenten­prijsindex is niet langer specifiek in de wet opgenomen, maar is ter beoordeling aan de ACM. Het ligt echter niet voor de hand de systematiek daarvoor te wijzigen.

Het derde lid noemt een aantal gronden voor nacalculaties die ACM in acht kan nemen bij het vaststellen van de tarieven. Niet alle kosten van systeembeheerders worden nagecalculeerd: dit zou de prikkel tot efficiënt werken, neergelegd in artikel 6.7, ondermijnen. Voor bepaalde kosten is het echter logisch dat de toegestane inkomsten kunnen worden gecorrigeerd. Het derde lid noemt daarbij ten eerste het nacalculeren van de geschatte efficiënte vermogenskosten voor nog niet in gebruik genomen investeringen en de efficiënte kosten gerelateerd aan reeds gebruik genomen investeringen die worden uitgevoerd in het kader van de rijkscoördinatieregeling. Hierbij is het van belang om op te merken dat met deze nacalculatie geen één-op-één vergoeding van kosten wordt beoogd. Uitgangspunt is dat de nacalculatie bereikt dat alleen de efficiënte kosten van gerealiseerde investeringen worden vergoed.

Een andere nacalculatiegrond is het uiteenlopen van gerealiseerde volumina en rekenvolumina. Dat betekent dat wanneer een verschil tussen rekenvolumina en gerealiseerde volumina leidt tot minder of meer inkomsten dan het toegestane inkomstenniveau van een transmissiesysteembeheerder, het verschil via nacalculatie wordt afgeroomd van, dan wel wordt toegevoegd aan, de toegestane inkomsten in het jaar daarna. De facto wordt hiermee een vorm van omzetregulering toegepast. De ACM kan zelf een keuze maken wanneer zij kiest voor het toepassen van deze nacalculatiegrond. Momenteel past de ACM op deze manier omzetregulering toe bij de regulering van de transmissiesysteembeheerder voor elektriciteit. Voor de distributiesysteembeheerders geldt geen omzetregulering: afwijkingen van ingeschatte rekenvolumina zijn voor eigen rekening en risico van de systeembeheerder. Bij de regulering van de transmissiesysteembeheerder voor gas wordt ook een vorm van omzetregulering toegepast, maar hiervoor wordt een andere systematiek gebruikt dan een zuivere nacalculatie van de rekenvolumina.

Artikel 6.10

De ACM kan vergoedingen die een systeembeheerder bij systeemgebruikers in rekening brengt toetsen op onder meer de redelijkheid. Dit houdt in dat de ACM kijkt of de in rekening gebrachte vergoeding de werkelijke kosten van de verrichte taak reflecteert. De ACM kan zowel ambtshalve, als op verzoek van een systeemgebruiker de vergoedingen toetsen. De mogelijkheid voor systeembeheerders om vergoedingen te vragen voor taken die zij verrichten moet bij of krachtens wettelijk voorschrift aan een systeembeheerder zijn toegekend, zoals bijvoorbeeld in artikel 6.3, vierde lid, en artikel 6.4, zesde, zevende en achtste lid. Bij de algemene maatregel van bestuur in artikel 6.6 zullen andere vergoedingen, in het bijzonder voor de transmissiesysteembeheerder voor gas, worden vastgesteld en wordt bepaald ter dekking van welke kosten de vergoeding kan worden gevraagd.

Artikel 6.11 en 6.12

Artikel 6.11 strekt ertoe dat de schadevergoeding die een transmissiesysteembeheerder op zee op grond van artikel 5.8 moet betalen in het transporttarief wordt verdisconteerd. In het tweede lid wordt bepaald dat de transmissiesysteembeheerder op zee de schadevergoedingskosten tot een bedrag van 10 mln. euro niet in de tarieven mag verrekenen indien er sprake is van grove nalatigheid van deze systeembeheerder. Het meerdere wordt wel weer in de tarieven opgenomen. In artikel 6.12 wordt bepaald dat de ACM bij het vaststellen van de afschrijvingstermijn voor het net op zee de levensduur van de windmolens op zee moet betrekken. In het tweede lid is de basis neergelegd voor de projectspecifieke toets. Voor nadere toelichting op deze onderwerpen zij verwezen naar het algemeen deel van de memorie.

Artikel 6.13

In artikel 6.13 worden twee bijzondere voorzieningen getroffen waarbij, binnen de kaders van artikel 6.4, op een andere wijze het transporttarief wordt berekend. Ten eerste betreft het de mogelijkheid om een volumecorrectie toe te passen op de transporttarieven voor energie-intensieve bedrijven in de mate waarin deze bedrijven een bijdrage leveren aan de stabiliteit van het systeem. Dit houdt in dat bij de toerekening van de tarieven er een correctie plaatsvindt op de volumes. Deze correctie is non-discriminatoire en wordt op basis van objectieve criteria toegepast. De uitwerking van het eerste lid vindt plaats in een algemene maatregel van bestuur op grond van het derde lid waarbij de huidige leden 7 tot en met 11 van artikel 29 van de Elektriciteitswet 1998 zullen worden omgezet. De tweede voorziening geldt voor bedrijven met een bedrijfstijd die kleiner is dan 600 uur per jaar. De uitwerking hiervan vindt plaats in de tarievenscodes op grond van artikel 9.2, tweede lid, onder g.

Artikel 6.14

De inhoud van artikel 15, zevende en achtste lid, van de Elektriciteitswet 1998 en de vergelijkbare bepalingen uit artikel 2a van de Gaswet zijn opgenomen in artikel 6.14. Daarmee wordt voorzien in een procedure waarmee de ACM de tarieven van een gesloten distributiesysteem kan toetsen.

Artikel 6.15

In de verordeningen 714/2009/EG en 715/2009/EG is neergelegd op welke wijze interconnectoren worden gereguleerd. Congestieproblemen op interconnectoren worden aangepakt met niet-discriminerende, aan de markt gerelateerde oplossingen waarvan voor marktspelers en de betrokken transmissiesysteembeheerders efficiënte signalen uitgaan. Dat betekent dat in geval van congestie, de betaalde vergoeding voor gebruik van schaarse interconnectiecapaciteit de resultante is van een marktgedreven biedproces. Voor interconnectoren en interconnectiepunten die in beheer zijn van de transmissiesysteembeheerder voor gas worden via de tariefregulering wel minimale tarieven vastgesteld. Daarbij moet rekening worden gehouden met de tariefregulering in de andere lidstaat. Dit wordt bepaald in het eerste lid. Het tweede lid is van toepassing op zowel elektriciteit als gas en bepaalt hoe veilinggelden moeten worden besteed. Hiermee wordt invulling gegeven aan de bepalingen uit de verordeningen.

Artikel 7.1

Artikel 7.1 is inhoudelijk gelijk aan artikel 4a van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 52a van de Gaswet. Dit artikel implementeert artikel 4 van richtlijn 2009/72 en artikel 5 van richtlijn 2009/73. Op grond van genoemde artikelen uit de richtlijnen moeten de lidstaten de elektriciteits- en gasmarkt analyseren en hierover jaarlijks een verslag opstellen en aan de Europese Commissie zenden.

Artikel 7.2

Artikel 7.2 is inhoudelijk gelijk aan artikel 86d van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 66a van de Gaswet. Deze artikelen zijn ingevoegd bij de wet tot wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en Gaswet in verband met implementatie en aanscherping toezicht netbeheer (Stb. 2004, 328). Korthedshalve wordt verwezen naar Kamerstukken II 2003/04, 29 372, nr 11.

Artikel 7.4

De ACM heeft op basis van artikel 9, eerste lid, van verordening 1227/2011 de taak om een register op te stellen van marktdeelnemers die zich bij haar laten registreren. In artikel 7.4 wordt deze taak aan de ACM opgedragen. De vorm en welke informatie voor registratie verstrekt moet worden zal door de ACM in nauwe samenwerking met het Agentschap worden bepaald. Indien noodzakelijk kunnen bij ministeriële regeling regels worden gesteld over de registratie, om daarmee te voorkomen dat er meer registratiegegevens zouden worden opgevraagd dan

noodzakelijk. Daardoor wordt geborgd dat registratie plaats zal vinden volgens de eisen en standaarden van het Agentschap. Artikel 7.4 is inhoudelijk gelijk aan artikel 86h van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 66g van de Gaswet.

Artikel 7.5

Het handelen in strijd met de in artikel 7.5, eerste lid, genoemde artikelen van verordening 1227/2011 is een economische delict als bedoeld in artikel 1, onder 3°, van de Wet op de economische delicten. Een dergelijk economisch delict is ingevolge artikel 7.5, tweede lid, aangemerkt als misdrijf. Dit is ook ingevolge de huidige wetten het geval.

Op grond van artikel 7 van de Wet op de economische delicten in samenhang met artikel 28, eerste lid, onder 5°, van het Wetboek van Strafrecht is het mogelijk een tijdelijk verbod op beroepsuitoefening op te leggen. Dit is noodzakelijk ter uitvoering van artikel 13, tweede lid, onder g, van de verordening. Op grond van artikel 67, eerste lid, onder c, van het Wetboek van Strafvordering kan een bevel tot voorlopige hechtenis worden gegeven in geval van verdenking van het handelen in strijd met de artikel 7.4, eerste lid, genoemde bepalingen van de verordening. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan artikel 13, tweede lid, onder f, van verordening 1227/2011, dat stelt dat een rechter moet kunnen worden gevraagd om vermogensbestanddelen te bevriezen of in beslag te nemen ter handhaving van de artikelen 3, 4 en 5 van de verordening. Bevriezing van of beslaglegging op activa kan worden uitgevoerd op grond van het eerste boek, titel IV, derde afdeling, van het Wetboek van Strafvordering. Om het beslag daadwerkelijk te effectueren, zijn soms steunbevoegdheden nodig zoals uitlevering van stukken of doorzoeking ter vastlegging van gegevens. Toepassing van steunbevoegdheden kan vereisen dat een bevel tot voorlopige hechtenis wordt gegeven.

Artikel 7.6

De minister kan een partij aanwijzen die het in stand houden van een beurs tot taak heeft; dit zorgt ervoor dat er ten minste één gasbeurs en één elektriciteitsbeurs zijn (eerste lid). Er kunnen meerdere beurzen worden aangewezen. Hiernaast kan een beurs er voor kiezen om zonder aanwijzing volgens dit artikel beursactiviteiten te ontplooiën. Een voordeel voor een aangewezen beurs is echter dat een transmissiesysteembeheerder een aangewezen beurs medewerking dient te verlenen (derde lid). Deze medewerking betreft het registreren van veranderingen in het eigendom van de energie die zich op het transmissiesysteem bevindt. De minister dient het beursreglement van een aangewezen beurs goed te keuren (tweede lid). Een aangewezen beurs is verplicht tot geheimhouding van vertrouwelijke gegevens (vierde lid). Een beursbedrijf dient neutraal te zijn ten opzichte van de transacties en handelende partijen op de beurs. Hiertoe wordt bepaald dat er geen externe bemoeiing met de activiteiten van het beursbedrijf mag zijn (vijfde lid). De bepalingen over beurzen zijn thans opgenomen in artikel 86e van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 66b van de Gaswet.

Artikel 7.7

De transmissiesysteembeheerder heeft taak zijn systeem (elektriciteit of gas) in balans te houden. Hiervoor is het noodzakelijk dat hij weet hoeveel gas of elektriciteit op welk moment op zijn systeem wordt ingevoerd en aan zijn systeem wordt onttrokken. Hiervoor is de transmissiesysteembeheerder afhankelijk van informatie van anderen. In artikel 7.7 wordt de verplichting tot het indienen van programma's ten aanzien van het invoeden in en het onttrekken aan een systeem van elektriciteit en gas opgenomen. Deze verplichting heeft programmaverantwoordelijkheid. Voor gas is de verplichting om een programma op te stellen gelijk aan artikel 17b van de Gaswet. Voor elektriciteit was de verplichting impliciet in de wet opgenomen en wordt deze nu expliciet gemaakt.

Aangeslotenen met een kleine aansluiting hebben voorspelbare verbruiksprofielen die in de portfolio van een leverancier uitmiddelen tot een gemiddeld gebruiksprofiel. Voor de systeembeheerder is dit gemiddelde gebruiksprofiel voldoende. Een programma van iedere aangeslotene met een kleine aansluiting heeft geen meerwaarde en zou een last opleggen aan deze aangeslotene. De programmaverantwoordelijkheid voor de aangeslotenen met een kleine aansluiting wordt daarom bij de leveranciers gelegd. Het overdragen van programmaverantwoordelijkheid is mogelijk op grond van het derde lid.

Artikel 7.8

In artikel 7.8 bevat een aantal specifieke bepalingen over de relatie programmaverantwoordelijkheid en de verkoop van gas. Dit artikel is inhoudelijk gelijk aan artikel 66d van de Gaswet. Artikel 66d is in de Gaswet ingevoegd bij de wet tot wijziging van de Gaswet en de Elektriciteitswet 1998 tot versterking van de gasmarkt, verbetering van de voorzieningszekerheid en houdende regels met betrekking tot de voorrang voor duurzame elektriciteit, alsmede enkele andere wijzigingen van de deze wetten (Stb. 2010, 810). Voor een nadere toelichting op dit artikel wordt korthedshalve verwezen naar Kamerstuk 31 904, nr 3.

Artikel 7.9

In de artikelen 7.7 en 7.8 zijn de hoofdlijnen van programmaverantwoordelijkheid opgenomen. Artikel 7.9 biedt de mogelijkheid om de hoofdlijnen nader uit te werken in lagere regelgeving.

Artikel 8.1

Artikel 8.1 strekt tot implementatie van artikel 31 van richtlijn 2009/72 en de essentie van het bepaalde in artikel 86 van de Elektriciteitswet 1998. Dit artikel verplicht producenten en leveranciers van elektriciteit en gas tot het bijhouden van een aparte boekhouding ten aanzien van hun productie of levering.

Artikel 8.2 tot en met 8.4

De artikelen 8.2 tot en met 8.4 betreffen de zogenaamde stroometikettering. Een leverancier dient ten minste eenmaal per jaar op de nota aan zijn eindafnemers, of op aan zijn eindafnemers geadresseerd promotiemateriaal, betrouwbare informatie te verschaffen over de brandstofmix en de daarbij behorende milieukwaliteit van de geleverde elektriciteit. Stroometikettering biedt afnemers de mogelijkheid om een keuze te maken op basis van de kwaliteit van de geleverde stroom. Ook kan stroometikettering een goed middel zijn om markttransparantie te vergroten. Het betreft gegevens over het aandeel van elke energiebron in de brandstofmix in het voorgaande jaar en verwijzingen naar publiek toegankelijke bronnen over de milieugevolgen van elektriciteitsproductie door middel van verschillende energiebronnen, waarbij in ieder geval informatie moet worden verschaft over CO₂- emissies en radioactief afval. Om tot zo volledig en betrouwbaar mogelijke informatieverstrekking aan afnemers te komen is het noodzakelijk om de voorgaande schakels in de keten te verplichten om de informatie door te geven aan de leverancier. Doordat ook de producenten en handelaars gegevens bekend moeten maken wordt de betrouwbaarheid vergroot.

In het derde lid wordt bepaald dat, waar al een systeem van garanties van oorsprong bestaat (electriciteit uit hernieuwbare energiebronnen en hoogrenderende warmtekrachtkoppeling), de betrouwbaarheid van de opwekkingsgegevens wordt vastgesteld op basis van dat systeem. Als alleen de gegevens van een leverancier zelf moeten worden verstrekt en niet die van ondernemingen waarmee hij in een groep verbonden is, bestaat de kans dat eindafnemers een vertekend beeld krijgen. Met het oog hierop is bepaald dat, als een leverancier, producent of handelaar deel uitmaakt van een groep, de opwekkingsgegevens van alle tot die groep behorende ondernemingen op de nota en geadresseerd promotiemateriaal moeten worden vermeld. Het vijfde

lid van artikel 8.2 biedt ten slotte de grondslag voor een ministeriële regeling. Gezien de complexiteit en gedetailleerdheid van het systeem moeten allerlei technische zaken in lagere regelgeving worden uitgewerkt. Dit biedt ook de nodige flexibiliteit. Leveranciers dienen tevens op de nota aan hun eindafnemers, of op aan hun eindafnemers geadresseerd promotiemateriaal aan te geven welke rechten de eindafnemer heeft bij het beslechten van geschillen die zouden kunnen ontstaan tussen de leverancier en de eindafnemer. Ten slotte dienen leveranciers hun eindafnemers vóóraf in de gelegenheid te stellen een keuze te kunnen maken voor stroom uit een bepaalde energiebron (artikel 8.4). Dit is vergelijkbaar met de wijze waarop een consument in de retailmarkt tot een aankoop overgaat. Te denken valt bijvoorbeeld aan een keus voor gas- of kolenstroom. De uitbreiding van stroometikettering met deze "ex-ante informatie" betekent dat de energiemarkt voor de eindafnemer aanzienlijk transparanter wordt dan bij alleen een "ex-post" benadering: er valt echt iets te kiezen. De bepalingen omtrent stroometikettering zijn thans opgenomen in paragraaf 1b van hoofdstuk 8 van de Elektriciteitswet 1998.

Artikel 8.5 tot en met artikel 8.9

Ten behoeve van een betrouwbare energievoorziening voor aangeslotenen met een kleine aansluiting (ook wel kleinverbruikers genoemd) is het verboden zonder vergunning gas of elektriciteit aan hen te leveren (artikel 8.5). Deze bepaling dient om deze meest kwetsbare groep van verbruikers bescherming te bieden. Een uitzondering betreft elektriciteit die door de eindafnemer zelf of in collectief verband is opgewekt en door de eindafnemer wordt verbruikt. Dit artikel is inhoudelijk gelijk aan artikel 95a van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 43 van de Gaswet.

In artikel 8.6 is opgenomen dat van de bepaling kan worden afgeweken in het geval dat afnemers deelnemen aan bijvoorbeeld een raamcontract of een zogenaamd multi-sitecontract. Deze wordt meer contractvrijheid geboden om bij de leverancier de voorwaarden te laten uitonderhandelen, waardoor lagere prijzen bedongen kunnen worden. Daarbij wordt er van uitgegaan dat de eindafnemer zich bewust is van de afwijking en dat bepaalde, de kleinverbruiker beschermende, bepalingen niet van toepassing zijn. Een leveringsvergunning is tevens niet vereist indien een wordt geleverd aan een aangeslotene op een gesloten distributiesysteem.

De minister verleent een leveringsvergunning indien de aanvrager voldoet aan de benodigde kwaliteitseisen en wordt geacht aan de verplichtingen die aan leveranciers worden gesteld te kunnen voldoen (artikel 8.8). De minister kan voorschriften en beperkingen verbinden aan een leveringsvergunning en deze wijzigen. Ook kan de minister toestemming geven om een leveringsvergunning over te dragen (artikel 8.8). Ten slotte heeft de minister de bevoegdheid een leveringsvergunning in te trekken (artikel 8.9).

De leveringsvergunning is een bestaand instrument en bepalingen daarover zijn thans opgenomen in paragraaf 1a van hoofdstuk 8 van de Elektriciteitswet 1998 en paragraaf 5.3 van de Gaswet. De artikelen 8.5 tot en met 8.9 komen inhoudelijk overeen met de artikelen in de genoemde paragrafen.

Artikel 8.10

Artikel 8.10 verplicht een leverancier om op betrouwbare wijze en tegen redelijke tarieven en voorwaarden te zorgen voor de levering van elektriciteit of gas aan iedere aangeslotene met een kleine aansluiting, die daarom verzoekt. Hiermee wordt de bescherming die het Burgerlijk Wetboek aan consumenten biedt ten aanzien van onredelijk bezwarende algemene voorwaarden ook toepasbaar in de relatie tussen de leverancier en een kleinzakelijke afnemer.

Artikel 8.11

De leverancier verschaft de ACM jaarlijks tijdig inzicht in zijn tarieven en voorwaarden. Indien de ACM van mening is dat de tarieven en voorwaarden onredelijk zijn, heeft de ACM de bevoegdheid om in te grijpen in de leveringstarieven en kan daarbij maximumtarieven vaststellen. Artikel 8.11 komt overeen met artikel 95b van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 44 van de Gaswet.

Artikel 8.12

In bijlage I bij richtlijn 2009/72 en bijlage I bij richtlijn 2009/73 wordt een aantal formele en materiële eisen gesteld aan het contract tussen een leverancier en zogeheten huishoudelijke afnemers met het oog op de bescherming van de consument. Artikel 8.12 strekt tot implementatie van deze verplichtingen en bepaalt dat een leverancier aangeslotenen met een kleine aansluiting, naast eventuele andere vrije contractvormen, in elk geval levering volgens een modelcontract aanbiedt. De ACM stelt, net als thans het geval is, het modelcontract op.

Artikel 8.13

De leverancier is verplicht door een aangeslotene met een kleine aansluiting opgewekte en aan het systeem teruggeleverde elektriciteit te accepteren. Dit vergemakkelijkt het opwekken met bijvoorbeeld zonnepanelen door kleinverbruikers.

Artikel 8.14

Een systeembeheerder en een leverancier voeren een beleid, gericht op het voorkomen van het afsluiten van een aangeslotene met een kleine aansluiting, in het bijzonder in de periode van 1 oktober tot 1 april van het opvolgende jaar. Conform richtlijn 2009/72 en richtlijn 2009/73 worden hiermee eindafnemers beschermd, met inbegrip van maatregelen om te voorkomen dat de energievoorziening wordt onderbroken. Vooral afsluiting in de winterperiode moet zoveel mogelijk worden voorkomen.

Artikel 8.15

Artikel 8.15 bevat een delegatiegrondslag om in lagere regelgeving nadere eisen te stellen over de informatie die handelaren of leveranciers aan eindafnemers moeten verstrekken in overeenkomsten, rekeningen of ontvangstbewijzen.

Artikel 8.16

Artikel 8.16, eerste lid, bevat de kern van het zogenoemde leveranciersmodel: de leverancier brengt de bedragen die een aangeslotene met een kleine aansluiting is verschuldigd aan de systeembeheerder worden door de leverancier aan de aangeslotenen in rekening gebracht. Dit voorkomt dat de kleinverbruiker twee rekeningen ontvangt: één van de leverancier en één van de systeembeheerder. Het eerste lid komt overeen met artikel 95cb van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 44b van de Gaswet. Voor een uitgebreide toelichting op het leveranciersmodel wordt verwezen naar Kamerstukken II 2008/09, 31 904, nr 3.

Het tweede lid bevat een delegatiegrondslag om bij lagere regelgeving regels te kunnen stellen aan de inrichting en frequentie van energiekostenramingen en facturen en het verstrekken van de verbruiksgegevens voor gas en elektriciteit. Dit lid komt overeen met de artikelen 95lb van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 42b van de Gaswet.

Artikel 8.17 tot en met 8.21

In de artikelen 8.17 tot en met 8.21 strekken tot het bereiken van een hoog niveau van consumentenbescherming. De voorwaarden verbonden aan een overeenkomsten tot transport of levering van elektriciteit of gas met een aangeslotene met een kleine aansluiting zijn transparant, eerlijk en vooraf bekend. Een aangeslotene dient te allen tijde transparante informatie over de geldende tarieven en voorwaarden voor levering en transport van elektriciteit of gas te kunnen

verkrijgen. Artikel 8.18 bepaalt daarom dat een overeenkomst tot transport of levering van elektriciteit of gas die daar niet aan voldoet, vernietigbaar is.

Een leverancier dient de kleinverbruiker duidelijkheid te bieden over het feit of een leveringsovereenkomst is afgesloten, de duur van het contract, de voorwaarden voor verlenging en beëindiging van de leveringsovereenkomst, het bestaan van een recht op opzegging en de voorwaarden van opzegging (artikel 8.19). Hij mag de kleinverbruiker niet in verwarring brengen of misleiden. Dit artikel beoogt het gebruik van oneerlijke handelspraktijken tegen te gaan, zowel misleidende als agressieve verkoopmethoden. Op deze wijze kan een bijdrage worden geleverd aan eerlijke en daadwerkelijke concurrentie, terwijl de rechtspositie van de consument beter gewaarborgd is.

Om te voorkomen dat kleinverbruikers worden belemmerd in de keuze voor hun leverancier en daardoor de liberalisering van de energiemarkt de facto niet voldoende tot stand komt worden enkele zaken over leveringscontracten vastgelegd (artikel 8.20), te weten het aangaan van overeenkomsten en het opzeggen van overeenkomsten. Voor het aangaan van overeenkomsten geldt dat een leverancier een kleinverbruiker altijd ten minste een overeenkomst voor onbepaalde duur aan moet bieden. Daarnaast geldt dat als een kleinverbruiker geen uitdrukkelijke keuze maakt voor een overeenkomst van bepaalde duur, hij gebonden zal zijn aan een overeenkomst voor onbepaalde duur. De opzegtermijn bij contract voor onbepaalde tijd is dertig dagen. Tot slot kunnen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regels worden gesteld om kleinverbruikers verder te beschermen (artikel 8.21).

Artikel 8.22

Artikel 8.22 bepaalt dat Nederlands recht van toepassing is op overeenkomsten tot levering en transport en dat uitsluitend de Nederlandse rechter bevoegd kennis is te nemen van geschillen over levering en transport van elektriciteit en gas. Deze bepalingen voorkomen dat een eindgebruiker geconfronteerd kan worden met een voor hem onbekend rechtsstelsel of zich zou moeten wenden tot een rechter in het buitenland. Dit artikel komt overeen met artikel 86a van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 50 van de Gaswet.

Artikel 8.23

Artikel 8.23 bepaalt dat leveranciers een procedure voor het behandelen van klachten van aangeslotenen met een kleine aansluiting moeten opzetten. Een eenvoudige en toegankelijke klachtenbehandeling draagt bij aan het verhogen van het niveau van consumentenbescherming. Het indienen van een klacht is laagdrempeliger en goedkoper dan de gang naar de rechter.

Artikel 8.24

In artikel 5.13 is de taak voor de distributiesysteembeheerder opgenomen om aangeslotenen met een kleine aansluiting te voorzien van een meetinrichting. Artikel 8.24 sluit hier op aan door te bepalen dat deze aangeslotenen moeten meewerken aan het plaatsen van een meetinrichting. Deze verplichting is noodzakelijk omdat de meetinrichting (in de regel) in het huis van de aangeslotene geplaatst moet worden.

Artikel 8.25 en artikel 8.26

Iedere partij die een geschil heeft met een systeembeheerder, een beheerder van een LNG-installatie of een gasopslaginstallatie over de wijze waarop die beheerder zijn op grond van deze wet opgedragen bevoegdheden en verplichtingen nakomt, kan een klacht indienen bij de ACM. Tegen het besluit dat de ACM neemt staat beroep open bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven. Deze wijze van geschilbeslechting wordt thans voorgeschreven door artikel 51 van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 19 van de Gaswet.

De ACM is echter niet bevoegd indien het gaat om een landsgrensoverschrijdend geschil en de systeembeheerder onder de rechtsmacht van een anders lidstaat valt.

Artikel 9.1

Artikel 9.1 biedt de basis voor de technische codes. Onderdelen van artikel 31 van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 12b van de Gaswet zijn in dit artikel samengevoegd. Niet alle onderdelen van de oude artikelen zijn in artikel 9.1 opgenomen. Dit houdt verband met wijzigingen die de hoofdstukken 4 tot en met 6 zijn doorgevoerd en met stroomlijning van de bepalingen. Het eerste lid bepaalt dat de gezamenlijke systeembeheerders een voorstel moeten doen aan de ACM. Het tweede lid, onder a, b en c betreft de samengevoegde bepalingen in artikel 31, eerste lid, onder a, b, e en f van de Elektriciteitswet 1998 en 12b, eerste lid, onder a, b, c en e en derde lid, van de Gaswet. Het biedt de grondslag voor een groot deel van de technische codes en richt zich op de concretisering van de invulling en uitvoering van de taken door systeembeheerders en de wijze waarop tussen systeembeheerders wordt samengewerkt. Bij codes wordt niet langer vastgelegd wat de gebiedsindeling is. Dit wordt bepaald in de aanwijzing van een systeembeheerder, bedoeld in artikel 4.2, derde lid.

Artikel 31, eerste lid, onder h, van de Elektriciteitswet 1998 kent geen equivalent in de Gaswet en is opgenomen in het tweede lid, onderdeel d. Dat onderdeel is gestroomlijnd en geldt nu voor zowel elektriciteit als gas.

Onderdeel e bepaalt dat nadere regels kunnen worden gesteld over de programmaverantwoordelijkheid. De basis daarvan is neergelegd in de artikel 7.6 en 7.7. Artikel 12b, vierde lid, van de Gaswet is in dit artikel geïntegreerd.

Onderdeel f bepaalt dat bij codes nadere regels kunnen worden gesteld over de toewijzing van de transportcapaciteit en de wijze van toewijzen van capaciteit op een interconnector die een systeemgebruiker niet gebruikt, welke wijze kan inhouden het veilen of het op een andere marktconforme methode toewijzen van die capaciteit. De voorwaarden kunnen de nodige voorzieningen bevatten gericht op het voorkomen van belemmeringen voor goede marktwerking. De bepaling is ontleend aan artikel 31, vierde lid, van de Elektriciteitswet 1998 en 12b, tweede lid, onder b, van de Gaswet.

Artikel 31, vijftiende lid, en artikel 12b, vijfde lid, zijn nu opgenomen in onder g. Het regelt dat bij codes technische eisen kunnen worden gesteld aan een gesloten distributiesysteem.

Het derde lid betreft bepalingen die alleen in de technische codes voor elektriciteit moeten worden opgenomen. In onderdeel a wordt de basis gelegd voor nadere regels ten aanzien van de systeemtaak van transmissiesysteembeheerders voor elektriciteit. Dit onderdeel is de omzetting van artikel 31, eerste lid, onder i, van de Elektriciteitswet 1998. Onderdeel b betreft het huidige artikel 31, eerste lid, onder k, van de Elektriciteitswet 1998 en vormt de basis voor nadere regels inzake informatie-uitwisseling op basis van de verordening of daarop gebaseerde netcodes. Onderdeel c van het tweede lid geeft de mogelijkheid om nadere uitvoeringsregels te stellen aan de inhoudelijke regels die worden gesteld krachtens artikel 5.6, tweede lid, over systeemkoppelingen en de storingsreserve. In de regels die krachtens artikel 5.6 worden gesteld worden de inhoudelijke bepalingen uit artikel 31, twaalfde en dertiende lid, opgenomen.

Het vierde lid gaat over onderwerpen die in de technische codes voor gas worden geregeld. Onderdeel a bepaalt dat bij codes nadere uitvoeringsregels kunnen worden gesteld over de wijze waarop de transmissiesysteembeheerder voor gas uitvoering geeft aan de hem toegekende wettelijke taken. Dit betreft het huidige artikel 12b, eerste lid, onder d. Onderdeel b en c zijn de huidige bepalingen van artikel 12b, tweede lid, onder a en c. Onderdeel d van het vierde lid, ten slotte, bepaalt dat nadere invulling kan worden gegeven aan het systeem van invoed- en afleverpunten van de transmissiesysteembeheerder voor gas. Deze punten worden vastgesteld op

grond van objectieve, transparante en niet-discriminerende voorwaarden en worden op geschikte wijze gepubliceerd.

Artikel 9.2

De hoofdlijn van de tariefstructuren is in paragraaf 6.2 van de wet vastgelegd. Een nadere invulling van die tariefstructuur kan bij algemene maatregel van bestuur op grond van artikel 6.6 plaatsvinden. De technische uitwerking van de tariefstructuur is voorzien in de tarievcodes. Op een aantal onderdelen die in tweede lid in het bijzonder zijn genoemd moeten in de tarievcodes nadere regels worden gesteld. Ten eerste betreft dit de aansluitcategorieën die van belang zijn voor het in rekening brengen van het capaciteitstarief voor de transportdienst. Dit geldt alleen voor aansluitingen kleiner dan 3*80 Ampère (elektriciteit) en 40 m³ (n) per uur (gas). In de tarievcodes wordt uitgewerkt welke standaard rekencapaciteiten moeten worden aangenomen bij de toerekening van het transporttarief aan deze aangesloten. In onderdeel c is opgenomen dat nadere regels moeten worden gesteld over de situatie waarin door een systeembeheerder op een bestaande aansluiting een nieuwe aansluiting ten behoeve van een derde wordt gemaakt en hoe de eigenaar van de eerste aansluiting hiervoor kan worden gecompenseerd. De voorgestelde bepaling is identiek aan artikel 27, tweede lid, onder b, van de Elektriciteitswet 1998. Voorts moet in de tarievcodes nadere duiding worden gegeven aan de te onderscheiden spannings- en drukniveaus. Deze niveaus zijn met name relevant voor de toerekening van de transporttarieven. Onder f wordt bepaald dat in de codes invulling moet worden gegeven aan het blindvermogenstarief. Deze bepaling staat nu in de ministeriële regeling tariefstructuren en voorwaarden elektriciteit, die overigens komt te vervallen. Ten slotte dienen er regels te worden gesteld over de tarieven voor grootverbruikers met een relatief lage bedrijfstijd (maximaal 600 uur per jaar), bedoeld in artikel 6.13, tweede lid.

Artikel 9.3

De artikelen 22, eerste lid, van de Gaswet en 54, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998 zijn opgenomen in artikel 9.3 en bieden de basis voor de informatiecode. De informatiecode beschrijft de rollen en verantwoordelijkheden van marktpartijen bij het vastleggen, uitwisselen, gebruiken en bewaren van gegevens in het kader van administratieve ketenprocessen. Het maakt de inhoud van de gegevens helder en geeft aan hoe en binnen welke tijdslijnen die gegevens worden uitgewisseld. De informatiecode is identiek voor elektriciteit en gas.

Artikel 9.4

De gezamenlijke systeembeheerders die een voorstel tot wijziging van codes doen, of de ondernemingen die een voorstel voor wijziging van de informatiecode doen, voeren voordat zij het voorstel aan de Autoriteit Consument en Markt zenden overleg over dit voorstel met representatieve organisaties van partijen op de elektriciteits- en gasmarkt. Bij het voorstel dat aan Autoriteit Consument en Markt wordt gezonden, worden de zienswijzen van die organisaties opgenomen en informatie hoe het voorstel vanwege de zienswijzen is bijgesteld. Benadrukt wordt dat hier geen beleidsmatige wijzigingen zijn doorgevoerd. Het voornemen is het initiatiefrecht uit te breiden naar meer partijen.

Artikel 9.5

Artikel 33 Elektriciteitswet 1998 en 12d Gaswet zijn opgenomen in artikel 9.5. Het artikel bepaalt dat er overleg moet worden gevoerd met de representatieve organisaties over de codevoorstellen en dat de afweging moet worden betrokken bij de indiening. Over door transmissiesysteembeheerder op te stellen voorschriften en beperkingen inzake operationele netwerkveiligheid voert deze overleg met systeembeheerders in andere landen waarmee interconnectoren tot stand zijn gebracht.

Artikel 9.6

In artikel 9.6 is het proces geschetst waarbij een codewijziging tot stand komt op initiatief van de ACM. Inhoudelijk is het gelijk aan de artikelen 33, 34, tweede lid, en 37 Elektriciteitswet 1998 en 12d, 12e, derde lid, en 12g van de Gaswet. De ACM kan uit eigen beweging een codevoorstel doen of de gezamenlijke systeembeheerders opdragen een voorstel voor te bereiden. Voor de informatiecode kan zij een opdracht geven een voorstel te doen aan het gremium dat uit eigen beweging de voorstellen voor kan doen en dat bestaat uit een representatief deel van de ondernemingen die zich bezighouden met het transporteren, leveren of meten van elektriciteit of gas. Bij een eigen voorstel voor de informatiecode van de ACM krijgen dit gremium en de systeemgebruikers de gelegenheid te reageren. Bij een eigen voorstel voor de technische of informatiecode kunnen de gezamenlijke systeembeheerders en de systeemgebruikers reageren.

Artikel 9.7

De ACM stelt de codes vast. Bij het vaststellen van codes dient de ACM vanzelfsprekend te toetsen of het voorstel voldoet aan de Europeesrechtelijke randvoorwaarden. Hiernaast dient het voorstel aan een aantal belangen getoetst te worden: het betrouwbaar, duurzaam, doelmatig en milieuhygiënisch verantwoord functioneren van de elektriciteits- en gasvoorziening, de bevordering van de ontwikkeling van het handelsverkeer op de elektriciteits- en gasmarkt, de bevordering van het doelmatig handelen van systeemgebruikers, een goede kwaliteit van de dienstverlening van systeembeheerders, en een objectieve, transparante en niet discriminatoire handhaving van het evenwicht op van het systeem op een wijze die de kosten weerspiegelt. Als het voorstel een toets niet doorstaat draagt de ACM de gezamenlijke systeembeheerders op het voorstel aan te passen. Als de gezamenlijke systeembeheerders dit niet binnen vier weken doen past de ACM het voorstel zelf aan en stelt de code vast. Inhoudelijk is de voorgestelde bepaling gelijk aan de artikelen 36, 55 van de Elektriciteitswet 1998 en 12f, 23 van de Gaswet.

Artikel 9.8

De ACM kan een ontheffing verlenen van codes. Het eerste lid bepaalt dat slechts op aanvraag een dergelijke ontheffing kan worden verleend. Een ambtshalve ontheffing is derhalve niet mogelijk. Bij de beoordeling van een aanvraag toetst zij aan dezelfde belangen als waaraan de codevoorstellen getoetst worden. In het derde lid worden de situaties geregeld waarin de ACM de ontheffing kan intrekken; deze intrekking kan wel ambtshalve geschieden. De ontheffingsmogelijkheid in de huidige wetten is neergelegd in artikel 37a van de Elektriciteitswet 1998 en in artikel 12h van de Gaswet. Voor de informatiecode zijn de bepalingen van overeenkomstige toepassing verklaard via artikel 58 van de Elektriciteitswet 1998 en 26 van de Gaswet. Van de voornoemde artikelen 37a van de Elektriciteitswet 1998 en 12h van de Gaswet zijn de tweede leden komen te vervallen. De ACM heeft krachtens artikel 4.81 van de Algemene wet bestuursrecht altijd de bevoegdheid om beleidsregels op te stellen over hem toekomstige bevoegdheden. Het vierde en vijfde lid van deze artikelen zijn samengevoegd tot het voorgestelde derde lid.

Artikel 9.9

Artikel 9.9 is inhoudelijk gelijk aan de artikel 38 Elektriciteitswet 1998 en 12i van de Gaswet. De ACM bepaalt wanneer codes in werking treden. Dit wordt gemeld in de Staatscourant, bij voorkeur in combinatie met plaatsing van de gewijzigde codeteksten. Het derde lid, strekt mede ter implementatie van artikel 5 van richtlijn 2009/72/EG en artikel 8 van richtlijn 2009/73/EG. In de codes worden de technische veiligheidseisen en technische voorschriften met betrekking tot de minimumeisen inzake het technisch ontwerp en de exploitatie van de systemen en installaties vastgelegd.

Artikel 10.1

De ACM wordt belast met het houden van toezicht op de meeste bepalingen van dit wetsvoorstel. Artikel 10.1 bepaalt daarom dat de ACM toezicht houdt op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet, tenzij het artikelen betreft waarop het toezicht in artikel 10.2 expliciet aan de minister van Economische Zaken is opgedragen.

Onder het bepaalde bij of krachtens vallen tevens de krachtens artikel 11.3 strafbaar gestelde onderdelen van bindende EU-rechtshandelingen. Door de strafbaarstelling vallen ook direct werkende EU-rechtshandelingen binnen de reikwijdte van artikel 10.1. In de navolgende artikelen inzake de last onder dwangsom en de bindende gedragslijn, wordt verwezen naar artikel 10.1. Dat borgt dat ook die bevoegdheden kunnen worden toegepast in het kader van de handhaving van de direct werkende EU-rechtshandelingen die krachtens artikel 11.3 zijn strafbaar gesteld.

De toezichthoudende taken moeten in relatie worden gelezen met de Instellingswet Autoriteit Consument en Markt. Zo bepaalt artikel 12a van die wet, dat het houden van toezicht op de naleving van wettelijke voorschriften moet worden opgedragen aan de ACM. Als dat is gebeurd, worden bij besluit van de ACM de ambtenaren aangewezen die belast zijn met die toezichthoudende taken.

Artikel 10.2

Door de minister aan te wijzen ambtenaren zullen worden belast met het houden van toezicht op de naleving van een beperkt aantal artikelen van het wetsvoorstel. Dit betreft de artikelen 2.15, 2.16 en 2.18 (gasvoorkomens), 5.12 (kwaliteitsborging), voor zover het gas betreft en 5.24 (melden van gaslekken). Gelet op de gevraagde deskundigheid zullen ambtenaren van de dienst Staatstoezicht op de Mijnen worden aangewezen.

Artikel 10.3

De handhaving van dit wetsvoorstel zal voor een groot deel worden uitgevoerd door het opleggen van bestuurlijke boetes. Met het stelsel van bestuurlijke boetes is aangesloten bij de thans geldende artikelen 77i van de Elektriciteitswet 1998 en 60ad van de Gaswet. Bestuurlijke handhaving heeft de voorkeur voor boven strafrechtelijke handhaving.

In de Wet op de economische delicten is thans alleen overtreding van artikel 86i, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 66h, eerste lid, van de Gaswet, strafbaar gesteld. Dit wetsvoorstel laat dit ongewijzigd. Voornoemde artikelen zijn in artikel 7.5 van dit wetsvoorstel opgenomen.

Artikel 10.4

In artikel 10.4 is de bevoegdheid tot het opleggen van een last onder bestuursdwang vastgelegd. Op grond van de Algemene wet bestuursrecht is het bestuursorgaan dat bevoegd is tot het opleggen van een last onder bestuursdwang tevens bevoegd tot het opleggen van een last onder dwangsom. Dat hoeft niet separaat te worden bepaald. Voor de vraag wie bevoegd is tot het opleggen van een last onder bestuursdwang is aangesloten bij de bevoegdheidsverdeling bij het uitvoeren van het toezicht, zoals opgenomen in de artikelen 10.1 en 10.2. Dit bevordert de efficiëntie in het toezicht: ben je bevoegd tot toezicht, dan hoef je niet naar een ander bestuursorgaan voor het opleggen van een last onder bestuursdwang. De Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet kennen thans ook de mogelijkheid tot het opleggen van een last onder bestuursdwang.

Artikel 10.5

Artikel 10.5 geeft de ACM de bevoegdheid tot het opleggen van een bindende gedragslijn en de minister de bevoegdheid tot het opleggen van een zelfstandige last en een bindende aanwijzing. De bevoegdheid voor de ACM tot het opleggen van een zelfstandige last is reeds opgenomen in artikel 12j van de Instellingswet Autoriteit Consument en Markt. Het verschil tussen een bindende

gedraglijn en een zelfstandige last is dat een bindende gedraglijn een last is in de zin van artikel 5:2 van de Algemene wet bestuursrecht die niet vanwege een overtreding kan worden opgelegd. Een zelfstandige last kan alleen worden opgelegd indien er wel sprake is van een overtreding.

Artikel 10.6

Als de minister een bestuurlijke boete of een dwangsom oplegt, krijgt hij op grond van het voorgestelde artikel 10.6 de bevoegdheid de volledige betaling daarvan in te vorderen bij dwangbevel. Voor de ACM is deze bevoegdheid opgenomen in de Instellingswet Autoriteit Consument en Markt.

Artikel 10.7

In artikel 10.7, eerste lid, wordt de ACM aangewezen als de nationale regulerende instantie, bedoeld in artikel 35, eerste lid, van richtlijn 2009/72 en artikel 39, eerste lid, van richtlijn 2009/73. De ACM is thans ook aangewezen als nationale regulerende instantie. Ook via rechtstreeks bindende EU-rechtshandelingen wordt de nationale regulerende instantie taken opgedragen. Door bij ministeriële regeling de artikelen uit de EU-rechtshandelingen aan te wijzen waar de nationale regulerende instantie wordt genoemd of aan de lidstaat wordt opgedragen er één aan te wijzen, is uitvoering van verordeningen op dit punt geborgd. Deze werkwijze sluit aan bij snelheid waarmee verordeningen in de regel in werking treden en bij het feit dat ze rechtstreekse werking hebben en derhalve niet mogen worden omgezet in nationale regelgeving. Om deze reden is gekozen om aanwijzing van de relevante artikelen bij ministeriële regeling, en niet bij wet. In het derde lid wordt bepaald dat de ACM bij de uitoefening van de aan haar bij dit wetsvoorstel toegekende taken en bevoegdheden rekening houdt met artikel 36 van richtlijn 2009/72 en artikel 40 van richtlijn 2009/73. In genoemde artikelen zijn de algemene doelstellingen voor regulerende instanties opgenomen. De verplichting om hier rekening mee te houden is thans opgenomen in artikel 5, derde lid van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 1a, derde lid, van de Gaswet.

Artikel 10.8

In artikel 10.8 is een aantal specifieke taken voor de ACM opgenomen ter uitvoering van richtlijn 2009/72 en richtlijn 2009/73. Dit artikel strekt tot implementatie van artikel 37 van richtlijn 2009/72 en artikel 40 van richtlijn 2009/73.

Artikel 10.9

Artikel 10.9 wordt bepaald dat de ACM jaarlijks een verslag opstelt over de uitvoering van de haar bij of krachtens deze wet opgedragen taken. Dit is een aanvulling op de in de Instellingswet Autoriteit Consument en Markt opgenomen verplichting voor de ACM om een jaarverslag op te stellen.

Artikel 10.10

In hoofdstuk 4 is bepaald dat systeembeheerders gecertificeerd moeten zijn. De ACM certificeert en kan de certificering intrekken als een systeembeheerder niet meer voldoet aan de certificeringsvoorwaarden. Op grond van artikel 10.10 kan nader worden bepaald onder welke omstandigheden de ACM een onderzoek zal starten of een systeembeheerder voldoet aan de certificeringseisen. Daarbij moet worden gedacht aan hetgeen in artikel 10 van de richtlijnen 2009/72 en 2009/72 is bepaald inzake het toezicht op de naleving van de certificeringsvoorwaarden en het starten van een certificeringsprocedure.

Artikel 10.11

In de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet zijn bepalingen over het verschaffen van informatie verspreid over meerder artikelen. Artikel 10.11 strekt tot het invoeren van een algemene plicht om op verzoek van de minister gegevens en inlichtingen te verschaffen, of daar inzage in te geven die de minister redelijkerwijs nodig heeft om zijn taken uit te kunnen voeren. Artikel 10.11 richt zich niet tot de ACM omdat in de Instellingswet Autoriteit Consument en Markt reeds een artikel over het verschaffen van informatie is opgenomen.

Artikel 10.12

In artikel 10.12 wordt gepreciseerd voor welke doelen de minister en de ACM verkregen bescheiden, gegevens of inlichtingen mogen gebruiken. Dat strekt verder dan alleen voor de toepassing van dit wetsvoorstel. Voor een goede uitvoering van de Mededingingswet en de Wet handhaving consumentenbescherming is het bijvoorbeeld van belang dat de ACM de gegevens ook kan gebruiken voor de toepassing van die wetten. Op grond van het tweede en derde lid mogen de minister en de ACM, onder de in die leden genoemde voorwaarden, verkregen bescheiden, gegevens of inlichtingen verstrekken aan buitenlandse instellingen of andere bestuursorganen.

Artikel 10.13

De Nederlandse systemen zijn kwalitatief goed en systeembeheerders investeren om hun systeem uit te breiden, te vernieuwen en te onderhouden. Desondanks kan het voorkomen dat er een tekort aan transportcapaciteit dreigt te ontstaan. De minister wil op de hoogte zijn van een dergelijke situatie en in voorkomend geval een systeembeheerder opdracht kunnen geven om voorzieningen te treffen. De opdracht kan inhouden dat de systeembeheerder een bepaalde investering moet treffen of een andere voorziening moet treffen om de kwantiteit of de kwaliteit van de transportdienst te waarborgen. Deze bevoegdheid is thans opgenomen in artikel 22 van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 9 van de Gaswet.

Artikel 10.14

In artikel 10.14 wordt de meest ingrijpende bevoegdheid voor de minister opgenomen, te weten de aanzegging aan een systeembeheerder om opdrachten op te volgen van een door de minister aangewezen persoon. Deze bevoegdheid komt overeen met artikel 13a van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 5a van de Gaswet.

Artikel 10.15

De ACM kan op grond van artikel 10.7 worden aangewezen als bevoegde instantie. In een enkel geval is het nodig om de minister aan te wijzen als bevoegde instantie. Artikel 10.15 strekt uitvoering van verordening 994/2010 en wijst de minister aan als de bevoegde instantie. De minister is thans op grond van artikel 52ab van de Gaswet aangewezen; het voorgestelde artikel strekt tot voortzetting van deze aanwijzing.

Artikel 11.1

Op grond van het voorgestelde artikel 11.1 bij algemene maatregel van bestuur worden afgeweken van het bepaalde bij of krachtens deze wet. De delegatiegrondslag voor deze zogenaamde experimenten-amvb is thans opgenomen artikel 7a van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 1i van de Gaswet. In paragraaf 3.3 van het algemeen deel van de toelichting is nader ingegaan op de wens bepaalde experimenten mogelijk te maken.

Artikel 11.2

Artikel 36 van richtlijn 2009/73 maakt het mogelijk om, door middel van een ontheffing, een lichter regime toe te passen op een grote nieuwe LNG-installatie, opslaginstallatie of interconnector. Artikel 11.2 strekt tot implementatie van artikel. Inhoudelijk is artikel 11.2 gelijk aan 18h van de

Gaswet. Voor nieuwe interconnectoren voor elektriciteit kan ontheffing worden verleend op grond van artikel 17 van verordening 714/2009. Op grond van het voorgestelde artikel 11.2, tweede lid, kan de minister een dergelijke ontheffing verlenen. Dit tweede lid is gelijklopend aan artikel 86c, eerste lid van de Elektriciteitswet 1998.

Artikel 11.3

Artikel 11.3 bevat een algemene verbodsbepaling zodat het mogelijk is om de handhaving en sanctionering van bepalingen uit verordeningen vorm te kunnen geven binnen de kaders van deze wet. Om een snelle tenuitvoerlegging op dit punt van toekomstige verordeningen mogelijk te maken, wordt voorgesteld om de betreffende bepalingen telkens bij ministeriële regeling aan te wijzen. Een dergelijke regeling wordt uiteraard in de Staatscourant gepubliceerd zodat wordt voldaan het kenbaarheidsvereiste.

Artikel 11.4

In artikel 10.15 wordt bepaald dat de minister belast is met de uitvoering van verordening 994/2010. Het is wenselijk hierbij gebruik te maken van de kennis en expertise van de transmissiesysteembeheerder voor gas. Om die reden is thans in artikel 10a, eerste lid, onderdeel h, van de Gaswet bepaald dat de minister de netbeheerder van het landelijkgastransport werkzaamheden op kan dragen ter uitvoering van deze verordening. Dit wordt ongewijzigd overgenomen in artikel 11.4.

Artikel 11.5

De Belemmeringenwet Privaatrecht is van toepassing op openbare werken van algemeen nut. Aanwijzing van een werk als openbaar werk van algemeen nut geschiedt bij wet. In artikel 11.5 worden systemen en grote productie-installaties (waar de rijkscoördinatie-regeling op van toepassing is) aangewezen. Op grond van artikel 9g van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 39a van de Gaswet zijn nu netten en productie-installaties aangewezen.

Artikel 11.6

In artikel 5:20 van het Burgerlijk Wetboek is een bepaling opgenomen waarin een uitzondering wordt gemaakt over verticale natrekking. In dat artikel wordt het woord net gebruikt voor onder andere telecommunicatie, elektriciteit en gas. Omdat het woord net in dit wetsvoorstel worden vervangen door systeem, wordt in artikel 11.6 opgenomen dat voor de toepassing van de natrekkingsbepaling een systeem wordt beschouwd als een net. Inhoudelijk blijft de natrekkingsbepaling ongewijzigd.

Artikel 11.7

In artikel 11.7 wordt expliciet bepaald dat een representatieve organisatie belanghebbend is bij een besluit (niet zijnde een beschikking) dat op grond van dit wetsvoorstel wordt genomen. Dit artikel komt overeen met artikel 82 van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 61 van de Gaswet.

Artikel 11.8

Dit artikel voorziet in de uitsluiting van de verordeningbevoegdheid van gemeenten en provincies wat betreft het transport en de levering van elektriciteit en gas. Het is onwenselijk als de bepalingen uit dit wetsvoorstel zouden kunnen worden doorkruist door regelgeving van lagere overheden. De gelijklopende artikelen uit de Elektriciteitswet 1998 (artikel 83) en de Gaswet (artikel 62) bestaan reeds sinds de inwerkingtreding van die wetten.

Artikel 11.9

Dit artikel geeft de grondslag aan de minister om kosten door te berekenen bij het verlenen van een instemming, een ontheffing of een vergunning. De te betalen vergoedingen strekken tot het vergoeden van de kosten die zijn verbonden aan het uitvoeren van de gevraagde handelingen. Hoger dan de daarmee verbonden kosten zullen de vergoedingen niet zijn. Inhoudelijk komt dit artikel overeen met artikel 85 van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 64 van de Gaswet.

CONCEPT